günter wallraff

NİKARAGUA'NIN İÇİNDEN

YAYINLARI

A Yayınları
Babıali Cad. 19/11
Tel: 526 45 82
Cağaloğlu-İstanbul

A Yayınları: 02
Anı - Belge Dizisi: 01
Aralık 1989

Ofset Hazırlık: Bilgi Dizgi Tel. 513 72 45
Kapak: Pano Bas-San Tel. 528 15 90-91
Baskı: Ayhan Matbaacılık Tel. 528 18 37

NİKARAGUA'NIN İÇİNDEN
GÜNTER WALLRAFF

Türkçesi:
Emin KARACA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 7
GÜNTER WALLRAFF
Nikaragua'nın İçinden 9
Direnişte İncil Vardı Yambaşımda 10
"Gururumuzdan Vazgeçmek Zorundayız" 17
"KAYITSIZ-ŞARTSIZ BARIŞ İSTİYORUZ"
Tomas Borge'yle Söyleşi 22
«İcatlar Kampanyası Açmalıyız...» 26
Devrim Seçimlere Hazırlamyor 27
Bükme Makinesinde Hissedarlık 30
Spekülatörler ve Boykot- Fakat Henüz Sıçrama Yok 32
Tasba Pri'de Miskitoların Arasında 36
"SADECE İLERİ BİR ASKERİ HAREKAT DEVRİMİN SONU OLUR"
Sergio Ramirez'in Yanında 44
Kontralar Geceleyin Geliyorlar 46
"MUCİZEYİ DE ÖRGÜTLEMEK ZORUNDAYIZ"
Ernesto Cardenal'la Solentiname'de 48
Katilleri CIA Finanse Ediyor 51
Jalapa'nın Bir Hastaneye İhtiyacı Var 53
Mektup Askerleri ve Ayna 56
CARLOS VANZETTİ
Nikaragua'dan Günter Wallraff'a Mektup 58
DİETER EİCH
Su Tankından Yel Değirmenine Dek, Ya Da :
Neye İhtiyacımız Var, Ne Yapmak İstiyoruz... 64
PETER SCHWİEBERT
Pamuk Patlaması- Ve Doğurduğu Sonuç 70

THOMAS NACHTİGALL
"La Prensa"- Muhalefet mi Karşı-Devrim/mi? 75
PHİLİP AGEE
CIA/Nikaragua'ya Karşı 82
MARİE LUİSE KALTENEGGER
YANLIŞ KART
Eden Pastora'yla Söyleşi 92
DOROTHEE SÖLLE
Fakirlerin Bir Kilisesi 97
GABRİEL GARCİA MARQUEZ
22 Ağustos 1978'de, Managua'daki Ulusal Sarayın Zaptı 103
NİKARAGUA'NIN DÜNÜ 113

ÖNSÖZ

Geziye karar verdiğimde savaş ilanı, masanın üzerindeydi. Başkan Reagan, ilkbaharda Nikaragua'nın Sandinist rejimini insan haklarını çiğneme, yalancılık ve askeri tehditle suçluyordu. ABD Kongresinin her iki meclisinin özel oturumunda Orta-Amerika politikasının kızıştığını ilân ediyordu...

Nikaragua'ya hareket ettiğimde, savaş başlamıştı. Temmuz sonunda Reagan, deniz kuvvetlerinin ülkenin kıyılarına hareketini ve askeri birliklerin komşu ülke Honduras'ta şimdilik altı aylık "manevra"ya başlamasını emrediyordu. Birleşmiş Milletler Büyük Elçisi Bayan Kirkpatrick'i silahlı kıyama harekete geçmeye çağırıyordu. Eski diktatör Somoza'nın iktidârı zamanındaki idam hizmetkarları, Reagan'ın "özgürlük savaşçıları" dediği Kontralar, Nikaragua'nın kuzeyindeki ve güneyindeki kentlere saldırıya başlamışlardı...

Arkadaşlarım Dorothee Sölle, Heinz G.Schmidt, Werner Heine, Alberto Venzago ve ben Ağustosta on günlüğüne Nikaragua'ya gittik. Henüz daha dört yaşına girmiş olan devrimi yakından tanımak istiyorduk. Düşmanlarının ileri sürdüğü tehditkârlığm ölçüsünü kendi gözlerimizle görmek ve durmadan tekrarlanan Sandinistlerin insan haklarını ihlal ettikleri iddialarının aslını bilmek istiyorduk.

İktidardan ayrılan, fakat yurttaşlık haklarından ayrıcalıklı kılınmayan Nikaragua'daki muhalefetin durumunu saptayacaktık. Kurbanları görecek ve Washington'un finanse ettiği Kontraların kanlı terörüne uğrayanlarla konuşacaktık. Ve biz en ağır zorluklarla boğuşulan bir ülkede yaşayacak, insancıl devrim idealini gerçek-leştirme çabalarını yakından görecektik...

Bu kitap, aceleyle meydana getirildi. Yaşayıp gördüklerimizi hemen duyurmalıydık, çünkü dayanışmayı harekete geçirmek için zaman çok kısaydı. Devrimin içinde bulunduğu düzeyin ve bir tehdit unsuru haline gelip gelmeyeceğinin ifadesi olan gezi notlarıma, Nikaragua'yı yakından tanıyan kimselerin katkılarını:

Gerçek adı Doktor Ernst Fuchs olan "Carlos Vanzetti"nin bir Alman hastanesinde mesleki kariyerini ilerletme yerine, niçin Managua'da ça-

lışmayı seçtiğini;

Nikaragua'daki Alman Yardım Ofisi'nin yöneticisi Dieter Eich'ın bir metal fabrikasındaki işçiler üzerine gözlemlerini;

Çevrebilimci ve Çevre Koruma Enstitüsü (IRENA)'nün üyelerinden Peter Schweibert'in ABD ve Somoza sermayesi tarafından doğanın yağmalanmasına karşı Nikaragua'da verdiği mücadeleyi;

Nikaragua'daki kitle iletişimi üzerine bilimsel çalışmalar yapan Thomas Nachtigall'in muhalefetin yayın organı "La Prensa" üzerine incelemesini;

Eski bir CIA ajanı olan Philip Agee'nin "İstikrarsızlaştırma" yöntemlerini ele alışını;

Viyanalı kadm gazeteci Marie Luise Kaltenegger'in eski Sandinist ve şimdi Kontraların lideri Eden Pastora'ya yönelttiği soruların yanıtlarını;

Dorothee Sölle'nin fakirlerin kiliseleriyle, onların müdavimlerini cle alışım;

Gabriel Garcia Marquez'in Managua'daki Ulusal Saray'ın zaptını anlattığı... yazılarını ekledim.

Kontraların bu yıl dört kez işgal etmeyi dencdikleri kuzeydeki Jalapa kentinde "medico international" (Uluslararası Tıp) adında bir hastane yapıldı. Bu hastanenin teknik donanımı -röntgen cihazları, kan bankası ve ambülans- ve bir anestezi koğuşunun yapımı için Dorothee Sölle ve ben geziden dönüşümüzde yardım çağrısı yaptık. Bu kitabın gelirinin bir bölümünü yayıncı ve ben şu yardım hesabına bırakıyoruz:

Hesap Numarası: 1800 Stadtparkasse Franfurt BLZ 500 501 02, Adres: Jalapa Hastanesi (Sölle/Wallraff)

Son olarak bir adres daha veriyorum. Informationsbüro Nikaragua Katernberger Schulweg 123, 5600 Wuppertal 1,

Haberleşme başladı ve Nikaragua'yla dayanışma örgütleniyor.

Köln, Eylül 1983 Günter Wallraff

GÜNTER WALLRAFF
NİKARAGUA'NIN İÇİNDEN

Miami Havaalanı'ndaki kadm gümrük memuru kararım verdi: "Sizler gazeteci olmalısmız." Çünkü, şu sıra bu "güvenliksiz ülke"ye, şüphesiz bizler de bilirmişiz ya, kimsecikler gitmek istemezmiş...

Ülkeye vardığımızda yol arkadaşlarımm bakışı da, usandırıcı bir meraklılığa bulandı. Kısa süreli iniş-kalkışlardan sonra Kosta Rika'ya uçtuk. Biz -yani Köln'lü gazeteci Heinz G.Schmidt, Dorothee Sölle, Konkret dergisinden Alberto Venzago, Werner Heine ve ben- bu geziye, hazırlanmıştık. Nikaragua Hükümeti bizleri on günlüğüne ülkede gezdirecekti. Siyah beresi, jean'in üzerindeki beyaz gömleğiyle Kültür Bakanı Ernesto Cardenal yolu tırmanırken şosenin altında, ayakta dimdik bizi bekliyordu. Sanki bir yuvaya dönüşü karşılar gibiydi...

Dışişleri Bakanlığının Avrupa Bölüm Yöneticisi Rafeal Corea ve (Managua'daki Orta Amerika Üniversitesinde profesör ve edebiyat bilimcisi) devrimden bu yana da Kültür Bakanlığında Ernesto Cardenal'ın sağ kolu olan Carlos Rincon karşılama komitesindeydiler. Carlos, bizim gezimizin yöneticisi, çevirmenimiz ve arkadaşımızdı. Daha sonra Dışişleri Bakanlığı, basın çalışanı Maricela Kauffmann'ı bizim çevirmenliğimize atadı.

Yere indiğimizde, Ernesto bizi kucakladıktan sonra havaalam binasının karşılama salonuna götürdü, orada da köylü el dokumalarına bürünmüş küçük bir topluluk önünde aynı sıcaklıkla karşılandık. Sandinist Cephesi'nin gazetesi "Barricade"dan iki röportajcı, ilk izlenimimizin ne olduğu konusunda birkaç cümle söylememizi istedi. Ben de onlara; o gün öğleden sonra bir saldırı hazırlığım gözümüzle gördüğümüzü anlattım.

Tegucigalpa'da beklediğimiz dört saat boyunca; ABD askerlerinin ve havacılarımn, (yeni malzeme ve subayları iri karınlarına doldurarak) Hercules uçaklarıyla Honduras'a doğru durmadan uçtuklarını gör-

müştük.

Bir kahveye henüz oturmuştuk ki; resmi hiçbir bakışla karşılaşmadık, tersine Heinz Schmidt burada eski dostlarıyla yeniden karşılaşmış, Nikaragua'da pek çok kez bulunmuş biri gibiydi. Biz de ülkenin öteki yurttaşları gibi "Compenaros" olarak çağrılıyor, Drothee Sölle'yle kocaman Datsun'a binmek için tırmanmadan önce sımsıcak uğurlanıyorduk. Tropik gece boyunca Managua'da canlılık yaşanıyordu. Yol kenarlarında, kamış kulubelerinin aydınlık pencerelerinde, bungalovlarının verandasında, altı şeritli ana caddenin sağında solundaki barrios'ların sokaklarında her yerde insanlar...

Bizden bir gün önce gelen Dorothee'yi, samimi arkadaşlar edindiği kiliseden soruyoruz. Şoförüyle birlikte bindiğimiz hükümetin limousin'ine hafif bir darbeyle vurulduğunu hissediyorum -belki de bunlar devletin konukları?- hemen bu duygudan uzaklaşıyorum, komşu çocuklar hemen ve kendiliklerinden otomobilin çamurluğuna tırmanıyorlar, papazın konutunun önüne gelince de atlıyorlar aşağıya...

Konukluğumuz sırasında oturduğumuz, Managua'nm batısındaki tepede bulunan "Planetarium"daki ev, Somoza dönemi seçkinlerinin eski villalar mahallesinden biri. Şimdi mahallenin eski sakinleri gibi Miami'de yaşayan Ulusal Muhafızların generallerinden birinin bungalovunun da orada bulunduğunu belirtelim. Sandinistler bu terkedilmişliği ne yapacaklarını uzun boylu düşünmemişler, bu yapıları okullar ve çocuk bahçeleri haline dönüştürmeyerek, henüz hükümetin konuk evleri olarak kullanıyorlar.

Davetlerde, artık burada "Nica libre" (Özgür Nikaragua) denilen ve gerçekten hafif bir içki olan rom'la cola veriliyor. Kontraların girişimlerini maddi olarak finanse eden Coca-Cola'nın devletleştirilmesini yönetim kademesindeki Sandinistler Coca-Cola'nın Nikaragua'yı terketmesinin kanıtı olarak görüyorlar. Reagan ve dostları, kendi özgürlük statülerinin nasıl tahrip edildiğini buradan anlayabilirler...

DİRENİŞTE İNCİL VARDI YANIBAŞIMDA...

İlk bakışta, Sandinista Cephesi'nin kırmızı-siyah çizgilerini taşıyan üniformasının içinde utangaç hali göze çarpıyor. Koyu siyah saçlı genç kadın, pazar sabahı bizi kahvaltıda ziyaret etti. Bu kadın; Nikaragua'nın

Federal Kadınlar Konseyi denebilecek, ilk Bölgesel Comandante'lerin arasında bulunan 27 yaşındaki Dora Maria Tellez idi... Ona yaşamı üzerine sorular yönelttik ve şunları anlattı:

"Matagalpa kentinden, hali vakti yerinde burjuva bir ailesinden gelmeyim. Altı yaşımdan 16 yaşıma dek, devlet lise bitirme sınavını verdiğim bir manastır okulunda kaldım. Annem koyu Katolik, babam ise koyu bir liberal ve din-kilise karşıtı bir kimsedir. Benim çizgim anneminkini izlemekti, çok yararlarını gördüğüm koyu bir Katoliklik yani...

Annem sadece edilgin bir dindar değildi; geniş yürekli, insanlara saygılı, çalışkan bir kadındı. Annem için hiç kimse geçimini kendi eliyle sağlayamazdı; bunun için saygıdeğer, özen gösteren bir kimse gerekliydi. Babam ise, bana doğa sevgisini kazandıran bir erkek kardeş gibiydi. Örneğin hiçbir zaman kuşları vurmamak, hayvanları sevmek gerektiğini ondan öğrendim. Leon'lu aristokrat bir aileden gelen annemden tutucu davranış biçimlerini de öğrendim. Annem Sandino'nun bir cani olduğuna inanıldığı dönemin genç kuşağındandı. Babam ise, anayasa savaşma katılmış bir generalin oğluydu. Büyükbabam Sandino'nun yoldaşlarından biriymiş, fakat Gringolar gelip de Sandino dağa çıkınca, büyükbabam silahlarını Gringolara teslim ederek teslimiyetçilerin safında yer almış. Sonra da yaşamının geri kalan 40 yılında hep pişmanlık duymuş.

Ben üç yıl tıp öğrenimi gördüm. Niçin olduğunu söyleyeyim. Belki kendim arkeoloji okumayı seviyordum, fakat babam tıbba yöneltti. Arkeoloji okusaydın mesleğinde nereye yükselecektin der babam. Biz çok toplumsal bir angajman içindeydik. Ne klinik ne de operatörlük benim ilgimi çekmiyordu, varsa yoksa araştırma-inceleme... Tıp öğrenimimi sürdürürken, sadece bir yamacılık öğrendiğimi farkettim. 17 yaşında öğrenimimi sürdürürken, Cephe'yle ilişkiye girdim, Cephe üyeliğim şu anda 10.ncu yılında... 1976 Ocağında yeraltına indim.

Kuzeydeki Matagalpa kentinde doğdum. Köylük bir bölgedir orası. Gençliğim dağlarda gerilla kampında geçti. Daha çocuk denecek yaştayken katledilmiş köylüleri gördüm. Ulusal Muhafız Komutanlığı'nın önünde bir kamyon anımsıyorum. Kamyon kasası ölülerle doluydu. O zamanlar gerillalar bot, köylülerse sandalet giyerlerdi. Ve bu benim gördüğüm ölülerin ayaklarında, bot değil sandalet vardı. Çevredeki pek çok toprak sahibinin de köylüleri katlettiğini duyuyorduk, düzinelerce köylü evi de yerle bir ediliyordu. Tüm ülkede basın sansür altındaydı, ama biz bu tür haberleri görüp-yaşamış olanlardan alıyorduk. Diktatör-

lüğe karşı savaşmanın niçin gerekli olduğunu, herhangi bir kimse, bizim uzun boylu uğraş vermemize gerek duymaksızın, kendiliğinden anlayıp kavrıyordu. Böyle bir davranışın kökeninde kahramanlık filan yatmıyordu. Mücadele kaçınılmaz bir gereklilikti. İşte ben bütün bunlar yüzünden genç yaşta Cephe'nin üyesi oldum. Bugün bazen niçin daha önce üye olmadım diye hayıflanıyorum.

Ben, en doğru olanı düşünen, isteyen, yapan bir aileden geldim ve böylesi davranana yardımcı olmak bir aile göreviydi. Bu bir sessiz sözleşmeydi. Herşeyi okuyorduk. Ailemden gizlemek zorunda kalmaksızın Komünist Manifesto'yu okudum. Havana radyosunu dinliyorduk, babam uzun bir süredir komünistti artık. Cehpe'ye girdiğimde, bir savaşın içinde olduğumu gizleyebilmek için her çaraye başvurdum. Babam duyduğunda altı ay boyunca öfkelendi durdu. Kararımı kendisine bildirmede gerekli güveni duymamıştım. 1974'te Cephe'ye girdiğimde, artık zafere inanıyordum. Savaşa 1961 de başlayan diğerlerinin zafere nasıl inanabildiklerini soruyordum kendime. Yeraltına indiğimde, tek bir kitap almıştım yanıma: O da İncil'di... Bazı yoldaşlarım ateist, bazıları da Hristiyandı, ama hiçbir çelişkileri yoktu. Biz hiçbir zanan Tanrı var mıdır ya da yok mudur, tartışmasıyla vakit öldürmedik. İnsanları çok somut şeyler olarak gördük. Ateist marksistlerin insanları nereye koydukları, Hristiyan marksistlerin insanlar için nasıl mücadele ettikleri sorusu, gökyüzünün kuzeyde ya da güneyde olup olmadığı sorusu kadar saçmaydı. Bugün ben bir Hristiyan değilim. Fakat inandığım zamandaki Hristiyanlığın ne olduğunu açıklayamam. Ama İncil'i her zaman okurum.

İllegalitedeyken bir keresinde bir manastırda yaşadım. Yataktan saat beşte kalkıyorduk. Rahibeler bana, hep beğendiğim mezamirleri okumamı rica ediyordu. Zaferden sonra rahibelerden biri bana, anamı-babamı ziyaret edip etmediğimi sordu, onların inancına göre, ateistler ve komünistler ana-baba tanımazlardı. Ben de ona, annemi-babamı ziyaret, beni teselli ediyor demiştim. Bu benim Tanrıya inancımın bir kanıtıydı."

Dora Maria Tellez'e, çok iyi tanıdığı Eden Pastora hakkında soru soruyoruz. Çekinmeden çok, bir acımayla söz ediyor ondan... Comandante Cero (Komutan Sıfır), Campenero'larm her zaman söylediklerini tekrarlıyor: "Zorluktan kaçıp gitti, o." Dora Maria, döneklerle ilişkiye girmeyi asla düşünmüyor. Kontraların safındaki Pastora'nın tavır

değiştirmesi üzerine pek çok kez duyacağımız bir açıklama yapıyor:

"Aslında tümüyle basit bir şey bu. Onun yaptıklarının ve yapmak istediklerinin dehşetli bir kariyer hırsından ileri geldiğini halk biliyor. Ona bağlı olanlardan bazıları da anlamaya başladı sonradan. Ama herşeyden önce kendisi farkında ne yaptığının. Burada kendisine değer verilmediğine inanan Pastora, devrime karşı bir tutum takındı. O daha çok iktidar istiyordu."

Dora Maria'ya, Eden Pastora'nın CIA tarafından finanse edildiğine inanıp inanmadığını soruyoruz. "Eden Postora'nın sürdürmek istediği savaş" diyor, "Çok pahalıdır. Böyle bir savaşın parasına sadece düşman ödeyebilir. Emri altmdakilerin geçimlerini sağlamak zorundadır. Askerlerine maaş ve büyük bir lojistik destek gereklidir. Morali para ile elde etmek zorundadır."

Dora Marla, Nikaragua'da artık bugün herhangi bir okul çocuğunun bile bilebildiği şeyleri ise anlatmıyor. Eden Pastora'ya dünyaca ün ve "Cero" (Sıfır) adını kazandıran eylemdeki komandoların arasındaki Dora Maria'nm kod numarası ise "İki"dir. 22 Ağustos 1978'de 25 kişilik bu komando birliği Ulusal Saray'ın koruma nöbetçilerini şaşırtarak içeri girerler. "Sıfır" ve "İki" milletvekillerinin dinlenme salonu önündeki koridoru ateş altına alarak, nöbetçileri silahsızlandırırlar. Tüm parlamenterleri rehin alırlar. Somoza iki gündür poker oynamaktadır. Somoza'nın aracılarıyla görüşmeyi "İki" numara yürütür. Görüşmenin sonunda Somoza, komandoların ileri sürdüğü tüm koşulları kabul eder. Komandolar önceden hazırladıkları bildiriyi radyoda okurlar. 23 Ağustos akşamı da, kurtardıkları siyasi tutsaklarla birlikte, binlerce kişinin coşkun gösterileri arasında Managua caddelerinden geçerek havaalamna giderler.

FSLN'nin temel kitle örgütlerinden biri olan Sandinist Devrimi Savunma Komitesi (CDS)'nin mitingine Dora Maria ile giderken, bugün o zamanki kadar coşku yoktu... Büyük alandaki bayraklarla donatılmış tribünün önünde 3000 kadar insan toplanmıştı. Dora Maria burada aynı dilin konuşulduğunu söylerken mutluluk duyuyordu. İspanya İç Savaşından kaynaklanan, Cephe'nin eski savaş sloganlarından "No pasaran!" alandan ayrılırken, kulaklarımızda çınlıyordu... Bir beyzbol stadının yanında, bugün büyük efendilerinin jübilesini kutlayan muhalefete yetişmek istiyorduk çabucak...

Hafta boyunca tutucu muhalefetin gazetesi "Prensa" bu günün çağrısını yapıp durmuştu. Nikaragua Katolik Kilisesi; başpiskopos Miguel Obando y Bravo'nun papazlığının 25. yıl jübilesini yapıyordu. Piskopos, Sandinist egemenliği karşısındaki burjuvazinin direnişini şahsmda temsil ediyordu. Piskoposun rolü; Somoza kaçtıktan, yerine Sandinist Rejimin Geçici Başkanlığı ikame edildikten sonraki sıfır saatte başlıyor; devrim sürecini bir kez daha durdurabilme denemesi Obando'nun meselesi haline geliyordu. Kendi köşesinden; katolik kilisesine "baskı" yapıldığı, özgürlürlerin sınırlandırıldığı hakkındaki iddialarıyla başkan Reagan'a malzeme sağlıyordu.

Stadyumdaki kitle bu iddianın karşısındaki biricik kanıttı. Burjuva muhalefet toplanmıştı. Küçük rol almış Karayipli bir tiyatro oyuncusunun sesiyle kitleye başpiskoposlarını kutsatıyordu burjuva muhalefet... Papalığın ve Nikaragua'nın renklerinin hakim olduğu ellerinde salladıkları küçük bayraklarla beyazlar giymiş rahibeler, ço-cuklar gibiydi... Bu şenlik 19 Temmuza karşı bir tavırdı, oysa devrimin dördüncü yıldönümünü Cephe, eyalet başkenti Leon'da 200 bine yakın insanla kutlamıştı. Stadyumdaki Obando'nun çevresindeki insan sayısı 8 bin civarındaydı (Ama ertesi günkü "Prensa" 50 bin diye yazdı), Sandinist Devrimi Savunma Komitesi (CDS)'nin mitingindeki Dora Maria'nın arkadaşlarından da oldukça farklı bir kalabalıktı. Burjuva yurttaşlar burada, toplantıda bulunan ABD Büyükelçisini alkışlıyordu avuçlarım patlatırcasına. Jübileci Hristiyanlardan biri bize şöyle bağırdı: "Bütün oylar tutuculara!"

Sonraki günlerde de bu tabakadan kimselerin çoğunun seslerini duyduk ve kendilerini gördük. Turistlerden tarifesinin karşılığını dolar olarak alan Managua'lı taksi şoförü; işsizlik başvurularım yitirip, satma yollarını örgütlemiş olan sayısız aracı bunlardandı. Devrimden önce bir köylü gencin apandisit ameliyatı için babasından 4000 Cordoba (o zamanlar aşağı-yukarı 400 dolar) isteyen, bu para karşılanamayınca, köylülerin temel geçim araçları olan inek ve domuzlarını alan doktor da bunlardandı... Sandinistlerin kendilerine yasaklar koyduğundan, kiralarını geç ödedikleri zaman sokağa attık-larmdan bize yakman Puerto Cabazas'daki otel-lokanta sahibi de bunlardandı. Altı ev geçindiriyor ve amcasına ait olan Miami'deki villaların rantıyla yaşıyordu, bu adam...

Pazar günü öğleden sonra, otomobili olan herkesin gezinti için en azından bir kez gitmeden edemediği, Managua'nm kuzeyindeki bir kra-

ter gölü olan Xiloa lagününe gittik. Banyo yapılan bu gölün büyük kıyı kahvesinde bir şemsiyenin altında bizi iki Alman bekliyordu: Alman Yardım Servisi (DED)'nden kreş bakıcısı Brigitte ile arkadaşı Alman Yardım Servisi (DED)'nin Nikaragua Bölüm Yöneticisi Dieter Eich. Brigitte üç yıldır Managua'da yaşıyor. Eğer sözleşmesini uzatmazlarsa Noelde süresi bitecek. Kalıp kalmama konusunda henüz bir şey düşünmemiş. Brigitte şimdi otuzunda, yardım servisi elemanlarının tümünün problemi var: Eğer bu problemler hemen çözülmezse, hep ülke dışında yaşamak için, Federal Almanya'da gerekli girişimlere geçmek zorunda olduğunu hissediyor.

Dieter'in ise böyle bir sorunu yok. Alman Sendika Birliğinde Gençlik Sekreteriydi ve bu görevinden Alman Yardım Servisi işini yürütmek için izin aldı. Burada Brigitte'ninki kadar uzun süre kalmamış ve esas görevi asıl şimdi başlıyor. Alman Sendika Birliği (DGB)-Gençliği; Ernesto Cardenal'ın yurdu Solentiname Adalarında bir proje gerçekleştiriyor, "Nikaragua'ya Araç-Gereç" sloganıyla 600 bin Mark toplamışlar. Bununla, Solentiname'nin en büyük adası Archipel'de; Mancarron'lu tarım işçilerinin sendikal eğitimi, genç kuşaktan zanaatkâr yetiştirilmesini sağlayacak büyük bir eğitim merkezi inşasım hedefliyorlar. Hazırlık, altı aydır sürüyor. Alman mimarlar, tropik iklim koşulları için yeni bina projeleri çizmişler. İnşaat bir aydan bu yana yükseliyor.

Brigitte, epey zamandır artık sadece kreşte çalışmıyor. Sağlık Bakanlığımn; geniş, ülke çapında başlattığı tıbbi yardım kampanyasını yürütüyor. Tarım işçilerinin kadınlarına sağlık bilgileri veriyor. Tropik iklimin tehlikeli hastalıklarına yakalanabilen yalınayak çocukların peşinde koşuşturuyor.

Brigitte, vatanına dönmeye karar verse bile, onların ağırlığım yüreğinde taşıyacak hep. Arkadaşlarından birçoğu, üstesinden gelinemeyen çılgınlıklar altında, aldırışsız yaşama mucizeleri gerçekleştiriyor burada. "Daha geçenlerde yaşlı bir kadına, yiyecek-içecek sıkıntısından yakınıp yakınmadığını sordum. Sadece güldü ve şu cevabı verdi: 45 yıl diktatörlük altında yaşadık ve yiyecek karnelerinin önünde diz çökmeme sarsıntısını geçirdik."

Managua'ya pek çok Alman geldiğinde, çok çabuk tevekkül gösteriyor. "Bunlar iki Yeşil" dedi Brigitte, "Çözülmemiş özel problemlerinle, hiçbir gerginlik yaşamamanla, naif iddialarla devrime katılmak için sabırsızlanmazsm. Sadece solcu olduğunu düşünerek, yeni rejimi

kucaklamak için pek çok kişi geliyor buraya." Rejim, kendi sundukları projeyi yürütmek için yardım öneren ülkeleri reddediyor. Nikaragua'daki Alman Yardım Hizmetleri (DED)'nden 40 kişi bakanlıklarının planladığı ve yürüttüğü tüm projelerde çalışıyorlar. Ulke; tarihten, Batı Avrupa yardım hizmetlerinin ne olduğunu oğrenmiş. Yabancı firmaların onerdiği, ekonomik somürü anlamına gelecek hiçbir "yardımı" almıyorlar, burunları böylesi saman altından yürütülebilecek faaliyetlerin kokusunu duymayacak kadar tıkalı değil. Öğleden sonra güneydeki Santiago volkanına giderken, Carlos bize, 60'lı yıllardan kalma bir Alman kalkındırma projesinin kalıntılarını gosterdi. Somoza, o zamanlar kırsal bölge halkı için yol kenarlarında pisivarlar gibi duracak, plastikten, Eskimo kulübelerine benzer evler düşünmüş. Basamaksız bir giriş, köpek kulübesi biçiminde penceresiz, gozenekleri arasında plastik madde olan, hastalar için bir bakım ocağı...

Managua'nın 20 kilometre güneyindeki ovanın ortasında yükseliyor Santiago volkanı. Nikaragua'nın durmadan tüten volkanlarından biri... Otomobille kraterin yanına dek yaklaşıyoruz, derin, kapkara bir mağara gordüğümüz. Dipten, sivri dilli, gri bir duman huzmesi yükseliyor. Bu bereketli yeşil ovanın ortasında, toprak için için kaynıyor. Somoza zamanında volkan, dehşetli korkulan bir yermiş. Ulusal Muhafızlar yakaladıkları özgürlük savaşçılarını helikopterden bırakıverirmiş kraterin ağzından içeriye...

Akşamleyin, küçük bir kasaba olan Niquinohomo'da, hayattaki tek mülkü olan sallanan sandalyesinde oturan yaşh bir kadına konuk olduk. Yaşı 90'ın üzerindeydi. Kulağı iyi duymuyordu. Ama bize; gençliğinde, komşusu Augusto C.Sandino'nun sabahları bahçe çitinin üzerinden, kendisine selam verdiğini anlattı. Bu yaşlı kadın için, uzun yaşamının rüyası, devrimle bir gerçek haline gelmişti.

Her yerde pazar günü sessizliği egemendi. Burada oturan köylüler ailereriyle gezmeye gidiyordu. Eski İspanyol kilisesinin onünde duruyorduk. Carlos'a 6 bin kişinin ne kadarının Cephe'yi seçeceğini sorduk. Carlos yüzde 70'i dedi. Aynı soruyu başka kimselere de sık sık yoneltecektik. Yanıt daima aynı olacaktı. Şimdiki gibi olursa, Sandinist Cehpesi burjuva muhalefet karşısında hiçbir zaman seçimi kaybetmezdi.

Devrımden sonraki tarım reformu 70 bin koylüye, işledikleri toprakların mülkünü vermişti. Hemen hemen 4000 kooperatifte, 60 binden daha çok aile kendi toprakları üzerinde yaşıyordu. Çocuk ölümleri

yüzde 30 oranına düşmüştü. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranı da yüzde 62'den yüzde 12'ye inmişti. Kaldığımız 'Planetarium'daki karakolun nöbetçisi yaşlı milis, okuma yazmayı daha yeni öğrendiğini söylemişti bize. O şimdi artık üçüncü sınıfta okuyordu. Oğlunun okula gidebildiğini görmesi çok sevindirmişti kendisini. Dora Maria'nın bize söylediğine göre, Nikaragua'da bir milyon insan okula gidiyordu. Bu sayı halkın üçte biri demekti. Dieter Eich şunu söyledi: "Akşamları ayrıca kimlerin kurslara gittiğini tespit etmek de oldukça zor."

"GURURUMUZDAN VAZGEÇMEK ZORUNDAYIZ"

ABD'nin Kontralara yardımı 1981 yazında resmen başladı. Kongre'nin kabul ettiği ilk para yardımı CIA tarafından Somoza'nm eski Ulusal Muhafızlarından 500'ünün silahlandırılmasına harcandı. Parlementonun oturumlarında belirtildiği gibi, gerekçe "El Salvador'a silah gönderilmesinin önüne geçmek"ti. Bu biçimsel gerekçeyle haklılık kazanan Reagan yönetimi, bordasında 70 araç taşıyan "Ranger" uçak gemisini yola çıkardı. "Ranger" yanındaki 7 refakat gemisiyle bizim gezimizin önceki üç haftada El Salvador ve Nikaragua karasularına varmıştı.

İşin aslı, ABD askeri Haber Alma Servisi (DIA-Defense Intelligence Agency)'nin 16 Temmuz 1982'e Pentagon'a sunduğu gizli bir raporda açıkça belirtilmişti. Bu raporda, ABD'nin bütçe ödeneğiyle donatılmış Kontrolarla böylesi bir ilişkiye girilirken "silah gönderilmesinin önüne geçmek"ten hiçbir şekilde söz edilmiyordu. Rapor, Kontraya bağlı grupların yaptığı eylemlerin şu özenli listesini sunuyordu: Köprülere sabotaj, benzin istasyonlarına patlayıcı atılması, Sandinist Ordusu'nun askerlerine vurkaç saldırılar, Nikaragua hükümet memurlarının ve Kübalı damşmanların katledilmesi, İmar Bakanlığımn bir deposunun ve mısır tarlalarının ateşe verilmesi... Eski Ulusal Muhafız yüzbaşısı Tino Perez'in yönettiği "15 Eylül Lejyonu"ndan söz eden Askeri Haber Alma Servisi (DIA)'nin raporu şöyle diyordu: "...küçük bir komando grubundan oluşmuş, 1981 Aralığında Mexico-City'de Nikaragua'nın sivil bir yolcu uçağını bombalama sorumluluğunu üstlenen terörist bir grup."

Reagan ise "özgürlük savaşçıları" olarak nitelediği bu tür kimselerin Sandinist Devrimi yandaşlarından daha büyük bir çoğunluk oluşturduk-

larını ve şimdi de "Nikaragua'ya demokrasi getirmek için mücadele ettiklerini" söylüyordu...

1983 başında Reagan'm Latin Amerika politikasına karşı Temsilciler Meclisi'nde bir karşı çıkış belirince; Başkan, Nisan sonunda dramatik bir söylevle Kongre'yi daha çok para yardımını onaylamaya çağırdı. Devrimden sonra Nikaragua'ya ekonomik yardımın sürdürülmesine rağmen, Sandinistlerin çizgilerini değiştirmediklerinden yakınıyordu: "Amerikan halkının iyi inançlarından ve hoşgörürlüğünden kim şüphe edebilir?"

Daha sonra Reagan Nikaragua'yla ilgili şu karanlık tabloyu çiziyordu: "Nikaragua hükümeti yeni bir diktatörlük kurmuştur. Söz verdiği seçimleri yapmama gayreti içindedir. Kitle iletişim araçları üzerinde kontrol kurmuş ve tüm basın-yayın organları üzerinde çok ağır bir önsansür uygulamaktadır. Katolik kilisesinin hakkımn savunucusu olan piskopos ve papazlarının kutsal haftalarını radyo istasyonlarından duyurmalarını engellemiştir. Papaya hakaret etmişler ve onu küçük düşürmüşlerdir. Miskito-Kızılderililerini yurtlarından sürüp çıkarmış, köylerini yakıp yıkmış, ürünlerini tahrip etmiş, özgür iradelerine karşı çıkarak yurtlarından çok uzaktaki gözaltı kamplarına tıkmıştır. Özel sektöre ve özgür sendikalara karşı durmaktadır. Nikaragua'nın bağımsız İnsan Hakları Komisyonunun karşısına ayak takımım çıkarmış ve Komisyonun başkamm sürgüne yollamıştır."

En sonunda Reagan Nikaragua'nm nasıl bir tehdit unsuru olduğunu şöyle betimledi: "Nikaragua'nm yeni ordusunun sayısı 25 bin kişidir. 50 bin kişilik de bir milis gücü vardır. Küba'mn 2000 kişilik askeri ve güvenlik danışmanlarıyla birlikte Orta Amerika'nın en büyük ordusudur bu ordu. Düzinelerce Sovyet panzeri, Sovyet blokundan alınma 800 yük taşıma aracı, 152 mm.lik Sovyet obüsleri, 100 savunma uçağı, ayrıca diğer uçak ve helikopterlerle birlikte en modern silahlarla donatılmış bir ordudur bu... Cunta diktatörleri, Honduras'ta üslenen silahlı birliklerin Nikaragua'ya saldırdıklarını iddia etmektedir. Ama gerçek böyle değildir. Asıl Nikaragua hükümeti Hondu-ras'ı tehdit etmektedir."

Ayrıca Reagan, "İnancımızın ve meşru hakkımızın gücünü, yardımlarımızla daha da artıralım" çağrısında bulunuyor ve Kongre'den "Latin Amerika'daki özgürlük davası için" 1984 yılında 600 milyon dolar ayırmasını istiyordu. Reagan'a göre bu, "Bu yıl Amerikalıların video-oyunları otomatlarına attıkları bozuklukların onda birinden daha az" bir ra-

kamdı...

Fakat parlamenterler Reagan'ın arzuladığı gibi davranmadılar. Temmuz sonunda Temsilciler Meclisi de Kontralara CIA yardımını reddetti. Böylece Kontraların finansmanı sona erdi. Aynı yasayla, CIA'nın "covert actions" (Örtülü Eylemler)u için ayrılan ödeneğe, "silah kaçakçılığını önlemesi için" hükümetin 80 milyon dolar vermesi kararlaştırıldı. Bu ödeneğin nasıl harcanacağını, hükümet kontrol edecekti.

Oylama, Reagan'ın Orta Amerika politikasının temelden mahkum edilmesi anlamına gelmemişti. Temsilciler Meclisindeki eğilim Sandinistlere karşı açık bir savaşın yürütülmesinden yanaydı. Bu çizginin sözcüsü, Nobel Barış ödüllü, eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'di. Reagan'na 1983 yazında Latin Amerika Danışma Komisyonlarından birinin şefi olarak yazdığı mektupta bunu dile getirmişti. "Eğer amaç, yayılmayı önlemekse" diyordu, Kissinger mektubunda, "o zaman açık eylemlerden kaçınılmamalı. Ben askeri tehdit oluşturan Sandinistlere karşı gerilla savaşı verilmesi fikrini desteklerim."

Sosyalist bir Nikaragua'nın ayakta kalmasını engelleme zorunluluğu inancı, örtülü eylemler şeklinde sürdürülenler gibisiyle yürütülemezdi. ABD, öteki Latin Amerika ülkelerindeki kurtuluş hareketlerinin de önlenemeyeceğinden korkuyordu. Ulusal Güvenlik Konseyinin Temmuzdaki gizli bir yazışmasında şöyle deniyordu: "Orta Amerikadaki bazı ülkelerin (Karayibler ve Güney Amerikadaki bazı öteki ülkeler gibi) görece zayıflıkları komünist egemenliği altına girmeleri ve Meksika'daki politik yapının tehdit edilmesi...". Kissinger ilişkileri sırasında tehlikenin büyüklüğünü görmüştü: "Orta Amerikayı yönetemezsek, İran körfezinden ya da başka yerlerdeki tehdit altındaki uluslar için de bir şey yapamayız demektir. Bunun aynı global ağırlıkta olduğunu bilmeliyiz."

Bu domino teorisi -bir taş düşerse ötekiler de düşer- bölgede otoriter hükümetlerin bulunduğu tüm ülkelere yapılan yoğun ABD yardımının gerçek nedeniydi. Sadecea Honduras'a 1981'den bu yana; Washington, ekonomik yardım adı altında 300 milyon dolar vermişti. Buna rağmen Honduras'ın ekonomik durumunda hiçbir düzelme görülmemiş, yüzde 25 oranmdaki işsizlik bile değişmemişti. Bunun için Honduras'taki asker, Orta Amerikanın en güçlü ordusu haline getirilmişti. Bu küçücük ülkenin Fransa'dan aldığı 12 süper mysteres modeli 25 savaş uçağı vardı ve Honduraslı pilotlar İsrail tarafından eğitiliyordu.

ABD şimdi manevra adı altında Honduras'ta 5 bin asker bulunduruyor, radar istasyonlarının ve elektronik dinleme aygıtlarının yerleştirildiği Atlantik Kıyılarındaki hava ve deniz üsleri için 150 milyon dolar harcanıyordu. ABD ordusunun mühendisleri, en kısa sürede birlikleri Honduras'a uçurabilecek Galaxy nakliye uçakları için pist yapımına yönelmişlerdi. Her uçakta 345 asker bulunuyordu. Honduras'ın Puerto Castilla'sında Salvador ordusunun gerilla savaşındaki 1000 kişilik bir taburundan 100 kişisine ABD'li uzmanlar eğitim yaptırıyorlardı. Kontralara yardım için ABD; "Time" dergisinde, "CIA uzmanlarının yönettiği büyük bir ikmal ve dinleme sistemi"nden söz ediyordu. Bunlardan, hiçbir keşif çabasında bulunmadan ikmal uçakları yararlanıyordu. "Ulusal Güvenlik Konseyinden üst düzey bir yetkili" şöyle diyordu "Time"a: "Orta Amerikada askeri prestijimizi canlandırıp, yükseltecek bir programımız var."

Tüm bu bilgileri, Kaptan Frederico Cerda ve Sandinist Ordusunun iki genç haberalma subayıyla öğleden önceki buluşmamızdan önce, son ayların gazete haberlerinden aldık. Managua'nın merkezindeki Intercontinental Otelinin hemen yanıbaşındaki Savunma Bakanhğının penceresiz bir odasında oturuyoruz. Kaptan bize, Kuzey'de Honduras ve güneyde Kosta Rika'daki sınırın ötesindeki Kontraların üslerini bir haritada gösteriyor. Ayrıca Kontraların ülke içindeki eylem yaptıkları bölgeleri de işaretliyor.

Eden Pastora'nın aşağı yukarı 1000 civarındaki adamı zaman zaman, sınır nehri Rio San Juan'ı aşıp saldırdıktan sonra geri çekilirken; kuzey eyaletlerinde bulunan kamplarından çıkan eski Ulusal Muhafızlar, ülke içerlerine doğru saldırıyorlar. Havadan da ikmal sağlıyorlar. Eski Ulusal Muhafızların harekatları bazen eyalet merkezi Matagalpa'ya dek uzanabiliyor. Sandinistlerin askeri birliklerine, tüm köylülere ve ıssız yerlerdeki çiftliklere saldırıyorlar. Bu yılın başından bu yana Nikaragua'da 500 silahsız insanı katletmişler. Buna karşılık Sandinist Ordusunun kayıpları çok az...

Sivil halka saldırdıktan sonra; Sandinistleri kendilerini izlemeye kışkırtmak için, son hızla Honduras topraklarına geri çekiliyorlar. Sandinitsler de böyle bir kışkırtmaya kapılırlarsa, ABD hükümeti Sandinistlerin sınırı ihlal ettiklerini ileri sürerek müdahale gerekçesi bulabilecek kendisine. Onların istedikleri sadece bu. Honduras ordusu, sınır boyundaki topçularıyla durmadan ateş ediyor. Şimdi Nikaragua'da

Condatora Grubu denilen Reagan'a karşı olan kesimin oluşturduğu Orta Amerika Devletlerinin dayamşmasım da berhava etmek istiyorlar bu çabalarıyla. "Bu durumda" diyor Kaptan Cerda, "Gururumuzdan vazgeçmek zorundayız. Honduras topraklarındaki bir Sandinist, bütün işi berbat eder."

Cerda, Kontraların 15 Temmuzdan beri saldırılarım artırdıklarını söylüyor. Şimdi onlar faaliyet gösterdikleri bölgeyi ele geçirme ya da kuzeyde askerlerden arındırılmış bir kenti zaptetme peşindeler. Sandinistler ise Kontraların hazırladıkları tüm planlardan haberliler. On dört gün önce çete reisi Benito Bravo'yu yakalamışlar. Üzerinde tüm paralı askerlerin listesi çıkmış. Listeden subaylarının, Honduras ve Arjantinli ajanların adlarını öğrenmişler. Kontraların ikmalini örgütleyen Honduras'taki bir kişinin telefon numarasını ele geçirmişler. Savunma Bakanlığı subaylarından biri, adamı telefonla aramış. Konuşma boyunca büyük bir tedirginlik içindeki adam, sonunda: "Aradığınız numara yanlış. Burası bir cenaze kurumu" demiş.

Savaşın bu yeni aşamasında Kontraların taktiği, Sandinist Ordusunun önemli birliklerini ülkenin içindeki çatışmalara çekebilmek. Aym zamanda Honduras ordusu, sınırlarına yeni birlikler yığıyor durmadan. Honduras ordusunun şu andaki başkomutanı General Alvarez, ABD'yle birlikte Kontraların savaşını örgütlüyor. Sandinistlerin henüz bir kaybı yok. Cerda onların şimdiye kadar 1200 ölü ve yaralı verdiklerini söylüyor. Devrimci anlamda gerilla denemeyecek haydut çeteleri var ülkede, Cerda'ya göre. Halk arasındaki gerilla sudaki balık gibidir. Bunun için Kontraların hiçbir toplumsal tabanı yok. Dağlardaki sığınaklarında ya da ormanlardaki kamplarındaki haydutlar; havadan ikmal alamadıkları zaman, yiyecek içeceklerini köylülerden zorla alıyorlar. Cerda paralı askerlerin savaş morali üzerine bunların iyi bir kanıt olduğunu söylüyor. Amerikahların şimdi, "manevra" adını verdikleri güç gösterisine kalkıştıklarını da ekliyor. Bu güç gösterileriyle, Kontralara yeniden cesaret verebilmek, yadırgı ve haksız bir savaşı sürdürmelerine moralman yardımcı olmak istiyorlar.

Ülkenin istikrarsızlaştırılması için CIA kesenin ağzını açmış. CIA resmen; sadece kandan hoşlandığı için değil, Sandinistlere faiziyle ödetmek için bu yıl aşağı yukarı 40 milyon dolar sarfedecek. Sandinist hükümet ise kuzeyde savaşan, asker ve yedeklerden oluşmuş her 200 kişilik

birliğe ayda 1 milyon dolar (*) harcıyor. Yedekler arasındaki pek çok öğrencinin kaybolan öğretim yıllarımn ya da daha pahalıya malolan üretimin durumu ise işin cakası. Şimdi sürdürülmek zorunda kalman genel olarak herkese askerlik yapma zorunluluğu, harcamaları artırıyor. Buna zorunlular çünkü şimdiye kadar yürütülen savunmanın yükünü gençliğin politik olarak yetişmiş bölümü taşıyor. Kendi iradeleriyle yedek olarak göreve koşuyorlar. Bütün bu nedenlerden savaş daha da sürecek. Cerda diyor ki: "Amerikalılar bizim patria libre o morir (Ya özgür vatan ya ölüm) sloganımızı ciddiye almıyorlar ama, biz devrimimizi sonuna dek savunacağız."

Askerlerle konuşmamız elimize tutuşturulan bir pusulayla son buldu. Somoza'nın elinde tutsakken Ulusal Saraya yapılan baskından sonra kurtarılan, zafer günü olan 19 Temmuz 1979'un halk kahramanlarından biri Comandante Tomas Borge bizi bekliyordu. Borge Somoza'ya karşı verilen mücadeleye katıldığında 13 yaşmdaymış. Otuz beş yıl sonra iktidardan uzaklaştırılacak olan diktatörün babası egemenmiş o zamanlar Nikaragua'da. Borge, 22 yıldan beri Sandinista Cephesi'nin başında bulunuyor. 1961'de Carlos Fonseca'yla birlikte kurmuşlar Sandinista Cephesi'ni. Somoza'nm zindanlarında, sonuncusu beş yıl olmak üzere iki kez yatmış. Sonuncusundan Sandinista Komandolarmın Ulusal Saraya yaptıkları baskından sonra milletvekilleriyle takas edilerek kavuşmuş özgürlüğüne...

"KAYITSIZ ŞARTSIZ BARIŞ İSTİYORUZ" TOMAS BORGE'YLE SÖYLEŞİ...

Tomas Borge hapishaneden kurtarıldığında, bir iskelete dönmüş. Hemen hemen tüm yoldaşları gibi o da işkence altındaymış. Buna rağmen zaferden sonra hoşgörüyü elden bırakmamış. Zaferden sonraki ilk radyo konuşmasında şunları söylemiş: "Bu devrim halkın kanı pahasına kazanıldı. Fakat biz kan dökmeyeceğiz. Olabildiğince hoşgörülü ve olabildiğince insancıl olacak bu devrim. Bir sevgi devrimi olacak. Sandinistlerin bir sloganını anımsıyorum: Mücadelede acımasız, zaferde hoşgörülü!"

(*) 30 Cordoba = 1 ABD doları...

Bir kaç gün sonra da; uzun yıllar kendisinin yattığı şimdi de eski canilerin kapatıldığı Tipitapa cezaevini ziyaret etmiş. Borge onlara sigara ikram edip şunları söylemiş: "Sizden alınabilecek tek bir intikam düşünüyorum. Bu toplumun dürüst birer bireyi haline gelmenize çalışmak. Bunun için devrim size şans tanıyor."

Pusulada yazıldığına göre, Comandante bizi Dışişleri Bakanlığında bekliyordu. Ceplerimizin aranmasını tekrar bekledik. Sonunda bir adam geldi ve kendisini izlememizi söyledi. Yeşil bir Lada'ya bindi, tüm kenti geçerek peşinden gittik. Bozuk yoldan, bir atölyenin avlusuna saptık. Atölyenin karşısında küçük, bir örnek kahverengiyle badanalanmış bir dizi bungalov uzanıyordu. Bungalovların birinden bir milis askeri çıktı ve işaret etti. Saptığımız caddede durduğumuzda hemen hemen her gün oturduğu yeri değiştirdiğini bu arada öğrendiğimiz İçişleri Bakanının yanındaydık nihayet...

İşte bu önlemler CIA'nın "örtülü eylemleri" gerektiriyordu. ABD hükümetinin, bir polis devleti dediği ülkede polis bakanı, korunmak zorunda kalıyordu. Bu korunma gereksinimi halkından değildi. Nikaragua'yı bir polis devleti olarak adlandıran gücün darbesinden kurtulmak içindi. ABD Büyükelçiliğinin bir memuru geçen ilkbaharda Dışişleri Bakanım ziyarete geliyor ve Papaz D'Escoto'nun getirdiği bir şişe Benedictine'ni hediye edeceğini söylüyordu. ABD elçilik memurunun getirdiği hediye incelenip, tahlil edildiğinde görülüyordu ki, likörde thallium arseniği vardır, yüksek dozda...

Yeşil milis üniforması içindeki Comandante bugün FSLN kurucularından tek hayatta kalan kimseydi. Bize, bu sonbaharda Federal Almanya'yı ilk kez resmi bir ziyaret yapacağını söyledi. En son 1979 ilkbaharında olmak üzere, illegalitedeyken ve yarı resmi olarak pek çok Avrupa'da bulunmuştu. O zamanlar edindiği Alman dostu Wuppertal'daki Hammer Yayınevinden Hermann Schulz'u ziyaret etmişti bazı kereler. Bir keresinde Cephe'nin yeni marşının doldurulduğu kaseti yanında götürmüştü. Kaset çalarken Borge yere mindere oturmuştu ve ağlamıştı.

İçişleri Bakamna ABD'nin istila tehdidi konusunda ne düşündüğünü sorduk. ABD'nin zor politikasına karşı verilen Nikaragua'nın uzun direniş tarihinden söz etti. Sonunda sadece bize cevap vermek için değil, ama genel olarak son durumu şu şekilde formüle etti:

"ABD istilaya kalkışırsa ne olur? Devrimci bir ülkede egemenlik kurabilmek için ABD'nin ne kadar insana gereksinimi olur? Vietnam'dan söz etmek istemiyorum, buradan Latin Amerika'dan ayrılmıyorum. Bizim hiçbir zaman Ulusal Muhafızlar gibi, o kadar çok silahlı adamımız olmadı. Bizim gücümüz halkın katılımında yatıyordu. Salvador ordusunun gerillalarla mücadelesinde ne kadar insana gereksinimi vardır, 5000 savaşçıya mı? Diyelim ki 50 bin! Peki ABD'nin Nikaragua'yı işgal etmek için ne kadar insana gereksinimi olur? Salvador örneğine göre hesaplarsak, 5 milyon diyelim. Biz burada halk savaşının koşullarında hazırlandık. Yankee-askerlerine gün 24 saat yaşamı dayanılmaz hale getiririz. Bir tek dakika bile rahat yüzü göremezler. Nefes bile alıp-veremezler. Bir müdahale bizi belki kentlerden atabilir, ama tüm ülkeden asla! Böyle bir durumda, burada, bizim ülkemizde ne kadar süre kalabilirler? Uluslararası kamuoyu böyle bir şeye izin vermez her şeyden önce. Fakat şurası çok açık: Bizim için böyle bir şeyin fiyatı çok yüksek olur. Tüm bu nedenlerden biz, kayıtsız şartsız barış istiyoruz."

Konuşmamız, sorulu-cevaplı şöyleee sürdü Tomas Borge'yle:

Soru: Şimdi ödediğiniz fiyat da artık çok pahalıya gelmeye başlamadı mı? İstilâ olanağı doğurtmak için, adım başında Nikaragua'nın göstermek zorunda kaldığı aşırı dikkat...

Borge: Tüm devrim süreçlerinde, belirli taktik endişeler vardır. Nikaragua'daki devrim Latin Amerika halklarının bir kazanımıdır. Temel ilkelerimizden hiçbir ödün vermeksizin biz bu devrimi savunuyoruz. Sadece devrimi, sadece Latin Amerika halklarıyla dayanışmamızı, anti-emperyalizmimizi, egelenliğimizi değil; tartışılan konuların üzerinde bile pek çok şeyi savunuyoruz.

Soru: Hükümetin başında Başkan Reagan'ın bulunmadığı ABD'yle müzakereye oturur muydunuz?

Borge: Carter yeniden başkan seçilmiş olsaydı bile, uzun boylu bir balayı yaşayacağımıza inanmıyorum, ABD'yle. Reagan şöylesi hesaplar yapıyor: Managua - New York uzaklığı Los Angeles - New York uzaklığından daha kısadır. ABD bu komünist halkın yanıbaşında durmaktadır. Peki o zaman biraz daha kuzeye, kuzey eyaletlerine niçin uzanmak istiyor? Bir başka ABD hükümetiyle, kavramlarda karşılıklı anlaşarak şüphesiz müzakereye oturabilirdik. Ama şimdi ABD'de ekstremist bir bakış egemen durumda. ABD, bizim ülkemizde kendi istediği bir yöne-

tim modelini dayatma hakkına sahip olduğunu sanıyor. Ve biz ona, hangi gelişme yolunu seçeceğimizi belirleme hakkı olmadığım söylediğimizde, dehşete düşüyor."

Soru: Nikaragua'da ne kadar CIA ajanı var?

Borge: Herhalde devrim öncesi dönemdekinden daha az. Onların iki değişik tipi vardır: Profesyonel ajanlar- ideolojik ajanlar. Monsenyör Obando'nun bir CIA ajanı olduğunu söylemem, ama CIA'dan para alan birisi olduğu çok açık."

Soru: Obando bunu ne zamandır yapıyor ve ne kadar para alıyor?

Borge: Kaynak veremem ve ayrıntıya inemem. O zaman benim istihbaratım aldığım kimsenin kim olduğunu öğrenmiş olur.

Soru: Dün Obando'yu ziyaret eden kalabalıkların tümü muhalefetin taraftarları mı?

Borge: Bunun muhalefetin bir adamı kutsadığı bir şenlik, bayram, olduğu şüphesiz. Ama bunun parasının nerden geldiğini, niçin geldiğini tümüyle biliyoruz. İnsanlar bir araya gelmek, buluşmak mı istiyorlar? Aşağı yukarı altı, ya da sekiz bin kadar insan, zor-güç bir araya getirilmiş. Oraya ben sizinle birlikte tek başıma gedebilirim, bir mahalleye gidelim ve ben aynı yere on bin insanı toplayayım."

Soru: Bu fakir ülke, papayı karşılamak için 4 milyon dolar gibi büyük bir parayı niçin sarfetti?

Borge: Papanın ziyareti öncesinde bu nokta bizim safımızda da çok nazik bir konu oldu. Papanın gelişinde düzenlenecek kutsal töreni tümüyle naif bir olay olarak düşündük. Öylesine özenli davrandık ki; halkın en savaşçı kesimini, Sandinist gençliğinin Papayı karşılaması ve selamlaması için yol boyunca seferber ettik. Öylesine özenli davrandık ki, bu iş için örgütlediğimiz kitlelere, alanda hiçbir politik slogan atmamalarını söyledik. Öylesine özenli ve iyi niyetli davrandık ki, büyük alandaki tribünlerin önüne gidip gitmemekte yaşlısından gencinden bütün insanları serbest bıraktık. Ama ne oldu? Onların ajitatörleri duruma egemen olmaya çalıştı. Halkımız Papayı takdir etti, alkışladı. Hatta biz kendi kendimize Papanın halka arkadan bir hançer sokabileceğine niçin dikkat etmedik diye hayıflanmadık. Çünkü halk aptal değildi, kısacık bir an için en yüksek çıkarlarını ayaklar altına alamazdı. Ben, Monsenyör Obando'nun ayine zafer kazanmış bir eda ile başladığını gördüm. Papalığın başı bir kutsallık halesiyle çevrilmiştir. Fakat bu birdenbire hiçbir

şeyi değiştiremez. Zaferin damgası bir öfkeyle silinebilir. Halk barış istiyoruz diye haykırırken, Papa bunu bir hakaret olarak kabul ediyordu. Haykırılıyordu: Ölülerimize bir dua! - Bu da bir hakaret olarak kabul edildi. Ve ilk kez bir cevap: "Silencio, silencio! -Ve sessizlik. Ardmdan tekrar haykırış: "Kilise de barış istiyor!". Gözyaşları içinde ölülerin bir dua bekleyen şehit analarının istekleri karşısında taş kesilmek.

Sonuç: Papalık kutsallığmı yitirdi. Kutsallık bir dakikada çizildi gitti. Şimdi burada bizim bir problemimiz var. Niyetlerimizde çelişki var. Gençliğimizde büyük bir dinsel şühpecilik doğdu şimdi. Fakat biz Latin Amerikadaki Hıristiyanların katılımlarıyla çok ilgileniyoruz. Nikaragua'ya Papa'nın yaptığı ziyaret kiliseler hiyerarşisini güçlendirdi, ama Hıristiyanhğı zayıflattı."

Politik tutuklular üzerine soru yönelttik. Amnesty Internationel'in duyurduğuna göre 18 sendikacı tutukluymuş. Borge dedi ki: "Bunlar sendikacı değil, tersine karşı-devrimci. Burada hiç kimse sendikacı, ya da Hristiyan ve Sandinist olduğu için izlenmiyor."

Bir kaç gün önce bir grup Sandinistin tutukandığını söyledi bize Borge. Tutucu kadm yayıncı Violeta Chamorro'nun evini taşlamışlar. Borge; "böyle şeylere dikkat etmezsek, kontrolu elden kaçırırız" diyor. Hapishane duvarları olmayan açık bir ceza infazı denemesinden söz ediyor Borge ve sonunda şöyle diyor: "Daha ölülerimizi gömmeden, Nikaragua'da ölüm cezasını kaldırdık. Tüm inanışçılar buna inanırlar mı?"

«İCATLAR KAMPANYASI AÇMALIYIZ...»

Akşamleyin, 30'lu yıllarm ortasında Yale Üniversitesinde öğrenim görmüş Nestor Avendano Castillon bizi ziyaret ediyor. Ülkedeki hemen hemen tüm insanlar gibi o da devrime katılmış. Merkez Bankası-'nın otuz ekonomi uzmanmdan, sadece üçü kalmış ülkede. Nestor şimdi Planlama Bakan Yardımcısı... Karşılaştıkları güçlüklerin çözümü üzerinde neler yaptıklarından uzunca söz ediyor. Devrimden sonra sanayi üretimi yüzde 30 oranında düşmüş. Ülkede makine parklarının sadece yüzde 40'ı kalmış, geri kalanı ülkeden kaçırılmış ya da özel mülk sahipleri kaçmadan önce paylaşmışlar. İşçiler makineleri savunmak zo-

runda kalmışlar. Ülke dışındaki sermaye Temmuz 1979'a dek 1,8 milyar dolarmış, bunun en azından 600 milyon doları döviz ihracatı sınırlamasına dek kaçırılmış. Sandinistler yeniden inşaya başladıklarında hiçbir şeyi hazır bulmamışlar. "Makinelerimizle sadece oturulacak evler yapabildik, bunun dışındakiler olanaksızdı" Ülkeyi terkeden tekeller, patentlerini, lisanslarını ve üretim gereçlerini de birlikte götürmüşler. Örneğin Somoza ile pek çok iş yapan Siemens firması telefon ağlarıyla ilgili tüm altyapısını da sırtına vurup götürmüş. İletişim teknikerleri şimdi bir telefon kabinini bile onaramıyorlarmış. "Bu durum, bizi bir icatlar kampanyası açmaya çağırıyor" diyor Nestor.

Ülkenin dış ticaret blançosu hep negatif. 1982'de 370 milyon ABD dolarlık mal satın alınmak zorunda kalınmış, ihracat yapılabilinmesi için... Şu anda çok kıt olan döviz pamuk, kahve, şeker, balık ve öteki deniz ürünlerinin ihracatından elde edilebilmiş. Bu gelirler de şu son altı ay içinde düşmüş, üretimdeki güçlükler, savaşın sonuçları ve dünya pazarlarındaki fiyatların düşüklüğü doğurmuş bu sonucu... Devrimden önce durmadan yükselen yüzde 70'lerdeki enflasyon rakamı, aşağı-yukarı yüzde 10 puan aşağı çekilmiş. Enflasyonun bu düzeyi, bu durumuyla tüm komşu ülkelerinkinden daha da az. Kosta Rika'da enflasyon yüzde 110... Devrimden önce yüzde 25 oranındaki işsizlik, yüzde 12-13 civarına indirilebilmiş. Nikaragua şimdi, ihracat yapabileceği yeni ülkeler bulmakta güçlük çekiyor, ama Meksika ya da Fransa ile ticareti dikkate değer biçimde artmış. Tüm ithalatının aşağı-yukarı yüzde 80'ni devrimden önce ABD'den yaparken, bugün bu oran tüm kalem mallarda yüzde 10 düzeyine inmiş...

Nestor, yanımızdan ayrılırken kendi kendimize soruyorduk: Devrim; savaş ekonomisi, boykot ve sabotajların önüne geçerek, kesintisiz biçimde nasıl uzunca bir dönem istikrar kazanabilecek?...

DEVRİM SEÇİMLERE HAZIRLANIYOR

Salı sabahı, 16 Ağustos. Kentin yollarından otomobille geçerken Managua'nın yeni sembolünü görüyoruz. Üzerine sabah güneşinin vurduğu bir tepede muazzam büyüklükteki beyaz harflerle yazılmış FSLN parıldıyor. Cephe, yeraltında savaşırken burada inatçı bir oyun oynanmış.

Companero'ların taşlardan meydana getirdikleri bu harfleri tepeye her yazışlarında Somoza'nın Ulusal Muhafızları gelip dağıtmışlar. Bugün işte o inatçı direnişin bir sembolü olarak tepede duruyor...

Sokaklardaki kaldırım taşları bile diktatörü anımsatıyor. 1972'deki büyük depremden sonra dış ülkelerden gönderilen milyonlarca yardım parasını Somoza kendi kaldırımtaşı fabrikasının kuruluşunda kullanıyor. Sonra da kendi devletine, bu fabrikada ürettiği yol yapım malzemesini satıyor fahiş fiyatla.

Caddelerde canlı bir trafik var; küçük otobüslerde, kamyon kasalarında sağa sola gidip geliyorlar. Yükünün ağırlığıyla neredeyse çökmüş bir Ford karşıya geçiyor. İçlerinde iki düzine insan, arabaların ön basamakları ve üstleri de dolu. Kuzeydeki savaş şiddetlenince, Managua'da otobüs ve kamyon sıkıntısı başgöstermiş. Bunun üzerine ulaşım problemini çözmek için, başkentte "kardeşini de yanına al"-Hareketi örgütlenmiş. Burada işe gitmek isteyen kimse, sokakta dikiliyor ve işaret ediyor. En yakınmdan geçen otomobil duruyor ve onu alıyor.

1972 Noelindeki depremde ayakta kalabilmiş, o zamanki Merkez Bankası, Managua'mn meydanmdaki birkaç binadan biri. Burası şimdi Nikaragua'nın yasama organı Devlet Konseyi'nin merkezi. İçinde 32 örgütün temsilcilerinin bulunduğu 51 üyeden oluşuyor bu parlamento. Devlet Konseyinde yedi parti temsil ediliyor. Bu partilerin dördü; Yurtsever Cephe adı altında bir araya gelmiş, öteki üçü ise muhalefet partileri... Devlet Konseyinde sadece şu üç partinin temsilcisi yok: İlki, eski Muhafazakâr Parti'nin uzantısı olan, şimdi kendilerine Sosyal Demokrat diyen Sağ Muhafazakar Grup, ikincisi sol radikal partiler olarak bilinen eski Komünist Parti ve Maoculuktan kaynaklanan Grup, üçüncüsü de kendisini Proleter İşçi Cephesi olarak adlandıran ve devrimin zaferinden sonra silahlı mücadeleyi daha da sürdürmek isteyen grup... Bu son grubun lideri bu yüzden tutuklanmış, mahkum edilmiş, ama tekrar serbest bırakılmış.

Bu salı sabahı Devlet Konseyi'nin beş üyesi karşıladı bizi. Asker Temsilcisi ve Devlet Konseyi Sekreteri Kaptan Rafael Solis, Öğretmenler Sendikasının ve Sandinist Gençliğin temsilcisi bir Hukuk Danışmam, Kadm Hareketinin Temsilcisi Rosa, Devlet Konseyi Dış Politika Komisyonunun kadın yöneticisi... Devlet Konseyi müzakere ediyor ve yasaları yürürlüğe sokuyor. Bütçeyi Dokuz Comandante'nin oluşturduğu Hükümet Cuntası yapıyor. Rafael Solis, bize sabahleyin üzerinde

tartışılıp artık yasalaşacak olan yeni Partiler Yasasının Taslağını verdi. Solis, Sandinist Cehpesi'nin iktidarının dokunulmazlığına bu yasada özen gösterildiğini söylüyor. Bu tartışılmaz biçimde sağlamlaştırılmış. Yasa, Nikaragua'da politik çoğulculuk istendiğinin de sağlam biçimde bir ifadesi oluyor. Yasa Taslağında politik partiler, ideolojik bir sınırlama getirilmeyen özgür örgütlenmeler olarak tanımlanıyor. Somoza dönemine geri dönüşü isteyen ya da faaliyetinde "benzer politik bir sistemi" çağrıştıran politik gruplaşma ya da partilerin kurulmasına izin yok. Partiler, Anayasa ve özgürlükleri korumaya, "Sandinist Halk Devrimi ilkelerine" olduğu kadar, "onun anti-emperyalist ve derin demokratik karakterine"de özen göstermek zorundalar.

Solis, genel seçimlerin 1985'de yapılmasmın planlandığını söylüyor. Hazırlıklara 1984'te başlayacaklarmış. Ancak saldırılar yoğunlaşırsa seçim yapılmayacak. Bir Yasama Meclisi ya da yakında bir başkan seçimi yapılıp yapılmayacağı konusunda bir kesinlik yok. Şimdi toplumsal örgütlerden, partilerden, çeşitli gruplardan geniş bir birlik oluşturan Sandinist Cephe bu seçime parti olarak katılacak. Cephe'nin bir parti şeklinde kurulmasına çalışılıyor.

Rafael Solis'e Amnesty-International'in tutuklu sendikacılar listesini verdik. Bu konuda bize tümüyle ayrıntılı bir bilgi vereceği sözünü verdi. Ama ilk elden edindiğimiz bilgilere göre bunların hemen hemen tümünün serbest bırakıldıklarını söyledi. Sadece dört sendikacı tutukluymuş. Bunların arasında, Eden Pastora'yla işbirliği yapan Hıristiyan Demokrat Sendika Merkezinden bir kaç üyenin de bulunduğunu ekledi. Nikaragua'da pek çok politik tutuklu bulunduğunun iddia edildiğini söyledik. Rosa dedi ki: "Ulusal Muhafızlarla işbirliği yapanların 'politik' kavramını anlamakta güçlük çekiyoruz." Politik tutuklu oldukları iddia edilenlerin sayısı aşağı-yukarı 200 kadarmış.

Managua'mn kuzeyinde, eski bir ahşap evin birinci katını büro olarak kullanan Yardım Hizmetleri İncil Komitesi (CEPAD)'ne gidiyoruz. Orada, Alman kadın teolog Ute Seibert-Quadra ve CEPAD'ın sekreteri Sixto Ulloa karşılıyor bizi. Bu örgüt Nikaragua'da hayırseverlik işleriyle uğraşıyor, fakat politikaya da angaje olmuş...

24 Nisan'da 1400 nüfuslu bir köye saldırılıp, köyün tüm sakinleri Honduras'a kaçırıldığında, daha çok kiliselerle işbirliği içindeki bir "Barış Komisyonu" kurulmuş. Bu komisyon üç hafta önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, Papaya ve Birleşik Devletler başkanı Rea-

gan'a başvurmuş. "Acılı halkımız adına" diye başlamış kilise temsilcisi Reagan'a yaptığı başvuruya: "Kanlı diktatörlüğe karşı savaşta yitirdiğimiz oğullarımızın ve kızlarımızın acısı henüz dinmedi. Halkın kazandığı zaferden bu yana Honduras sınırındaki bölgelerdeki savaşın hergünkü dehşeti acımızı daha da artırıyor. Bize sadece acı, ölüm ve parçalanma getiren bu savaşı sürdürenlerle işbirliği yapmamanızı, bunlara yardım etmemenizi sizden ve hükümetinizden ısrarla rica ediyoruz. Savaş filolarınızı kıyılarımızdan uzaklaştırmanızı da ısrarla sizden rica ediyoruz. Çünkü bu durumun Nikaragua'da ve Orta Amerika'da barışın sağlanmasına hiçbir katkısı olmuyor."

Sixto Ulloa, şimdi CEPAD'ın kilise gruplarının saldırılara karşı yardım propagandasını ABD'de de yürüttüklerini söylüyor. Eylül ayında Kuzey Amerikalı 30 Hıristiyan sınır kenti Jalapa'ya gelecekmiş. ABD askeri birlikleri ya da Honduras ordusu Nikaragua'ya karşı bir askeri harekat başlatırlarsa, direnmeden ilk ölecek kendileri olacakmış.

BÜKME MAKİNASINDAKİ HİSSEDARLIK

Fabrikanın adı "Textilos hilados del porvenir" ve büyük Somoza'mn oğluna bir hediyesi... Bu fabrika Managua'daki diktatörlüğün burçlarından biri. Bulunduğu mahalledeki insanlar tarafından Şubat 1978'de paramparça edilmiş. Otuzlu yılların demode bir kaç parça makinesinin enkazıyla Somoza'nın adamları doğru dürüst üretim bile yapmamışlar. Kasım 1979'a dek atıl biçimde kalakalmış... 34 işçi artık kendilerinin olan fabrikayı yeniden faaliyete geçirmişler.

Henüz bir kaç aydır ilk yünlü kumaş üretimine geçebilmişler. Üç ay sonra, artık 190 insan çalışmaya başlamış fabrikada... Bugün burada kadınların da yardımcı oldukları 1180 kişi çalışıyor. Üretim ilk yıldaki 2,2 milyon metre düzeyinden en son 6,3 metreye çıkmış. 1983'te ise 8 milyon metre kumaş dokunacağı tahmin ediliyor. İşletmenin bugünkü adı olan "Texnica" ülkenin en büyük yün eğirme işletmelerinden biri. Sahibi Sanayi Bakanlığı...

29 yaşındaki Ricardo Obregon devrimden önce tekstil işçisiymiş. Daha sonra 1981'e dek ekonomi okumuş, işletmeye Devrimci Öğrenci Hareketinin üyesi ve sendikacı olarak gelmiş, tekniker olarak çalışıyor. Ve bugün fabrikanın işletmeden sorumlu direktörü. Obregon'un küçük

bürosunda oturuyoruz. Üretimin yapıldığı büyük atölyeden iğreti bir duvarla ayrılarak, çevrilmiş bir büro burası... Kadın sendikacı Maria ve iş ilişkileri bölümü yöneticisi Lesbia sorularımızı yanıtlamak için büroya geliyorlar. Biz devrimin işçilere ne verdiğini bilmek istiyoruz.

Bu Maria'nın parolası. İlkin, "olanaksız gibi görülen" bir eşitlik getirdi diyor. Sonra, işletmedeki sendikal örgütlenmeden, ilk kez "zaferden sonra" yürürlüğe giren iş güvenliği önlemlerinden kârdan işçiye ayrılan bir bölümle sağlanan toplumsal ücretten sözediyor. Yüzde 50 oranındaki bir bölümünü yemek parası yardımı olarak kesiyorlar ve fabrika kantininden yiyecek-içecek maddelerini ucuzca alabiliyorlar. İşletme işçilere konut problemlerinin çözümünde ve çocuk yetiştirmelerinde yardım ediyor, hastalıklarının tedavisinde olanaklar sunuyor. Hastalık durumunda fabrika 52 haftaya dek işçiye ücretinin yarısını ödüyor, öteki yarısı sosyal sigorta tarafından karşılanıyor. Dört çocuklu bir işçinin ortalama ücreti 2900 Cordoba... Ülkede ortalama çalışmanın üzerindeki mesailer için verilen ücret ise 700 Cordoba.

Fakat en önemlisi bu ücret politikası hep birlikte saptanıyor. "Bu" diyor Maria, "toplumsal karar vermenin somut bir göstergesidir." Üretim komitesinde, işletmenin 27 bölümünden seçilmiş temsilciler oturuyor. Temsilciler Komitede, sendika ve üretim bölümleriyle birlikte iki hafta boyunca bulunabiliyorlar, üretimin şeklini ve kapasitesini kararlaştırıyorlar, salt uzun vadeli plan rakamlarını değil, aynı zamanda da üretim akışının kısa vadeli değişkinliklerini de ele alıyorlar. Talepte öngörülmeyen değişikliklere de böyle cevap verebiliyorlar, hammadde ikmalindeki aksaklıklara da... Bunun yanında; fabrikanın korunmasını da örgütleyen 15 kişiden meydana gelmiş İşletme Komitesinde, bilançolar, alım-satım planları üzerine işletme yönetimiyle ortaklaşa karar veriliyor ve tartışılıyor. Ve nihayet ortak toplantılarda herkes konuşabiliyor ve zorunlu kararlarda oy sahibi olabiliyor. Tüm bu ortak karar verme düzeyinde işçiler gereksinimlerini açıklıyorlar, üretim sürecinde de tek vücut olarak hareket ediyorlar. Maria'nın çıkardığı sonuç: "Biz işçiyiz, sadece ücret almıyoruz, fabrikayı da yönetiyoruz."

Fakat Texnica sadece bir ortak kararlar verme cenneti değil. Burada, haftanın altı gününde üç vardiya halinde çalışılıyor, en uzun vardiya haftada 48 saat çalışıyor, gece vardiyasının çalışma saati ise 43... Politik eylemler yürüten öteki çalışanlar hakkında hiçbir kısıtlama yapılmıyor. Bu noktada, çalışma zamanının değişiminde fabrika bölgesine serbest

gece postaları geliyor. Çalışma ağır, makineler demode, daha önce Lousiana'daki bir hapisanenin iş atölyesindeymiş, çok gürültü çıkarıyor, boyaları pis kokular yayıyor. İşletmeler şimdi para hazırlıyor, ses yavaşlatıcı örtülerin yapımını finanse etmek için.

Bağımsız örgütlenmenin doğal olarak problemleri de var. Üretim verimliliği başlangıçta düşükmüş, şimdi yavaş yavaş yükseliyor. Maria ve Lesbia asıl işlerinin "bizi harekete geçirmek" olduğunu söylüyorlar. Sınırlardaki savaş, fabrikada da izlerini bırakıyor. 200 işçi kendi özgür iradeleriyle ordunun yedek birliklerine katılmışlar. Üretim için en gerekli ve en aktiflerinden 67 erkek, daha işin başında bu yola başvurmuş. CIA'nın istikrarsızlaştırma planı burada da etkisini gösteriyor. Savaşçı Companero'ları hareket geçirmek ve üretimi baltalamak için Kontralar güçlü baskılarını duyumsatıyorlar. Buranın üç işçisi savaşta ölmüş.

Texnisa'nın teknik yöneticisi Ramon artık pansiyonuna dönmek zorunda. Fabrikayı yeniden hayata döndüren 34 kurucunun çağrısına ilk önce o kulak veriyor. Devrimden önce, Somoza döneminde tekniker olarak iyi bir hizmet vermiş. Şimdiki kazancı ayda aşağı-yukarı 40 doları buluyor. Gelecek yıl Sovyetler Birliğinden alınacak yeni makinelerle kapasitenin daha da büyütülebileceğini umuyor. Bu yeni aşamayı beklemek istiyor. Genç elemanlar çalışmaya başlayana dek, onların yükünü taşıyabilen biri olarak kalmak istiyor. Niçin? "Benim devrimle bir gönül işim var" diyor beyaz saçlı adam...

SPEKÜLATÖRLER VE BOYKOT-FAKAT HENÜZ SIÇRAMA YOK

Akşamleyin bizi, "Planetarium"da Alman arkadaşlar ziyaret etti. DED'den Dieter, Eberhard ve Rainer'in yanında Kölnlü gazeteci Willi, devrimin zaferinden az önce mücadele etmek için Nikaragua'ya gelmiş, asıl adı Dr. Ernst Fuchs olan "Carlos Vanzetti"... Bir çok temel arşiv bilgisi edindim, fakat "Zeit", "Spiegel" ya da "Süddeutschen"de yazılanlardan daha az olduğu ortaya çıktı bildiklerimin, bu akşam Nikaragua hakkında öğrendiklerimden sonra... Alman basın organları Nikaragua hakkında haber yazıyorsa, bunlar ABD hükümetinin Sandinistlere iftira etmek için ortaya attıkları oluyordu: Kızılderili azınlık, basma eşit

davranma, toplumun askerileştirilmesi ya da grev hakkının tanınması konularının çevresinde dönüp duruyorlardı.

Alman basının da abonesi olan konuklarımız, bu konudaki yalanları yakalıyorlardı. Alman basımında yazılanlar günlük deneyimlerine hiç uymuyordu. Örneğin grev hakkı: Bunu hükümet kabul ediyor ve tekrar grevlerin yapılabilmesini bazı esaslara bağlıyordu, bizim "sendikacı" yanlısı gazetelerimiz grev önderlerinin grev yaptıkları sırada tutuklandıklarını yazıyordu. Değişik politik inançlara sahip halkla ilgili örnek: Devrim bunlara en küçük bir şekilde ilişmiyor. Ama bizim gazeteler küçük özel işletmelerin "toplumsallaştırılması" ve mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesini ele alıyordu. Ya da ABD'nin anti-komünist sendikalarının en üst örgütü AFL/CUO'nun Nikaragua'nm güneyindeki işletmeler kurması, Yeniden İnşa Projelerine karşı işçileri greve kışkırtması haber oluyordu. Bu ülkedeki en son kitle grevi 1978/79 direnişinde olmuştu. Ve devrimin zaferine dek hiçbir sanayi işçisi sendikasının fonksiyonu görülmemişti. Böyle bir şeyi zaten Ulusal Muhafızlar durmadan parçalamışlardı. Diktatörlük sırasında sendikal faaliyet gösteren tek birlik, kuzeydeki tarım işçileri arasında bir canlılık gösterebilmiş ve sonunda tümü Sandinist Cephesi'ne katılmışlardı.

Sandinist radyo istasyonlarının hiç bulunmadığı kuzeyde Kontralar, yaklaşık iki düzine kadar CIA ajanının finanse edip kurdukları bir radyo vericisiyle tarım işçilerini ajite etmeyi deniyorlardı. Bu durum, karşıdevrimin zaferini engellemek için, eski toprak sahiplerini mülksüzleştirerek "gerçek bir toprak reformu"nun daima yeniden ele alınmasını gerektiriyordu. Esteli'deki bir kooperatifte çalışan Rainer şunu dedi: "Burada bir uyumsuzluğun olduğu çok açık. Compesino'lar bu boş laflara inanmıyorlar. Onlar için önemli olan hangi toprağın kendilerinin olduğunu bilmek." Devrimden önce kırsal bölgelerdeki durumu anlatıyor:

"Bizim çalıştığımız toprak, Esteli'nin askeri şefi olan bir albaya ait. Bu adam marihuana ve şarap ihracatı için kurmuş burayı ve mülkünü basit hilelerle devamlı büyütmüş. Küçük köylülerin gündeliklerini düşürmüş, mülk sahibi olanların da tarlalarından tırtıklamış. Sonra durum şöyle oluyor: Devrimden önceki iki yıl, bir köylünün sadece yeni bir Machete'ye gereksinimi kalmış. Gülünecek bir rakam, 22 Cordoba fiyatı, fakat köylünün tek kuruş parası yok. Albay ona diyor ki, Esteli'deki demirciye git ve bir tane al. Estelideki dükkan da albayın, demir-

cinin vereceği cevap da biliniyor! Köylü Machete karşılığında bir borç senedi imzalamalıdır. Köylünün okuması -yazması yok, neye imza attığım ve ne olacağını bilmiyor. Bu olaydan bir yıl sonra Albay, kefili olan bir kadostro memuruyla birlikte geliyor, köylüyü jeepe bindiriyor ve Ulusal Muhafızlara teslim etmeye götürüyor. Köylünün kulübesini ateşe veriyor, çünkü, toprağı kendisine aittir. Sadece Somozacılar böyle yapmıyor, Latin Amerikada her yerde böyle bu. Bu devrim savunuluyorsa ve Nikaragua'da böyle ayakta kalabiliyorsa işte bundan."

Rainer ve öteki arkadaşları şu anda seçim olsa tarım işçilerinin yüzde 80'inin Cephe'ye oy vereceğini söylediler. Peki ama seçimleri kim istiyor? Şimdi, dört yıl öncesine dek ne okuma ne de yazma bilen Nikaragua halkının büyük çoğunluğunun bu duruma düşmesinde kendisi de suç ortağı olan ABD istiyor. Gerçi Somoza zamanında da parasız ilk okullar vardı, fakat eğitim mal-mülk sahiplerinin tekelindeydi. Sadece parası olan kim varsa, en pahalı yiyecek-içeceği, çocuklarına en cicili-bicili okul üniformasını alabiliyordu. Carlos diyor ki: "Şimdi orta tabaka denilenler bile, çocuklarını, tüm halkın çocukları gibi, okula aynı basit elbiseyle göndermek zorunda." Şimdi artık çocuklar, herkesin aynısını giydiği beyaz gömlek, mavi ayakkabı ve mavi pantolonla gidiyorlar.

Cephe, orta halli mülkiyete özenli davramyor. Sadece büyük toprak mülkleri, bankaları, sigorta şirketleri ve büyük ticaret şirketleri olan Somoza ailesinin mallarına elkondu. Yeni konut yasasına göre kimse bir evden fazlasına sahip olamıyor ya da evini altı aydan daha uzun bir süre boş bırakamıyor. Bu sınırlama şunun için getirilmiş; örneğin bir kimse yurt dışına çıkıp orada devrimin çöküşünü umutla bekleyebilir. Dieter, bu yasanın pratikte hiçbir işlerliğinin olmadığım savunuyor. Hükümet sürgüne gidenlerin büyük bir bölümünün geri döneceği umudundaymış.

Üstesinden gelinecek güçlükleri kendi elleriyle yaratmamışlar. Hükümet geçen yıl tüm temel gıda maddelerini sınırlamış, çünkü çoğu kez spekülasyon ve istifçilik malları yok etmiş. Dieter: "Şekere ihtiyacım olduğu bir gün hiç şeker bulamadım. Şeker aldığım satıcımdan istediğimde, yanında başka şeyler de alırsam bana şeker verebileceğini söyledi. Tüm Managuada, savaş başlayalıberi şeker yok, hükümet karne sistemi getirdi. Ertesi gün satıcım çuvallarla şeker çıkarmıştı tezgaha, ama artık zarardaydı." diyordu...

Yoklukla daima yeniden karşılaşılıyor, çünkü asılsız haber çıkaranlar

yüzünden panik ahşverişler oluyor. Managua halkı bazen dişmacunu, bazen de arap sabunu istif ediyordu. Ekmek ya da iplik de durmadan yoklara karışıyordu, öteki tüketim maddeleri yerinde dururken. Devrimden beri tarım işçilerinin güvenceli bir asgari ücrete gereksinimleri vardı, neyin alınıp satıldığından hiç haberleri olmuyordu... En az tavuk Managua'ydı, çünkü onu kümes hayvanlarının sahipleri kendileri yiyorlardı. Ekmek de bazı kereler başkentte yok oluveriyordu, çünkü kırsal kesim halkı ekmeği uzunca süredir ilk kez görüp, yiyebiliyordu.

Managua'da da hiç kimse gönül rızasıyla kuyruklar oluşturmuyordu. Dieter, ekmek alırken halktan bazı kimselerin küfrettiğini duymuştu. En çok fakirlerin oturduğu yerlerde, Cephe'nin yedek gücünün daha da arttığını duyuyorduk hep. Arkadaşlarımız öğleden sonra gittiğimiz El Retino semtinde bunun damgasının en iyi duyumsandığını söylüyorlardı, Managua gölü kıyı boyunca fakirler için yapılmış bir sömürge bölgesi gibiydi burası. Orada bir adama sorduk, Sandinistlere değil de "Tüm silahlar halka" şeklindeki slogandan ne anladığını. "Doğrudan halka saldırdıklarından savaşacak olan benim. Çoğunluk da hep böyle düşünüyor" cevabım verdi.

Asılsız söylentiler ve yalan haberler tedirginlik getiriyor durmadan. Güneydeki San Carlos kenti Pastora'nın radyo istasyonunun haberlerinden etkileniyor. Ülkedeki hükümetin bir memuruna, radyodan ne söylemek istediğini soruyorlar, o da hükümetin devrilmesini diyor. Sağlık Bakanlığının kırsal bölgelerde bazı bulaşıcı hastahklar yaydığından, Atlantik Kıyılarındaki bazı bölgelerdeki direnişlerden söz ediyor radyo. Kontra vericisi, Sandinistlerin köylülere komünizmi empoze etmek istediklerini yayıyor. Bunun kanıtı olarak ilaç ampülleri üzerindeki bazı yabancı yazıları okuyabiliyorlar. Yani Bakanhk Sovyetler Birliğinin serumunu kullamyormuş.

Halk bunların neyi hedeflediklerini öğrenemezse istikrarsızlaştırma tehlikeli bir durum alabilir. Nikaragua, tahıl ve sebze yetiştirmek için dış ülkelerden tohum almak zorunda. İki yıl önce ABD'den yüksek fiyatla alınan tohumluk tahıl, çimleme gücünden yoksun olduğu için her şey gitmiş. Bu yüzden köylüler tüm kabahati devletin satın alma kooperatifine yüklemişler. Yanlış bir yedek parça yüzünden bir makine çalışmıyorsa, bunun sorumlusu da sık sık ilgili bakanlık oluyor. ABD'nin ve çok uluslu tekellerin sessiz boykotu zorlukların artması sonucunu doğuruyor. Bir yıl önce ABD tekeli Standart Fruit, mahsülden önce

muzlar için uzun vadeli satınalma koşulları getirmiş. Muzlar büyük bir zorlukla bir başka alıcıya satılabilmiş.

Sağlık Bakanlığından bir memur Siemens'le olan güçlüklerinden söz etti. Bordosunda teknik cihazlar yüklü Corito limanındaki bir gemi boşaltılamamış, çünkü tekeller -bu işte hiç tanınmayan- paranın önceden peşinen Amsterdam'da ödenmesini istemişler. Federal Almanyadaki fiyatı üzerinden anlaşılan dört rontgen cihazı alınamamış, çünkü eskiymiş. Managua'daki bir hastanede aylar boyunca endoskopi yapılamamış, çünkü Siemens sonda için gerekli özel ampülleri vermemiş.

Carlos pek çok şeyin niçin yolunda gitmediğini Somoza döneminden pek çok memurun hala bazı bakanlıklarda oturduğuna bağhyordu. Devrimden sonra buralarda kapsamlı bir temizlik yapılmamış. Cephe şimdi de, sadık bir birlikte çalışmanın yöntemini oluşturmak için, henüz yeterli bir gelişme gösterememiş. "Bizim bulunduğumuz hastanedeki başhekim ve seçkin personel, Sandinistlerin taban gruplarında aktif durumdalar. Eczacılar, hemşireler ya da asistan doktorlar ise politikaya kayıtsız kalıyorlar."

Dieter devrim için en büyük tehlikeyi, politik eylemleri yönlendiren görevli çokluğundaki aşırılıkta görüyor. Komşusu gündüz üniversitede çalışıyor, akşam kursa gidiyor, geceye dek de, Mahalle Taban Komitesinin emrinde görev alıyormuş, hiç kimse buna uzun süre dayanamazmış. Fakat adam durumundan hiç yakınmıyor: "Devrimle, sıçramaktan başka bir şey yapmadık, fakat bu sıçrama henüz ürün vermedi." diyormuş.

TASBA PRİ'DE MİSKİTOLARIN ARASINDA...

Çarşamba, 17 Ağustos. Sabah erkenden havaalanına hareket ediyoruz. Biz varana dek hava çoktan ısınıyor. Grubumuz Dışişleri Bakanlığının yazılı bir okeyiyle havaalanı memurlarını uykularından kaldırmayı ilk kez deneyecek. Çünkü yazılı "olur"un içinde bizim nereye gitmek istediğimiz hükümetteki hiçkimse tarafından kontrol edilmemişti. Ülkenin kuzeyinde askeri güvenlik bölgesindeki Kontraların nüfuz ettiği Miskitoların yanına gidiyorduk.

Miskitolar, Honduras'ın kuzey ve güney sınırlarındaki Atlantik Kıyı-

larının ilk yerlileri. Kökenleri avcı ve toplayıcılık. Daha sonra kendi dil ve kültürleri olan köylüler haline geliyorlar. Uygarlıkla ilk tanışmaları 1502'de Kristof Klomb'un Nikaragua toprağına ayak basmasıyla olmuş. Ardından İspanyol işgalciler gelmiş, yerlileri öldürmeyip zorla Peru ve Bolivya'daki gümüş madenlerinde işe sürmüşler. 17. yüzyılda Atlantik Kıyılarının uç noktalarını zapteden Britanyalı deniz korsanlarıyla iki kez çatışmaya girmişler. Britanyalı deniz korsanlarıyla birlikte nisbeten iyi yaşamışlar birarada. Britanya, deniz korsanlarını bastırarak buraları düzenli bir koloni haline getirince, himayeleri altında Miskitolara kendi krallıklarını kurma hakkı tanımışlar. Miskito kralları köy komünlerinin yaşamıyla kaynaşmamışlar. İspanyollara kin duymuşlar, Britanyahlarla iyi geçinmişler. Britanya kralı Robert Charles Frederic 1893'te Miskito krallığına büyük bir toprak parçası bırakmış.

19. yüzyılın sonlarına doğru, önce ABD firmaları Atlantik Kıyılarında muz plantasyonları kurmak için, el atmışlar buraya. Miskito bölgesi 1860'daki "Managua Antlaşması"yla Büyük Britanya'dan ayrılarak Nikaragua'ya verilmiş. Antlaşmada Miskitoların kendi iç otonomilerini sürdürmelerini garanti altına alınmış. Bu sıralarda Büyük Reis'in, kıyıları misyonerlere açmasıyla protestanlığı kabul etmişler.

Managua'nın katolik "İspanyolları"na karşı kurulan köklü otonomi ve derin nefretle yoğrulmuş kültürel gelenek, 1979 sonbaharında kendilerine okuma-yazma öğretmeye kalkışan Sandinistlerin karşısına da dikilmiş. Devrimin zaferini, radyosu olan Miskitolar duymuşlar önce. Bazıları eski krallıkları döneminde yaşadıkları samsındaymış hâlâ... Somoza, Honduras'la sınır oluşturan ırmağın kıyısındaki küçük köylerinde kendi başlarına bırakmış, Miskito Kızılderililerini... Onlar da diktatörün ne yaptığıyla ilgilenmemişler hiç. Kıyıda oturdukları bölgelerden uzaklaştırılmaya, köklerinden koparılmaya 50 yıl önceki ABD firmaları tarafından başlanmış.

1980'de kamplarından kaçan Ulusal Muhafızlar, Rio Coco'nun kuzeyinden ülkeye sızarak, Miskitoların bölgesini bir savaş kuşağı haline getirmişler. Kontralar Misikitoları da kendi saflarına çekmenin yollarını aramaya başlamışlar hemen. Giyecek ve dolar vadetmişler. Somozacıların beylik anti-komünist sloganları Miskito Kızılderililerini gelip bulmuş. Kendi kiliselerinin pek çok papazının vaazları da yetişmiş bu arada. Kontralara silahlı çatışmalar başlayınca, Miskito halkı iki cephe arasında tehlikeye düşmüş. Sandinistler de bu durumda Miskitoları bu-

lunduğu topraklardan göçettirmeyi düşünmüşler. 1981 Noelinden kısa süre önce, tahminen 10 bin Miskito Kızılderilisi köylerinden boşaltılmış, sınırdan aşağı-yukarı 100 kilometre içerilere; gündüzleri yürüterek, getirip yerleştirmişler. Bunun üzerine sadece ABD hükümeti değil, liberal Batı basını da Sandinistlerin insan haklarını çiğnediği yaygarası koparıyorlardı...

Managua'daki Hıristiyan Yardım Komitesi CEPAD'dan Sixto Ulloa, bize; Sandinistlerin bu göç ettirmeyle "bir sevgi yanılgısı"na düştüklerini söyledi, geçen gün. Sandinistler Miskitoların etnik özelliklerini gözden ırak tutmuşlar. Yeni yerleştirildikleri yerlerdeki evlerinin planları Managua'da yeşil örtülü masalarda çizilmiş. Planı çizenler Miskitoların evlerinde mutfak kullanmadıklarını, sıkışık bir mekanda yaşamayacaklarını düşünememişler. Planlamacıların yeteneksizliği ileri sürülerek Tomas Borge'ye bu eylem yüzünden sert bir eleştiri yöneltilmiş ve şimdi bu göç ettirmenin planlayıcıları Miskito dili öğrenmeye başlamışlar. Hükümet 2000 Miskito gencine kullanımım kendi inisitayiflerine bıraktığı burs sağlamış, yeni yerleşim bölgelerindeki yaşam düzeylerini iyileştirmeleri için 94 milyon Cordoba vermiş.

Gezi topluluğumuzun sayısı bugün arttı. Devamlı bizimle birlikte olan arkadaşlarımızdan Maricele ve Carlos'un dışındaki Dieter Eich'la DED'den arkadaşı Eberhard da bizimle birlikteydi. Askeri açıdan yasak bölgeye gelmek için çıkan ilk fırsatı kaçırmamışlardı. Su gibi İspanyolca konuşan iki çevirmenimizin de olması, bizim için iyi bir avantajdı. Yıllardan beri Managua'da yaşayan, havaalanında bizi bekleyen İsviçreli fotoğrafçı Susan'ı alanda Aero-Club'ün küçük hafif uçaklarmdan başka bir şeyin bulunmaması rahatsız etmiyordu.

Havalandıktan sonra Carlos altımızda kalan piste bakarak dedi ki: "Bizim hava kuvvetlerimiz de burada." ABD'nin magazin dergisi "Newsweek"te Nikaragua'nın elinde "bir kaç tane demode T-28 ve T-34 uçağı bulunduğu" hakkında haber okumuştum, fakat bunları hiç yakından görmemiştim. Havaalamn askeri bölümünde; Reagan'ın hep sözünü ettiği, Sovyet yapısı olduğu belli üç nakliye helikopteri, bir çift eski pervancli uçak, 50'lili yılların Amerikan savaş filimlerinden tanıdığımız, iki ya da üç kadar yamru-yumru, çelikleri parıldayan jet avcı uçağı görülüyordu. Pistin ötesinde, çevresinde bir kaç askerin bulunduğu havasavunma topunun yerleştirildiği siperler vardı. Kendi çevrelerinde dönen top namluları, hiç yardımsız kalışlarını belirten bir hüzün saçıyorlardı.

Üç hafta sonra işte bu havaalanı iki hafif bombardıman uçağı tarafından bombalanmıştı. Bu gördüğümüz savunma sistemi, bombardımana engel olamamıştı.

Managua gölüne akan Xolotlan'm çamurlu-kahverengi suyunun üzerinde bir daire çizerek doğu yönünde uçmaya başladık.

Beyaz kümülüs bulutlarının üzerine çıkmış olan küçük uçağımız Cessna'dan sonsuz yeşil ormanlara bakabiliyorduk. İki saatlik uçuştan sonra, şiddetli bir yağmurun altında, Puerto Cabezas havaalanın, teneke bir barakanın önündeki kısacık beton pistine indik. Arazinin batı yönünde yeni bir pist yapılmaya başlanmıştı. İşte başkan Reagan için, Nikaragua'nın Honduras'a hava saldırısı planlayıp, hazırlık yaptığının bir kanıtı!

Barakanın önünde Cesar jeeple bekliyordu. Cesar sosyalog. Hükümet tarafından, göçettirilen Miskitoların durumunun iyileştirilmesine yardım etmekle görevlendirilmiş. Yüksek direklerin üzerine kondurulmuş ahşap evlerden kurulu kente gidiyoruz. Yapımı dört haftadan beri süren ilk doğru dürüst cadde henüz çamur içinde bir yol. Nikaragua'nı ve Sandinist Cephe'nin bayraklarıyla süslenmiş ahşap bina yerel hükümet merkezi. Şimdi burada eyaletin şefi olan, Managua'nın eski devrim komutanlarından William Ramirez, bu binada bizi karşıladı. Ramirez Hükümet Cuntasının dördüncü ya da beşinci sıradaki bir adamı. Bize bölgeye ilişkin bilgiler, yaptıkları yanlışlıklar üzerine bilgi verdikten sonra da dedi ki: "Bu çatışmada ben Parti tarafıyım. Onlar size kendi açılarından bir tablo yansıtmak zorundalar."

Ramirez'den, ülkenin her yanında olduğu gibi bu yılın ekonomik durumunun güçlüğünü dinledik. Bölgenin geleneksel yaşamı çok az bir randıman veren balık tutmak üzerine. Balıkçılıktan randıman elde edilemeyişinin nedeni, Kontraların botlarıyla yaptıkları saldırılar, bölge halkının yararlanmaması için pek çok balık türünü yok etmeleri... Balıkçı teknelerinin motor yedek parçaları ABD'den alınmak zorunda, bazen çok gecikiyor ya da hiç gelmiyor. Son zamanlarda Kontra komandolarının bazıları sınır kentine dek giriyorlarmış. Geçen cumartesi günü, içinde 20 kişinin bulunduğu bir otobüse saldırıp şoföre ateş ederek ağır yaralamışlar. Bu yüzden bize, saat 18.00'de karanlık çökmeden önce geri dönmemizi hatırlattılar. Bundan sonra iki Toyota jeepe bineriek, Cesar'la birlikte Batıya doğru gittik.

Rio Wawa'ya 20 kilometre kadar az bir mesafe kalana dek bunaltıcı çıplak bir toprak yoldan ilerledik. Zengin tropik ormanların bulunduğu bu bölgede ilk kez, sadece tesadüfen arazide bir ağaç kökü gördüğümüzü anımsıyorum. Pelesenk ağaçları ve mahun ağaçları ABD firmaları tarafından kesilmiş. Ve bu ağaçlar kaplama yapımında kullanılmış. Devrime dek hiç kimse de bu ağaçların yeniden yetiştirilmesini düşünmemiş. Alberto bu durumu fotoğrafla tespit etmek istedi, fakat Cesar engel oldu: "Burada dururs ak Kontralara iyi bir hedef oluruz". Fundahklara yaklaştık, jeepler şimdi yağmurun yıkadığı kumluk yoldan hızla birbiri peşisıra ilerliyor...

Rio Wawe üzerinde işleyen feribot, her iki kıyıya yerleşmiş askeri kamp tarafından korunuyordu. Yedi haftadır burada konaklamış olan, aralarında bir kaç genç kızında bulunduğu iki askeri birlik nöbet tutuyordu. Nehir üzerindeki bir tel hatta bağlı hareket eden salla, geçerek ormanın ortasına doğru ilerledik. Bir saat sonra, yanlarında küçük oğulları bulunan Kızılderili bir karı-kocayla karşılaştık. Üçü, Miskito köyü Sumubila'ya doğru yayan gidiyorlardı. Bizim gitmek istediğimiz yer de orasıydı. Küçük çocukların ateşi yükselmişti, ama köyde tek bir doktor vardı. Yanımıza aldık onları.

Bu sırada çevreyi görmeye çalışıyorduk ve karşılaştığımız şey bizim için hiç de sürpriz olmadı: Sumubila, yeni bir yurt olarak yapılmış, balta girmemiş büyük bir ormanın hemen önünde, uzun bir sıra halinde ahşaptan yapılmış evleriyle bir iskan yeriydi. 1982 yılı başından bu yana, burada aşağı-yukarı 1500 Miskito yaşıyordu. Bizi karşılayan genç Sandinist, şimdi kendisi orada bulunmayan köyün kadın komutanımn yardımcısı olarak tanıttı kendini. Çocukların büyük oyun alanını, okulu, öğleden sonraları dua edilen kiliseyi gösterdi bize. Sonra köyü gezmeye başladık.

Kiliseye giden yolun üzerinde, elinde ilahiler kitabı olan yaşh bir adam kırık-dökük İspanyolcasıyla bir şeyler anlatmaya çalıştı. Göçün kendileri için çok zor olduğunu söyledi. Hiç aklından çıkmıyormuş yurdundan ayrılması ve bazı geceler ağlıyormuş. Korktuğu için daha fazla bir şey söylemek istemedi.

Sonradan görüp-duyduklarımızı birbirimizle konuşurken, korktuğu için duygularını anlatamayan tek kimsenin bu olayda karşılaştığımız kişi olduğunu anımsadık. Bizimle konuşan öteki Miskitolar, göç ettirilişleri ya da buradaki yaşam koşulları, yeni köylerinden memnun olup olma-

dıkları üzerine açıkça şikayetlerini söylediler. Miskitolardan biri, beş çocuğunun yaşamını sağlayabileceği hiçbir iş bulamadığından yakındı. Başkaları da iş yapamadıklarından şikayet ettiler. Hükümet Miskitolara mısır, pirinç, fasulye ekmeleri için 10 bin hektarlık toprak vermiş ve bölgedeki muzlar üzerinde tasarruf hakkı tammış.

Britanyalı deniz korsanlarının döneminden beri Miskitolar derilerini çeşitli renklere boyama alışkanlıklarını sürdürüyorlar. Mavi gözlü çocuklara ve koyu karalara boyanmış yaşlı adamlara rastladık. En son ziyaret ettiğim Norma, güney Fransadan gelmiş bir kadın gibi görünüyordu. Norma, köydeki politik eylemlerle ilgileniyormuş. Verandadaki küçük kitap rafında, politik bir derginin yıpranmış sayıları diziliydi. Norma boş zamanlarında dikiş makinesinin başına oturuyor, hediyelik el çantaları dikiyor, öğleden önce de öğretmenlik yapıyor. Kocası, verandanın altındaki kazıkların arasına kurduğu atölyesinde ayakkabı tamir ediyor. Köyde bir ayakkabıcılar kooperatifi kurmak istiyormuş.

Norma bize göç eylemini anlatıyor. Askerler bir şafak vakti, hiç haber vermeden köye gelmişler, yürüyüş için herkesin toplanmasını emretmişler. Sadece yaşlılar, hastalar ve çocuklar araba ya da helikopterlerle taşınmış. Kimse nereye gidildiğini bilmiyormuş. Pek çoğu artık öldürüleceklerine inanıyormuş. Herkes korku içindeymiş. Uzun yürüyüş Norma için de çok zor olmuş, fakat sonradan bu göçün gerekliliğine inanmış, şimdi bunun, yapılanm en iyi olduğunu söylüyor. La Rosita'daki eski altın madenine giden yolun üzerinde beş yeni köyün bir araya getirilerek Sumubila adının verildiği bu bölgeye, inatla Tasba Pri diyorlar. Tasba Pri, Miskito dilinde "Özgür toprak" demek...

Puerto Cabezas'dan arabalarla taşınmasına rağmen, yaşam araçlarının sağlanması oldukça zor. Şimdi kendi mısır tarlalarından elde edecekleri ilk ürünü umutla bekliyorlar. Sonra, bu bölgeye yönelen Kontraların saldırılarından söz ediyorlar. İki hafta önce ırmağın altında, Sumito denilen köyden bir genci bulmuşlar. Kontralar onu çırılçıplak soymuş ve acımasızca işkence etmişler.

Göçten önce Honduras'a kaçan Miskitolardan bazıları son zamanlarda geri dönmeye başlamış. Orada kamplarda yaşamak zorunda olduklarını, ancak Kontralara katılmayı kabul ederlerse kamptan çıkarıldıklarını anlatmışlar. Türlü vaadlere rağmen böyle bir şeyi kabul etmemişler. Ne para, ne de elbise, Kontraların saflarına geçmelerini sağlayamamış. Kontra liderlerinin CIA tarafından verilen dolarları kendi ce-

plerine indirdiklerini de çok yakından görmüşler.

Norma, Sandinistlerin Tasba Pri'deki başarılarından da söz etti. Sandinistler, şimdi okulda İspanyolcanın yanında öğdikleri, ilk kez Miskito dilinde kitaplar vermişler kendilerine. Bundan sonra köyün Sumu Kızılderilileri denilenleri; devrime dek, kendi dillerini serbest konuşmaya cesaret edemezlerken, şimdi Miskitolar gibi kendi dillerini konuşmaya başlamışlar. Norma, pek çok köylünün edilgenliğinden şikayet etti. Hiçbir şeyden yararlanmadan, yaşama ilgisiz, çalışmayı şansa bırakarak, sadaka bekler bir tutum takındıklarından yakındı. Tropik bir zenginlikten kaynaklanan Miskitolarm dilinde; çalışma karşılığı alman ücreti ifade eden bir kelime yok. Bu kavramın karşılığı olarak İngilizce "work" sözcüğünü kullanıyorlar. Doğa onlara, ne bir şey stoklama ne de sayıya bağlama izni vermiş. Bu yüzden, dillerinde rakamları da yok, şimdi İngilizce sayı sayıyorlar.

Komşu evdeki bir ailede kakoolu mısır ikram ettiler. Evin kadını 22 yaşındaki Maria'nm altıncısı yolda olan beş çocuğu var. Miskitolarm bir geleneği de çok çocuk sahibi olmak. İlk zamanlarda 13 ya da 14'üne basmış olan genç kızlarını saygı ifadesi olan grandes sanıyla çağırırlarmış.

Dönüş vakti gelmişti. İkaz ettikleri gibi hava kararmadan önce -bu enlemde havanın kararması sadece bir kaç dakika sürüyordu- Puerto Cabezas'a dönmeliydik. Ama Managua'ya geri dönmemiz mümkün değildi. 14 saatten önce uçak yoktu. Ormanın üzerindeki bulut dağları küçük, hafif uçakları düşürebilirdi. Gezimizin artan bölümünü iki odacığına kerevetlerin yerleştirildiği, otel odası olarak kiralanan, kazıkların üzerinde kurulu ahşap kulübecikte geceleyerek geçirecektik.

Akşam yemeğinde Heinz Schmidt, kendisine Sumubila'da anlatılan, Sandinistlerin çocukları hapsettiği ve köyden 40 erkeğin yakalandığı haberlerini aktardı bize. Ramirez'in iki kadın çalışma arkadaşı heyecanlı bir yorumla durumu açıkladılar: Çocuklar dünden beri, gıda maddesi çalmaktan tutukluymuşlar. Erkeklerin tutuklanmasının göçle hiçbir ilgisi yokmuş. Kontralardan yana çalıştıkları için, daha önceden hapis cezasına çarptırılmışlar. Haklarında verilen karar yüksek mahkeme tarafından incelenecekmiş. Karar Miskito dilinde değil de İspanyolca yazıldığı için şekil yönünden bozulması da mümkünmüş. Çocuklara ne yapılacağını köyün kadın komutam geri döndükten sonra kararlaştırılacaktı.

Yıldızların parıldadığı tropik gecede palmiyeler rüzgarda uğulduyordu. Kıyıda gezinirken bir vigilancia'da bir kalabalığa rastladık. Sopalar ve tüfeklerle silahlanmış bir kaç kadın caddede gece nöbeti tutuyorlardı. Bu "devrimci uyanıklık" Nikaragua'nm her kentinde hiçbir gece elden bırakılmıyordu. Kontraların daha da artan saldırıları karşısında sembolik bir davranış olmanın ötesinde bir şeydi bu artık. Managua ya da Leon gibi büyük kentlerde yapılan bu vigilancia, adi suçların azalmasına gözle görülür bir katkıda bulunmuş. Burada, sokak ortasında, Rio Coco'lu bir kadın doktor olan Myrna Cunningham'la tanıştık.

Miskitolara yaptığımız ziyareti anlattık. Myrna dedi ki: "Gelenek her hükümetin karşısına bunların yaptığı gibi düşmanca dikilir, çünkü asla iyilik ve güzellikten anlamazlar." Myrna, Sandinistlerin Atlantik Kıyılarında toplayabilecekleri önemli bir puanın tıbbi hizmetlerin iyileştirilmesiyle olacağına inanıyordu. Kendi gençlerinden biliyordu ki; Rio Coco'lu insanların sadece yüzde 5'i bir doktor görmüştü, çocukların yüzde 95'i tüberkülozdu ve daha 1976'da tüm çocukların dörtte biri beş yaşımn üzerine çıkamıyordu. Bonanza ve La Rosita altın madenlerinde çalışan erkekler, ortalama 35 yaşındayken silikozdan ölüyorlardı.

Ertesi sabah gürültü-patırtıyla uyandık. İster istemez, saat daha 6 bile olmadan yolun yapımına başlanmıştı. Bir grup adam otel olarak kaldığımız binanın önündeki yola kaldırım döşüyordu. Çalışmaya sadece yağmur yağdığında ara veriliyormuş. Kahvaltıdan sonra Atlantik'e yüzmeye gittik. Beyaz kumların üzerinde bir kilometre kadar koştum. Sarp kıyının eğimli yerlerinden çağıldayarak sular akıyordu. Savaş olmamış olsaydı, burada barış egemen olacaktı. Dün akşam rastlaştığımız, artık kendisinden bir şey duyamadığım Myrna'yı düşünüyordum. Üç yıl önce Kontralar sınır üzerinde yakalayıp Honduras'a kaçırmışlardı ve orada hapsetmişlerdi. Muhafızlar bir çember oluşturmuş arkadaşlarımn ırzına geçerlerken, o dua mırıldamyormuş...

"SADECE İLERİ BİR ASKERİ HAREKAT DEVRİMİN SONU OLUR" SERGİO RAMİREZ'İN YANINDA...

ABD Başkanı Ronald Reagan'ın Sandinist hükümet üyeleri hakkında durmadan tekrarladığı şeylerden biri de; onların son model otomobillerle gezip tozdukları ve lüks bir yaşamı sürdürdükleridir... Akşam bu iddianın doğru olup olmadığını yakından görme fırsatını bulduk. Devlet Yönetiminin üç numaralı üyesi Sergio Ramirez'e konuk olduk. Gerçekten övünülecek şekilde etkili, sadece resmi görüşmeler için dışarı çıktığı bir sığınakta oturuyor Ramirez. Fakat bunun için hiçbir şey yapmamış. Bu villa ve araba parkını Somoza ailesi bırakıp gitmiş. 41 yaşındaki bir hukuk doktoru olan Sergio Ramirez uzun yıllar Orta Amerika Rektörler Konferansı'nın Genel Sekreterliğini yapmış. Devrimden önceki dönemde de kitaplarıyla Federal Almanya'da tanınan biriydi. Yazar olarak iki yıl Berlin'de Fredrich-Ebert Vakfı'nın davetlisi olarak yaşadı. 1977'de papazlar, işadamları ve entellektüellerle birlikte "Grup 12"yi kurdu. Managua'da bildirileriyle Somoza'ya karşı açık bir tavır takınan "Grup 12", Cephe'nin ülke dışından da yardım görmesinde önemli bir adım oluşturdu.

Ayrıca Ramirez'in bizi davetine bir kaç arkadaşı da çağrılıydı: Dışişleri Bakanının kadın temsilcilerinden Norma, Cephe'nin gazetesi "Barricada"nın şefi Carlos Chamorro ve Chamorro'nun amcası "Nuevo Diario" gazetesinden Xavier... Kendi peşin hükmümü atmaya çalışıyordum. Norma; bizim Dışişleri Bakanlığında da görev yapmış bir protokol şefi gibi, vurgulu İngilizcesi ve şık gece elbisesiyle beni etkilemişti. Kurtuluş Cephesinde birlikte savaştıklarını sonradan duydum. Tam da işte bu haliyle Somoza'nm gizli servis şefinin dikkatini çekmiş ve hapisaneden Companero'lar tarafından kurtarılmış.

Savunma Bakanlığından bir albay da, bana Latin Amerikalı yazarlar Marquez ve Galeano hakkında birşeyler anlatmak isteğiyle doluydu. Sandinist ordusu sanki bir şiir yarışması içindeydi. Askerlerin şiirlerini topluyordu ve onları yayınlayacaktı.

Sergio Ramirez'le hep aynı konuyu, işgal tehdidini konuşuyoruz. Ra-

mirez diyor ki: "Amerikalılar, Sandinist Devrimine son vermenin tek olanağının ne olduğunu biliyorlar. O da ülkemize düzenleyecekleri askeri bir harekât." Ramirez, "Tonking-Körfezi Olayı'mn tekrarlanmasından endişe ediyor. 1964 yılı ağustosunun ilk günlerinde; Washington'a, Kuzey Vietnam torpido botlarının Tonking Körfezinde iki Amerikan muhribine saldırdıkları haberi ulaşıyor. Amerikan kamuoyunun ve Kongre'nin tepkisi de Başkan Johnson'a Hanoi'yi bombalama olanağım veriyor. Uzun yıllar sonra böyle bir saldırının yapılmamış olduğu anlaşılıyor. Ramirez şunları söylüyor sonra: Bizim için düşünülen Tonkiny olayı şöyle olur: Honduras'ın bir köyü Sandinistler tarafından topa tutuldu, yüzlerce ölü. İşte o zaman Honduras ordusu ABD'yle birlikte askeri bir harekât için kendisinde hak görür. ABD şimdi böyle bir durum yaratmaya çalışıyor. Amerikan kamuoyunu manipüle edibilmek için böyle bir şeyin gerikliliğine inanıyorlar."

Bir noktada Ramirez, Reagan'ın spekülasyanlarına hak veriyor. O da Latin Amerikada domino-teorisini doğrulayan bir gelişmenin başladığıdır." Nikaragua devrimi bir model olabilirse, o zaman Salvador da kurtulur, Guatemala'daki gerilla savaşı da zafere ulaşabilir. Fakat ABD, zor kullanarak devrimi yok etse bile, Nikaragua Reagan'ın peşinden gitmeyecek ve Sovyetler Birliğinden askeri yardım isteyecektir."

«Reagan'ın propagandası, "uluslararası komünizme" karşı "özgür Batı"nın Orta Amerika'da mücadele ettiği temeline dayanıyor. Fakat Nikaragua bu şemayı kabul etmiyor. Bu devrim bir geleneğin uzantısıdır, o gelenek de Augusto Sandino'nun anti-emperyalizmidir. Başkan Monroe'nun 1823'te "Amerika Amerikalılarındır" derken, Latin Amerikanın ABD'nin mülkü olarak kalması gerektiğini anlatmak istediğini düşünüyorum bu sözlerle. Başkan Roosevelt, yüzyılın dönemecinden sonra bu doktrini Panama'da pratik bir politika haline getirmişti. Karayip bölgesinde Başkanlar ya satın alınır ya da ABD birliklerinin askeri harekâtını haklı çıkarmak için göstermelik "devrimler" yaparlar. Amerikan bahriyelileri bu yüzyılda tam üç kez çiğnediler Nikaragua'yı. Şimdi bir dördüncüsüyle tehdit ediyorlar.»

Fakat böylesi bir durumda da Ramirez, Sovyetler Birliğinin askeri bir yardımının bir işe yarayacağım sanmıyor: "Sovyetler Birliği'nin Orta Amerikadaki bir uzlaşmazlığı askeri araçlarla çözmesi tümüyle teorik olarak da olanaksızdır. Küba krizinde de Sovyetler Birliği, sadece atom füzelerini devreye sokabilecekti. Fakat bu hiçbir zaman mümkün olma-

dı. Bu yüzden de Nikaragua yüzünden de, hiçbir zaman atom savaşı çıkmaz."

KONTRALAR GECELEYİN GELİYORLAR...

Cuma, 19 Ağustos. Sabahleyin erkenden Managua havaalanımn yanındaki Acro Club'ün küçük bürosunda tekrar iki pilotla buluşuyoruz. Bugün de güneye uçacağız. Masaya eyaletinin verimli ovaları üzerindeyiz. Altımızda, kiliselerinin beyaz kuleleriyle eski İspanyol kenti Granada, Nikaragua'nın en büyük gölü Lago Cocibolca eteklerinde görünüyor. Burada, aşağı-yukarı 2000 metre yükseklikte hava bunaltıcı ve sıkıcı. Sıkıcı bir saatten sonra pilotumuz Fernando, 500 metrelik bir alana yerleşmiş küçük bir Aztek tapınağını gösteriyor. Beş dakika sonra Kosta Rika ile sınır oluşturan Rio San Juan ırmağının deltasında teneke barakalar ve ahşap evleriyle küçük San Carlos kenti görülüyor. İniş alanımız, karmakarışık evlerin arkasındaki tepedeki çayırlık. Kente bir jeeple gidiyoruz. Burada buluşmak istediğimiz bölgenin komutanı Alejandro Guavera daha yoldaymış. Limanın çevresinde bir gezinti için henüz vaktimiz var. Bugün oranın pazarı. Yakın çevreden ve adalardan gelen köylüler Hintkirazı, avocado, kavun ağacı, kabak, soğan ve kurutulmuş balık satıyorlardı. Balçık haline gelmiş yerde insanlar dolanıp duruyorlardı. Pazar yerinin yukarısında dikili altı anıt taşının önündeyiz. Burada, 1977 Ekiminde güney cephesinin ilk gerilla eylemlerini başlatan Compenarolar gömülü. Solentinameli 20 genç, pazar yerinin biraz yukarısındaki o zamanlar Ulusal Muhafızların San Carlos garnizonu olan binaya saldırmışlar. Bir köylü çocuğu olan Alejandro Guavera işte onlardan biri... Arkadaşı Elbis Chavarria bir eylemde yakalanıp öldürülünce, getirilip buraya gömülmüş.

Alejandro gelirken, bizim için iki jeep ayarlamıştı. Hükümetin şimdiye dek hiçbir gazeteciye nerede olduğundan söz etmediği bir mülteci kampına gitmek istiyoruz. Yarım saat, fundalıklarm içinden geçen çamur bir yolda ilerliyoruz. Ormanın başladığı yerde, kampın ışığını görüyoruz. Ağaçtan çadır direklerinin üzerine siyah plastik tenteler örtülmüş, yemek pişirmek için açıkta ateş yaktıkları ocaklar, çamur zeminde kazılmış çukurlar... İşte burası 43 ailenin geçici konaklama yeri. Rio

San Juan köylüleri, buraya aileleriyle birlikte Eden Pastora'nın katliam çetelerinden kaçıp sığınmışlar. San Carlos'un kısa süre önceye dek nüfusu 3 bin 500 kişiymiş, çoğu şimdi yukarıda anlattığımız gibi kamplarda olmak üzere bu bölgede aşağı-yukarı 10 bin insan yaşıyor.

Henüz burada güvenlik içinde sayılmazlar. Sınır sadece birkaç kilometre güneylerinde. Kontralar ırmaktan geçerek devamlı saldırıyorlar. Beş gün önce karanlıkta bir yaylım ateşi başlamış. Kontralar kampı kuşatmışlar ve çadırları ateşe vermişler. Anneler çocuklarını, çadırlarının altına kazdıkları çukurlara saklamışlar. Şans eseri hiç kimse yaralanmamış. Alejandro, daha kuzeydeki tarım kooperatifleri uygulamasına, buradaki mültecilerin de çok çabuk uyabileceklerini söylüyor. Hükümet kooperatifte örgütlenenlere daha fazla toprak veriyormuş. Fakat son haftalarda, mültecilerin akını o kadar yoğunlaşmış ki, kooperatiflere yer bulunamamış. Sadece dün 30 insan gelmiş.

Kampta, bu öğle öncesinde sadece kadınlar ve çocuklar kalmış. Erkekler ev yapımına gitmişler. Bazı kadmlarg mülteci kampına sadece çocuklarıyla gelebilmişler. Kocaları Kosta Rika'da Pastora'nm yanında paralı asker olmuşlar. Kampın girişinde bir kulübede, komşusunda oturan 10 çocuklu dul bir kadınla karşılaştık. 35 yaşında bir Compesino olan kocası Antonio'yu iki hafta önce öldürmüşler. Antonio, devrimden bu yana, bu bölgede kooperatif örgütlenmesine çalışıyormuş. Arkadaşlarıyla komşu köye giderken, fundalıklardan aniden Kontralar çıkmış. İsimlerini sorduktan sonra, Antonio'yu gruptan ayırıp, ötekilerin gözleri önünde kurşuna dizmişler. Yere düştüğünde Kontraların biri şarjörünün hepsini boşaltmış cesedin üzerine...

Federal Alman basınında Eden Pastora; Sosyal demokrat olarak, Sandinistlere alternatif sol -liberal bir kişi olarak lanse ediliyor. Nikaragua'daki Almanlar ise, geçen ilkbaharda Pastora'mn radyosunda her akşam yaptığı katliam çağrısını anımsıyorlar: "Tüm yabancıları öldürün, Kübalıları öldürün, Almanları öldürün...". Ve 30 Nisanda Batı Almanyalı doktor Tonio Pflaum öldürülüyordu. Daha sonraki günlerde de Eden Pastora çağrısını yineleyip durdu: "Yabancıları öldürün, Kübalıları öldürün, Doğu Almanyalıları öldürün..."

Yani Pastora, kendisini finanse edenlere duygusunu diplomatik olarak bile saklama gereğini duymuyordu. FDP'yle bağ kurarak Nauman Vakfı'na yakınlaşıyor ve Latin Amerikalı Hıristiyan Demokratlar tarafından da finanse ediliyordu. Ana karargahının bürolarının birinde Hel-

mut Kohl'un bir fotoğrafı asılıydı. Portekiz sosyalistlerinin lideri Mario Soares'in de Pastora'ya yardım edenlerin arasında olduğundan söz ediliyordu.

Ormanın üzerinde fırtına kopuyordu. San Carlos'a geri dönüyorduk. Bir saat içinde bizi Solentiname'ye götürecek kamaralı bir bota bindik. Denizde bizi yağmur yakaladı. Küçük bir koya girdik. Tepenin arkasına koştuk. Düz ayak, beyaz boyalı bir binaya sığınarak yağmurdan korunmaya çalıştık. Bina Ernesto Cardenal'ın kilisesiydi. Bir kaç sırayla, süssüz palmiye yapraklarıyla örtülü bir yapıydı. Masa olarak düz bir yontma taş... Duvarlarda naif ressamların renklendirdiği Solentiname hayvanlarının resimleri süslüyordu...

"MUCİZEYİ DE ÖRGÜTLEMEK ZORUNDAYIZ" ERNESTO CARDENAL'LE SOLENTİNAME'DE...

Peder Ernesto bizi ters karşıladı. Kadınlar bizim için yemek hazırlamış, geç kaldığımız için artık sabırsızlanmış. Mavi-beyaz badanalı küçük bir evde oturuyoruz. Tepede tek-tük büyük ağaçlar var. Nikaragua'nın ilk kooperatifine, Ernesto Cardenal 1966'da Solentiname köylülerini sokmuş. Yemekte, bira ve beyaz romun yanında sabahleyin Alejondro'nun babasının denizden tuttuğu balıklar vardı. Dorothee Sölle ve Ernesto Cardenal Hıristiyan dualarını, Solentiname'de -eğer burada yapılacak planla savaş ortadan kalkacaksa- Devrimci Mistiklerin bir kongresinin toplanması üzerine konuştular. Papa'nın ziyareti sırasında Wöjtyla'nın elini öpmesini Candenal'ın nasıl karşıladığım öğrenmek istedim.

Cardenal; yapılabileceği, Papayı karşılamada selamlamayı düşünmüş ve hükümetteki arkadaşlarına şöyle bir plan önermiş. Çizilen plan şöyle: "Papa uçaktan indiğinde, Cunta tarafından selamlanacak. Bunu takiben piskoposlar selamlayacaklar Papayı. Piskoposların sağında Comandantelerin ve bunları takiben benim başlarında bulunduğum bakanların sırası olacak. O zaman Papa bu sırayı selamlayarak dönüp gidecek, ya da tüm karşılayanlarla tek tek konuşacak. Bu durumda beni de selamlamak zorunda kalacak, fakat bu papanın kendi keyfine kalmış bir şey." Cardenal'in diz çökmeye kalkışmasına ve Papa'nın elini tutmak

istemesine gerek kalmamış, Papa elini geri çekmiş ve nezaketsiz sözcüklerle Cardenal'i tehdit etmiş. Davranışına Vatikan'daki havayı vermek istiyormuş. Fakat Ernesto Cardenal hiçbir cevap vermemiş, bu sert davramş karşısında nezaketle susmuş. Aforoz edilmekten korktuğundan benim sorumu da yamtlamadı. Cardenal, ayrıca Papa XXIII. Johannes'in aforozu pratik olarak kaldırdığım ve haleflerinin artık tekrar bu geleneğe dönmediklerini de anlattı.

Ernesto'ya Eden Pastora'nm niçin karşı saflara geçtiğini bize açıklayıp açıklamayacağını soruyoruz. Ernesto, onunla eskiden kardeş gibi olduklarından söz ederek, en son karşılaşmalarım anlatıyor. Comantande Vero'nun Sandinistlerin Hükümetinde önderlik rolü oynama denemesinin boşa çıkışından bir yıl sonra olmuş bu karşılaşmalar. Pastora o olaydan sonra Guatemala'daki gerilla savaşanı katılacağını söyleyerek ayrılmış Nikaragua'dan. Cardenal'la Havana'da bir otelde otururken karşılaşıyorlar. Pastora eski arkadaşına Küba'da Castro'nun bir tutsağı olarak alıkonulduğunu anlatmaya çalışıyormuş. Cardenal kavrayamamış bu durumu. Çünkü Küba'da Pastora'ya tümüyle bir devlet konuğu gibi davranıldığını açıkça görülmekteymiş.

Yağmur yavaşladı. Kısa bir suskunluktan sonra, Cardenal bize öteki ev harabelerini gösteriyor. Adanın o bölgesindeki tüm evler altı yıl önce Somoza'nm askerleri tarafından yerle bir edilmiş. Solentinameli gençlerin San Carlos'a saldırmasının intikamını almak için yapmışlar bunu. Harabeler şimdi bir anı olarak öylece bırakılmış. Ernesto, adadaki köylülerin yaptığı, naif sanat eserlerine de Somozacıların her zaman saldırdıklarını anlattı. Fakat Sandinistler Merkez Bankasını ele geçirdiklerinde; Solentiname'den götürülmüş, yüzlerce yağlı boya tabloyu çelik kasalarda bulmuşlar. Diktatör bunların sanat değerine güveniyormuş doğrusu.

Cardenal'in oturduğu ev, tepenin batı yamacında. Küçük bir yatak odası, tek mobilya olarak pencerenin önüne yazı masasının konulduğu büyük bir salon, deniz kıyısındaki verandada kendisinin yaptığı sallanan bir sandalye... Evin önündeki çimenlerin üzerinde oturan nöbetçi askere ait bir karabina asılı duvarda. Bu cennetin de askeri güvenliği gerekli. Batmakta olan güneşin aydınlattığı yazı masasının üzeri boş. Tehditler olalı beri, Ernesto Cerdanal hiç şiir yazmamış. Managua'ya gitmek için sadece birer haftalığına ayrılıyor buradan. Pazar günü kilisedeki kuddas ayininde dua okumak istiyor. Köyden bir kaç arkadaşının ni-

kahları kıyılacakmış. Adada çok az kalıyor. Managua'daki bakanlık görevinin vaktinin çoğunu aldığı gibi bir duyguya kapılmamış hiçbir zaman.

"Cardenal bir kutsallığın temelidir" diyor Carlos Rincon arkadaşı hakkında, "Ve kutsallık asla hükmetmez." Carlos, Cardenalin hiç de uygun olmayan koşullarda Kültür Bakanlığına başladığı dönemden bu yana bakanlıktaki işleri yürütüyor. "Benim tabiatım hakkmda Ernesto çoğu kez 'mucize' sözcüğünü kullamr. Okuma-yazma kampanyasım başlattığımız zaman Ernesto, bir gün bana dedi ki: " 'Mucize de örgütlenmeli'. O zamandan beri bakan olarak da beğenirim onu."

Cardenal bizi iskeleye indirdi. Ayrılırken, ona eğer Amerikalılar gelirse, bir kez daha sürgüne gidip gitmeyeceğini sorduk. "Hayır" dedi, "Eğer Amerikalılar bu kez gelirse beni öldürmek zorundalar..."

Kuvvetli rüzgara karşı geri dönüyoruz. Motor süratini artırırken, adalar güçlükle seçilmeye başlamıştı. Bot, sert dalgalardan bir inip bir çıkıyordu. Deniz suyunun tatlılaştığı burada köpek balıklarıyla ilgili anlatılanlardan, dört hafta önce botu alabora olan Companero'nun kıyıya doğru yüzmeye çalışırken kayboluşundan söz ettik. Bujileri yeniden kuruladık. San Carlos'ta deniz tutmadan, kolayca karaya çıktık. Jeepe tırmanmaya çalışırken; aniden sakallı bir Alman, Wolfgang Meyer çıktı karşımıza. Onunla konuşmak istiyorduk, fakat sadece el sıkışıp hal hatır sorabilecek kadar zaman ayırabildik. Bayern'li olan Wolfgang, Münih'te ekonomi bilimleri okuyor. Bundeswehr'de de paraşütle atlamyı öğreniyordu. 70'li yılların sonunda, sonradan Cephe'ye girdikleri bir arkadaşı getirmişti Nikaragua'ya Wolfgang'ı. Kuzey eyaleti Nueva Segovia'daki dehşetli savaşta 120 kişilik birliğin hemen hemen tümü imha edilmişti. Wolfgang, geriye sağ kalan sekiz kişiden biriydi. Zaferden sonra, Bonn'daki Nikaragua Büyükelçiliğinin ekonomi ataşeliğini yürütmeye başlamıştı. Orada kredi ve yeniden inşa için, Alman firmalarıyla görüşmeleri yürütüyordu. Bugün burada ise, Hükümetin tüm gelişim projelerinin Rio San Juan'daki koordinatörü olarak bulunuyordu. Carlos, Wolfgang'dan 'onsuz olunmaz bir kişi' olarak söz etti. "O, insanlara cesaret veriyor. Çoğu hayatta kalanlarda bulunan bir yaşama arzusu var onda." dedi...

Bu arzu tam da güneyde çok gerekliydi. San Carlos çevresindeki bölge, devrime dek ülkenin en terkedilmiş bölgesiydi. Halkın sadece yüzde 4'ü okuma yazma biliyordu. Okulun, öğretmenin ve hele sağlık hizmetle-

rinin sözü bile edilemezdi. Ekilebilir toprakların yüzde 70'i Somoza'nın ve arkadaşlarının büyük toprak mülkiyetinin içindeydi. Şimdi okul sayısı altı kat artmış, okuma yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 30 aşağı inmiş, doktor sayısı da dokuz katına çıkmıştı. Çocuk felci ve sıtma, büyük bulaşıcı hastalıklarmış gibi hemen öldürüyordu. "Juan Manuel Loredo" kooperatifi ülkenin ikinci büyük kâr getiren kuruluşlarındandı.

San Carlos'ta büyük çocuk bahçeleri ya da hastane inşaası, yeni içme suyu şebekesi Almanların hibe yardımıyla yapılıyordu ve halka Frankfurt'taki "medico international" tarafından yardım ediliyordu.

Burada gelişmemişliği ve fukaralığa karşı verilen mücadeleyi herkes savunuyor. Hükümet şimdi ekonomik problemleri çözmede yeteneksiz olanları ve aynı zamanda bu savaşa kaybedilmiş gözüyle bakan herkesi ikaz ediyordu. Karanlık çökerken, Managua'daki Sandino havaalamna indiğimizde, oradan sadece 120 kilometre uzaklıktaki Matagalpa'da bir köprüye saldırdıktan sonra Kontraların, ülkenin içerlerine doğru ilerlediklerini duyduk. 17 insanı da öldürmüşlerdi...

KATİLLERİ CIA FİNANSE EDİYOR

İlk kez Carlos Vanzetti'yle karşılaştığımızda bize hemen şunu sordu: "Frankfurt'ta bir Amerikan generalinin üniformasına kendi kanını süren Yeşiller'in Milletvekili aslında ne yapmak istiyordu?" Nikaraguali öğrenciler Carlos'tan bu eylemin ne anlatmak istediğini öğrenmek istemişlerdi. Gazetelerden okumuşlar bu eylemi. Gençler, Yeşillerin Milletvekiline bir telgraf çekerek bu eylemi neyi düşünerek yaptığını öğreneceklerini söylemişler.

Biz Carlos'a bu eylemin Federal Almanyadaki kitlelerin hemen hemen tümünün ortak öfkesini doğurduğunu anlattık. Basın "şiddet"ten ve "canice eylem"den söz ediyordu. Carlos, dedi ki: "Öyleyse Milletvekili haklı. Bir generalin üniformasının içinde ne bulunduğunu açıkça göstermiş. Kan dökme... Eğer basın şiddetin ne anlama geldiğini bilmek istiyorsa, benim hastanemi bir kez ziyaret etsin. Dört hafta önce bir Kontra'nın çok yakından kafasına tüfekle ateş ettiği küçük bir kız çocuğu yatıyor hastanede. İnsanlık dışı, soysuz bir şiddet bu."

Solentiname'den döndüğümüz cuma akşamı Carlos'un işi yoktu. Bizi

hemen Lenin -Fonseca Hastanesi'ne götürdü. Hastanede bu akşam büyük bir faaliyet vardı. Girişler ve hasta koğuşları ziyaretçi doluydu, koridorda çocuklar oynuyordu. Tedavi gören hastalara oksijen verilecekti. Carlos, bizden beklememizi rica etti. Ağır yaralandıktan sonra ölmek üzere olan genç bir Fransız kadının annesi-babasının heyecanlarını yatıştırmalıydı önce... Anne-babayı sakinleştirdi, ameliyat için emir verdi, sonra bizi on bir yaşındaki Ana'nın yanına götürdü. Ana, şefkatle ona bakan kendinden büyük erkek kardeşinin yanında yatakta oturuyordu. Kafasının sol yanında 20 cm. uzunluğunda bir yara vardı. Saç-ları kısacıktı daha. Carlos; ona, izin verirse, bir fotoğrafını çekeceğimizi söyledi. Ana, başım eğerek güldü.

Bekleme odasında Carlos, bize hasta kayıt listesini gösterdi, tümünün başından geçenleri anlattı. Ana, dört hafta önce anne-babası ve erkek kardeşiyle birlikte otomobille büyük annesini defnetmeye gidiyormuş. Kuzeydeki bir yolda otomobillerini Kontralar durdurmuş. Anne-babasını hemen kurşunlamış. Bu olaydan erkek kardeşi sağ çıkmış, çünkü ölen babasının kanları her yanma bulaşınca, Kontralar onu da öldü kabul etmişler. Sonra Kontralardan biri çok yakından Ana'ya tüfeğini doğrultup ateş etmiş. Ana bu durumda bulunarak bir kamyona bindirilmiş, Managua'ya beş saat çeken bozuk yollardan taşınarak hastaneye, Carlos'a getirilmiş. Kafatasının bir bölümü parçalanmış, alın içeriye çökmüş, ama yaşıyormuş. Carlos bir parça alın derisi nakletmiş, kafatasındaki çukurluğu plastikle beslemiş. Yara hızla iyileşiyor. Ana'nın şimdi sağ tarafı felçli ve konuşamıyor. Carlos felcin kalacağını, ama belki bir gün büyük bir operasyonla sağ elini hareket ettirebileceğini umuyor. Tekrar konuşup konuşmayacağı ise belli değil.

Kontraların saldırısından sonraki her gün Reagan ABD Kongresi'nden CIA'nın eylemleri için para istiyor.

19 Temmuz 1979'da Sandinistler Ulusal Muhafız birliklerini ele geçirdiklerinde, aralarında 95 de çocukla karşılaşmışlar. Çocuklar Somozacılara, işkence sırasında yardım ediyorlarmış. Tutukluların gözlerine başparmaklarıyla bastırmak ya da karınlarını deşmek gibi işkenceler yapıyorlarmış. Bu çocuklar bir çiftliğe kapatılmış ve psikiyatrlar tarafından tedavi edilmeye başlanmış. Doktorlara, kendilerine ne söylenirse, hiç itirazsız tümünü yapan kuklalar gibi gelmiş çocuklar. Bir kaç ay boyunca kendilerine verilen emirlere itiraz edene dek seanslar uygulamışlar. Bir süre sonra da tüm çocukları serbest bırakmışlar. Onlardan

sadece 3 tanesi, aynı şeyi yapmaya başlamış daha sonradan...

JALAPA'NIN BİR HASTAHANEYE İHTİYACI VAR

Cumartesi, 20 Ağustos. Hava gergin. Jeep dönemecin arkasında kaybolurken aniden durdu. Yol kenarından askerler sıçradılar, tüfeklerini nişan alarak doğrultmuşlardı. Jalapa yolunun üzerindeydik. Ocotal'den beri konvoy halinde geliyorduk. Jeepimizde askerler vardı, arkamızda iki askeri araç de bize koruma eşliğindeydi. Güvenliksiz yolun sağında ve solunda uzanan bir dizi tepenin ardından, her yerden birden Kontralar çıkabilirdi önümüze...

Ocotal'da ordudan bir yüzbaşı bir kez daha bize askeri durumu açıkladı. Kahve plantasyonlarıyla kuzeyin bu verimli ovasında baskınlar mayıs ayından bu yana dramatik bir hal almıştı. Bu yıl dört kez Kontralar Jalapa'ya sızmayı denemişlerdi, çünkü bu kent kurtuluşun bir sembolüydü. Sandinistler bu kentten savaşlarını kuzeye doğru yaymaya başlamışlardı. Ova sık sık top atışları altında kalıyor. Köylüler bu yıl topraklarının yarısını ekebilmişler. Çalışmaları durmadan kesintiye uğruyor.

Öğleden sonra Jalapa'ya vardığımızda, büyük bir cenaze alayıyla karşılaştık. Kadınlar Cephe'nin kırmızı-siyah Nikaragua'nın da beyazmavi bayrağıyla yürüyorlardı, önlerinde 19 yaşındaki Secundito Noveno'nun tabutu vardı. Yol kenarlarındaki çocuklar ellerinde Kontralara karşı kendilerinin yazdıkları sloganların bulunduğu dövizleri tutuyorlardı. Secundito önceki akşamki bir çarpışmada vurulmuştu.

Daha da kuzeye hareket ettik. Honduras sınırının hemen berisinde orman kıyısında yeni kurulmuş bir köy vardı. Kontralardan çiftini-çubuğunu bırakıp kaçan 250 insan yaşıyordu burada. Kuzeyden buraya yapılabilecek yeni bir saldırıya karşı barakalar askeri güvenlik altına alınmış, halk kendini savunmak için silahlı köylü birlikleri halinde örgütlenmişti. 48 yaşındaki bir kadın bize, geçen yılın Ekim ayındaki bir saldırına oğlunun yaşamını yitirdiğini anlattı. Kadın şimdi silahla ateş etmeyi öğrenmek istiyordu ve burada henüz tüfek az olduğundan bekliyordu. Ormandaki kulübede bir kadın, ateşin üzerine oturttuğu tencerede kahve çekirdeği kavuruyordu. Mülteciler geleli beri kahve kavurmaya

devam etmek zorunda olduğunu söylüyordu. Kocası bize notlarının bir taslağını gösterdi. Geçen yıl Küba'daymış ve bu ilk gezisi yaşamının en büyük olayı olmuş. Fotoğrafını çekmek istediğimde kadın istemedi ve elleriyle yüzünü örttü. Kocası bu davramş için şu açıklamayı yaptı: Resimden kendilerinin tanınıp öldürülebileceklerinden korkuyormuş.

Sınırdaki dağın eteğinde ıssız bir çiftlik vardı. Aralarında bir papazın da bulunduğu yirmi yerli, devrime dek tümüyle kilit altında yaşamışlar. İspanyol fatihlerinin saf Kastilyalı dilini konuşuyorlardı daha... Önce Sandinistler tarafından tekrar ortaya çıkarılmışlar ve ilgi görmüşlerdi. Bağış için bir keresinde çiftlikte futbol oynandığında hiçbiri bundan bir şey anlamamış. Topa elleriyle dokunmuşlar ve bir çeşit topaç sanmışlar. Yalmzlıklarıyla birlikte şimdi burada 24 mülteci yaşıyor...

Pazar, 21 Ağustos. Önceki akşam Dorothee'yle birlikte halk şarkıları dinlediğimiz Jalapa'daki komün kadınlarıyla vedalaştık.

Jalapa'nın acınacak durumundaki sağlık ocağını ziyaret ediyoruz. Tıbbi gereksinimlerinin karşılanacağı tüm ovanın 30 binin üzerindeki insanına iki genç doktor yetişmeye çalışıyorlardı. Koridordaki sıraların üzerinde hasta kadınlar uzanmıştı. Şarapnelden yaralanmış bir gence ucu ucuna bir pansuman yapılabilmişti. Sağlık Ocağının ağır yaralıların tedavisi için hiçbir donanımı yoktu. En yakın hastaneya yol, bozuk dağ yollarından geçerek otomobille dört-beş saat sürüyordu. Şimdi "Medico International" adında yeni hastane yapılmıştı. Dorothee Sölle ve ben, ambülans ve teknik gereçlerle donatım için Federal Almanya'da bir yardım kampanyası çağrısında bulunduk.

Tekrar dağa doğru yöneldik, çünkü bu sabah Nikaragua'nın en tanınmış şarkıcılarından Luis Mejia Godoy'un askerlerin yanımda olduğunu duymuştuk. Plakları Federal Almanya'da da tanınan, FSLN'nin marşlarının yazarı olan Godoy, çocuklarıyla birlikte kadınların ve askerlerin oluşturduğu daire içinde gitar çalıyordu. Hiçbir askeri harekatın görülmediği bu yerde daire sımsıkı kenetlenmişti. 13 yaşındaki bir genç gitarıyla ona eşlik ediyor, 16 yaşındaki Manuel, önüne koyduğu sararmiş bir yapraktan bir saksafonla nağmeler çıkarıyordu. Renkli kostümleri içindeki bir dans grubu Meksika folklorü oynuyordu. Bu folklor benzin görmüş ateş gibi sirayet etti her yana... İlkin bir kaç kadın dansa katıldı, sonra tümü... Askerler de dansa kaptırmışlardı kendilerini. Tüfeklerini yanıbaşlarına bırakıvermişlerdi. Askerlerin pek çoğu yedektiler; bazısı öğretmen, bazıları da zanaaktâr... Bunlar Savunma Bakanlığında

karşılaştığımız askerler gibi değildi, rütbe işareti üniforma değil, iş elbiselerini giymişlerdi. Gelin teli fiyakalı ve övüngeçlik izleri olmayan sivildi hepsi de...

Ben kısa süre içinde böylesi çok askerle hiç karşılaşmadım ve bu kadar çok silah ve üniforma karşısında böylesi bir tarafsızlıkla karşılaşmadım. Parola şuydu: Nikaragua'da silahların sahibi halktır.

Dönüş yolu üstündeki Esteli'de, başpiskopos Obando'nun kendilerinden hiç hoşlanmadığı bir grup katolik papazı ziyaret ettik. Kuzeydeki bu yere, başkentte kendilerinden hoşlanmayan din adamlarınca ceza olarak sürülmüşlerdi. Bunun sonucunda köylülerle sıkı bir bağ kurmuşlardı. Köylülerin Somoza diktatörlüğü altındayken çektikleri yoksullukları öğreniyorlardı. "Somoza döneminin baskısı bizi ihtilâlci yaptı" dedi onlardan biri. Onlar için Hıristiyanlıkla Sosyalizm arasında hiçbir çelişki yoktu. Diktatörlük yıkılalı beri, inançla devrim arasında bir ahenk kurmaya çalışıyorlardı. Komünlerde ağır koşullarda çalışıyorlar ve "bu yüzden komünistlerden çok kendi kilisemizin yetkililerinin iftirasına uğruyoruz" şeklinde bir yakınma duyuluyor. Epey zamandır Papalığın sarı-beyaz işaretlerini taşıyan Kontraların ölüm komandolarına özellikle öfkeleniyorlar. Esteli'de yeni bir propaganda bildirisi bulundu. Papanın resminin de yer aldığı bu bildiride şu çağrıda bulunuluyordu: "Tanrıyla ve yurtseverlikle birlikte komünizmi yok edeceğiz."

Nikaragua'daki bu son akşamımızda Posta Bakanı Enrique Schmidt'i ziyaret ettik. Enrique Köln'de ekonomi öğrenimi yapmış. Anayasanın koruması altında bulunuyor, çünkü daha ilk başlarda Cephe için çalışmış. Öğreniminden sonra Managua'ya, Siemens'te direktör olarak gelmiş, daha sonra direniş mücadelesine katılmış ve tutuklanmış. Zaferden sonra ilk önce Managua'nın Polis Müdürü olmuş. Bu görevi sırasında polisliği çok sivil bir kurum olarak değerlendirmiş. Zaferden bu yanaki dört yıl içinde gösteri ve karşı-gösterilerle; hiçbir gözyaşı bombası atmadan, hiç miğfer taktırmadan ve hiçbir cop kullanmadan üstesinden gelmiş. Polisi; yol kıyılarında ağaçlar ve fundalıklar dikmek için harekete geçirmiş...

Enrique Posta Bakanlığına geleli beri, telefon ve akım bağlantılarının sayısı ikiye katlanmış. On dört aydan bu yana, kıyıdan kıyıya bir akım santralının inşasıyla uğraşıyor. Kuzeydeki yeni telefon santralları, her keresinde tekrar tekrar Kontralarca kesiliyormuş. Fakat telefon kablolarının döşenmesi gerekliymiş, çünkü ABD Honduras'taki ve gemiler-

deki dinleme postalarıyla, tüm güçlü telsiz televizyon vericileriyle pek çok kez tüm konuşmaları dinleyebiliyormuş.

Enrique Schmidt; ABD'nin durmadan genişleme isteği karşısında, Nikaragua'nın komşularını tehdit eden bir ülke olduğu şeklindeki suçlamalardan hayrete düşüyor. "Biz şunu çok iyi biliyoruz ki, bizzat Miami'deki polis, bizim bütün hava kuvvetlerimizden bile daha donatımlı."

Pazartesi, 22 Ağustos. Carlos bizi havaalamna götürdü. Bekleme salonunda yazar-şair arkadaşı Eduardo Galeano'yu uğurlamaya gelen Tomes Borge'yle karşılaştık. İkisi de birbirlerini kucaklıyorlar ve gülüşüyorlardı. İki dost birbirinden ayrıldı. Benim ülkemde böyle bir şey düşünülemez bile. Yeni İçişleri Bakanı, olsa olsa ülkesinin yazarlarım özel makam telefonuyla arayabilir, ama yapıtlarını hiç tanımaz.

Nikaragua'da devrim kültürel barbarlığa karşı da bir direniş sürdürüyor. Reagan, Sandinistleri kibirli olmakla suçluyor. Onların kibirliliğinde işte böylesi bir canlılık ve heyecan yatıyor...

MEHTAP ASKERLERİ VE AYNA

Geziden döndükten sonra; Dorothee Sölle, Heinz G.Schmidt ve ben, Düsseldorf'ta bir basın toplantısı düzenledik. Toplantıda bulunan gazeteciler, ayrıntılı biçimde verdiğimiz bilgilere ilgi gösterdiler. "Frankfurter Rundschau", "Süddeutschen" ve "Westdeutschen Allgemaine" gazetelcri dışında başka yayın organı katılmadı basın toplantımıza. Biz kendimizden gayet emin olarak, her sözcüğün de hakkını vererek; insan hakları ihlalleri, polis devleti ya da başladığı iddia edilen halk direnişi üzerine bildiklerimizi anlattık. Fakat, Nikaragua üzerindeki gerçek, Federal Almanya'da çok güç yayılıyordu...

Geziden önce ve sonra arkadaşlarımla konuştum, Nikaragua'daki Alman gazetecilerle karşılaştık. Herkes açıkça; Batı Almanyadaki iletişim organlarında olumlu deneyimlerimiz üzerine bir dayanışma raporu yayınlamak yerine haber satmanın daha iyi olacağından yakınıyordu herkes açıkça... O zaman devrim için iyi bir reklam olacak; reddedileceğine, kabul görme şansı olacaktı... Devrime dek, kendilerinden tek bir cümleyle bile sözedilmeye gerek görülmeyen Miskito'larm kaderi, bulundukları yerden göç ettirişlerinden sonra suçlama aracı olmaya

başlamıştı. Kırk yıllık Somoza-Diktatörlüğünün halka reva gördüğü akla hayale sığmayacak baskısı ortadayken, bizim liberal gazetelerizde ara sıra bazı fırsatlârda ilgisiz bir eleştiriyle bile zor uğruyordu. Fakat Sandinistler, altı yıllık bir zaman diliminde, ülkelerinde seçimle gelmiş parlamenter bir kuruma dek gelişince, basın insan haklarının ihlal edildiği üzerine hemen bir yaygara koparıyordu.

İkiyüzlülük sadece, sinizmin bile üzerine çıkıyordu. Bremerli gazeteci ve yazar Jürgen Alberts, ZDF'de doktor Carlos Vanzetti üzerine hazırlanmış bir filmi yasakladı. Gerekçesi de şuymuş, film "eleştirel" değilmiş... Sonra düşüncesini belirtiyor. "Evet insanlar bir sinek gibi öldürülüyorsa..."

Her anti-kapitalist toplum modeliyle mücadele etmeyi asli işlerinden kabul eden burjuva gazeteler, Nikaragua'da karşılaşılan her zorlu dönemeci sosyalizmin şapa oturuşunun göstergesi kabul ediyorlardı. "Sol" tavır takınan gazetelerden birinin redaksiyonu; pamuk ürünüyle ilgili bir röportajı "Sandinist propaganda" bahanesiyle yayınlamayı geri çevirmemiş miydi?

İstikrarsızlaştırma programı için ABD milyonlar sayıyordu. Batılı "haber kaynakları" devrimin parçalanıp gideceğinden emindiler; bağımlı redaktörler, gerçek fırtınaya karşı yüzmek istemiyorlardı. Öyle ki, kendilerine "ihtilalci"sıfatı veren Kontraların katil lideri Eden Patora'dan bir "sol- liberal" olarak söz ediliyor, ücretleri düzenli olarak ödenen paralı askerlerin saldırısı "iç savaş" olarak tanımlanıyordu. Orta Amerikada pek çok bulunan serseri muhabirler peşin hükümlerini doğrulayacak kanıtları Nikaragua'da arıyorlar ve devrimin güçsüzleştiğinin yanlış kanıtlarını da seve seve buluyorlardı. Managua'daki Intercontinental Otelinde Fransız gazeteci havaalanında üç saat uçak bekleyişini kanıt olarak ileri sürmek istiyor ve yüksek sesle ilan ediyordu ki, "bu sistemle her şey bitmiştir". Böylece de yazıyordu.

Honduras ve Kosta Rika'da Kontraları ziyaret eden "Spiegel"in röportajcısı Wiedemann "Her zaman herşeyin halkın olduğu Nikaragua'da, halkın yanında hiçkimse yok" diye yazıyordu günü gününe tuttuğu notlarda. Besili domuzlar üzerinde atış talimleri yaparak, sadece ölüm dağıtmaya hazırlanan "Mehtap askerleri" üzerine röportaj hazırlayan Wiedemann, Kosta Rika'daki Kontraların (bir Alman arkadaşından satın aldığı) fotoğraflarıyla da süslüyordu yazısını... "Spiel"de resimlerin altına şunu yazıyordu: "Kontralar Nikaragua'da...".

Küçük bir dikkatsizlik olmuştu. Wiedemann'ın fotoğrafları Nikaragua'da çekmemiş olduğu, baskı sırasında gözden kaçmıştı. Öyleyse niçin bu asılsız fotoğraf basılıyordu? Okuyucu dergide görünce şöyle sansın diye: Nikaragua'da görülen bu askerler bir başka partinin taraftarlarıdır. Çünkü normal hareket halindeyken resimlenmişti. İşte bu da içsavaşın kanıtıydı. Ama işin doğrusu böyle değildi. Fotoğrafta görülenler Kontralar değildi. Fotoğrafta yürürken görülen ölüm komandoları, gırtlağına kadar pisliğe bulaşmış olanların farklı bir görünümüydü...

CARLOS VANZETTİ
NİKARAGUA'DAN GÜNTER WALLRAFF'A MEKTUP

Sevgili Arkadaş,

Senin, benim burada, Nikaragua'da Carlos Vanzetti olarak niçin yaşadığım soruna yanıt vermeye çalışacağım. Oldukça zor bir soru olan bu soruyu ben de kendime sık sık sorarım. Fakat buna mümkün en iyi yanıtın nasıl olacağını ben de bilmek istiyorum.

İlk olarak adımı değiştirdim, ama sadece bu kadarla da kalmadım. Yaşamımı da değiştirdim. Sorunu yanıtlayabilmem için, yaşamımı ta en başından anlatmalıyım. Hangi konumlar, hangi hırs ve hangi bilinçle yeni bir kimliğe büründüğümü sana anlatmak istiyorum. Sadece o zaman benim problemime yaklaşmış oluruz.

Dört yıl Berlin'de çalıştım. Berlin'de Hever Caddesindeki Schöneberg'de üç katlı 7,5 odalı bir evde yaşadım. Zemin parkeydi, iki Dünya Savaşı görmüş- geçirmiş binanın pencere camları renkliydi. Yıllar ilerledikçe benden uzaklaşan bir kadınla evlendim, çünkü o kendine bir kimlik kazanmak istiyordu. Bugün umuyorum ki, istediği gibi olmuştur. 1977 yılında ayrıldık. Yabancı bir kurtuluş hareketine bağlanma kararı için bir eğilimim vardı. Bu kararımdan beni döndürebilecek kadın ve çocuk bağlantım da yoktu.

Bir diğer eğilimim de, yeni bir kimliğe bürünme kararımdı. Yeni bir kimliğin altında yatan biraz da insanın kurumluluğudur. Yeni bir kimlik beyinde oluşur. Beyin ve yürek kimliği, salt insanların kendilerinin seçebilecekleri, olmak istedikleri özellikleri ve herhangi bir büyüklük duygusunu, kurumlulukları ve tepkileri oluşturduğu özel alanlardır. Benim-

ki pek çok yeni kimliğin ifadesiydi: Kurumluluk ve tepki.

Yaşam ve ölüm üzerine günübirlik karar verme yeni kimliği felakete sürükler. Otokritik yiter. Bu problemle yıllardır didişirim. Bu bir operasyon yapmaya götüren çılgın duygudur, yanlış hareketin bilincindesindir, damarı parçalar, tedavi edilen hastayı öldürür. Biçime sokulmuş insanları düşünürüm. Bu biçimleniş, içinde yüzbinlerce malm bulunduğu beş-altı katlı bonmarşelerin bir toplum gibi biçimlendirilişidir. Böylesi bir çerçeve içinde yaşamak zorunda kalan solun büyük bir problem olduğunu düşünüyorum.

Federal Almanya'da o zamanlardaki politik çalışmanın benim için niçin ne denli güçlüklerle dolu olduğunu açıklamayı anlatmak isterim. Charlottenburg Kliniğindeki işçi temsilcilerinin Hür Berlin Üniversitesindeki çevrebranşı heyeti üyesiydim. Heyetten pek çoğuyla birlikte otururdum ve daima bir azınlık halindeydiler. Bizim için branşımızın politik ayıbını örten incir yaprağının önemi beşinci derecedeydi, önüne geçilemez karşıthğımız demokrasi anlayışımızdan geliyordu. Biçimsel demokrasinin bir parçasıydık. Dikkat ettiysen taşıdığım tüm fikirler seni kemirir durur. Hoşnutlukla söyleyebilirim ki; eskiden bana bir ütopya gibi görünen, gerçekleştirmek istediğim bir süreç içinde faaliyet gösteriyorum bugün... Sağlam bir toplum ve insancıl bir tıp...

Federal Almanyada varolan her şeyi dipten doruğa eleştirmek istemiyorum. Federal Almanya'dan usandım, bazı şeyleri değiştirmeye çalışmayı da yararsız bir uğraş olarak görmeye başladım.

1978'de Steglitz Kliniğinde yöneticiydim. Bir kadın geldi. Bir ameliyat hakkında konuşmak istiyordu. Kocası hastaydı. Ertesi gün kocısma gittik. Kocasının beyninde bir tümör olduğunu söyledim. Kocasının beynindeki tümör üzerine açıklama yaparken telefon çaldı. Üç dakika kadar telefonla konuştuktan sonra, endişeyle beni bekleyen kadına döndüm gene. Dedim ki, "Tümöor beynin sağındaysa sol kolu felç eder, yapılabilecek bir ameliyat da bunun önüne geçemez. Henüz ağır seyreden felç tedavi edilebilir." "Ne yapmalıyım?" diye sordu. "Neyin iyi olacağını siz nasıl bileceksiniz, ben kökten bir ameliyatla..."

Bu sırada kapı açıldı, sekreterim içeri girdi. "Ameliyat salonundan bekleniyorsunuz" dedi. "Peki, peki" dedim tekrar kadına döndüm.

"Nerede kalmıştık? Evet, tamam. Kökten bir ameliyat yaparsam belki yaşamını uzatabilirim, ya da biraz daha köklü bir ameliyatla, felcin

ağırlaşmasının önüne geçebilirim." Kadın beni anlamıyordu. Böylesi problemler kimseye, böyle ayaküstü beş dakikada anlatılamazdı. Söylenenlerden kimse bir şey anlamazdı. Kadın bekliyordu. Odaya insanlar geldiler. Ben ameliyat salonuna indim. Orada arkadaşlarla kısmi bir felç durumunda en sağlıklı teşhisin ne olabilecğini tartıştım. Bir lominektomu gerekiyordu. Tekrar yürüyüp yürüyemeyeceği buna bağlı olan hasta için karar vermek çok önemliydi. Üç dakika sonra tekrar odama döndüm. İnsanlar bekliyordu. Ah, evet... Onlara dışarı çıkmalarını rica ettim ve kadına tekrar felç hakkında bir şeyler anlatmaya devam ettim.

"Tümörün tedavi edilebileceğine inanıyor musunuz?" Bunu ummadığımı söyledim. "Böyle bir işlemden sonra kocam ne kadar daha yaşayabilir?" Terlemeye başladım. Sana gerçeği söyleyebilir miyim? İstatistiklere göre 8 ay yaşayabilir. Bazıları iki yıla kadar da yaşayabiliyor. Şaşırtmak istemiyorum. İnsanlara yalan söylemek istemiyorum. Böyle bir şeyi haketmediklerini düşünüyorum.

Sekreterim tekrar içeri gelip, "Dört saattir oturuyorsunuz" dedi. İnsanlar çekip gitmişti, bunları düşünüyor muymuşum... Odadan çıkarken yanlış yaptığımı duyumsadım. Ben bir makineydim, bir ameliyat makinesiydim, bunun dışında bir vaktim olamazdı. Hiç zamanım yoktu artık...

İşte o zaman politikaya döndüm. 1977'de Nikaragua hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Nikaragua benim için, çok uzaklarda, Orta Amerika'da o sıralar büyük bir sarsıntı geçiren herhangi bir ülkeydi. Somoza benim için, kendi ülkesini sömüren bir hayvan, besili bir domuz filan değildi, Somoza benim için sadece herhangi bir hükümet başkanıydı.

Ve sonra 1978 Ağustosu geldi. 22 Ağustos 1978'de FSLN vurduğu darbeyle tüm dünyadan ses getirdi ve ün yaptı. Şüphesiz direniş grupları dünyanm her yanında vardı. Fakat FSLN'nin direnişçileri Somoza hükümet merkezinin sarayım zaptetmiş, tutsaklarım -aralarında Tomas Borge'nin de bulunduğu- serbest bıraktırmış, kendi halkının içinde çok derin bir kök salmışlardı. Başka bir ülkeye gitmek için havaalanına doğru otobüsle ilerlerken halk onlara zafer tacı sunuyordu. Bu olay beni çok derinden etkiledi. Benim için her şey tümüyle açıktı artık: O zaman uçağın merdivenlerinde elinde tüfeğiyle görünen Eden Pastora da benim bir kahramanım olmuştu. Bugün onun başkaldırdığını ve iktidarı kendisine istediğini biliyorum. Somoza ile Che Guavera karşımı bir şey Eden Pastora...

O zamanlar ben Pastora'yı sadece bir hareketin, özellikle hareketin cisimleşmiş sembolü olarak görüyordum.

Ve işte benim ülkemdeki işletme grupları, uzmanlık alanları, konseyler, özgür üniversite isteyen tüm politik kurumlar hakkındaki kanılarım böyle yerle bir oldu. Türklere eşit davranmayarak, ülkelerine geri dönmelerini istiyorsak, ülkemizdeki en kötü işleri onlara gördürüyorsak, artık yapılacak tek şey bu ülkeyi terketmekti.

70'li yılların sonunda her şey çıkmaza girmişti. Baader-Meinhof çetesi öldürülmüştü. Sadece onlar öldürülmekle kalınmıyor, onların düşüncesinde olan kimselerin de hapishanelerden sağ çıkmamalarına özen gösteriliyordu. Bu olay beni uyandırdı ve gösterdi ki; devlet aygıtına umut bağlamak ve güvenmek için ortada bir neden kalmamıştı. Onların yaptıklarını savunamazdım, ama Ulrike Meinhof'a çok haksızlık yapıldığını düşünüyordum. Bir ülkede değişim halkın anlayabileceği araçlarla yürütülür ve bu araç şüphesiz Federal Almanya'da silah değildi.

Nikaragua'da bunun tersini gördüm. Burada silah, değişim için zorunlu bir araçtı. 1978 sohbaharmda ilk ayaklanma oldu. Somoza Esteli'ye ölümcül bombalarını attı. Bir arkadaşım, Dieter Masuhr mektup yazmıştı. Bir kadın doktor arkadaşına yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Managua'ya uçan bir uçaktayım. Havaalanından Esteli'ye bir yol gidiyor. Orada, doktorlara gereksinim olan bir otobüsteyim." 1979 Şubatında ben de işte tam böyle yaptım.

Esteli'ye gidişim tam da böyle olmadı işin doğrusu. Nikaragua'nın güneyindeki Cephe'nin kurtuluş hareketi beni tutukladı. Bu tuhaf bir duyguydu. Tutuklandığında- konut sorunumun çözümü, varım yoğum bir otomobilin satın alınmasında üzerlerine düşeni yapan -arkadaşlarım kendi tarzlarında cevaplandırdılar bu durumu. Onlar patolojik bir davranış olarak algıladılar bunu. İçine düştüğüm sıkıntıdan kurtulmam duygusuyla davranıyorlardı. Fakat Berlinden uçarken çok yapayalnızdım.

1980'da eski arkadaşlarımla büyük bir dayanışma seferberliği başlatırken, dostluğum ve coşkum çok artmıştı. Bu gün sadece çalışıyordum, bu fakir ülkede, erişilecek uzak hedefler için yardım ediyorum.

Sana çeşitli şeyler anlatıyorum, tekille toplumsal olanı birbirinden ayırmadan. İkili ilişkim, tıbbi verimliliğim politik fikirlerim karmakarışıktı. 1978'de Steglitz Kliniğindeki nöroşirurji bölüm şefliğinde tesa-

düfen bulunuşum benim için çok önemli oldu. Küçük burjuva hırsımdan güzel bir hoşnutluk duyuyordum. Ordan daha öteye gidemezdim artık.

Companerolarla birlikte dağlarda başımızdan geçenleri burada anlatmak istemiyorum. Fakat bugüne dek neleri terkedebilmişsem, genç Nikaragualılardan aldığım güçle yapmışımdır. İlk başlarda fakir köylü çocuklarına okuma-yazma öğretiyordum. Babaları Ulusal Muhafızlar tarafından helikopterden atılmış dört erkek kardeş çocuktu bunlar.

Nikaragua devriminin saçayağı eğitim, sağlık ve toprak reformuyla, Nikaragua'ya toplumsal bir değişim kazandırmak için herkes birlik olmuştu. Ve ben bu saçayağmdan biri olan sağlık için çalışıyordum. Bugün, bu tropik iklimde pek çok küçük çocuk ölüyor. Bunun sağlık tedbirleriyle önüne geçmeli. Lağım çukuru, akar su ve ışığa ihtiyaç var. Devrim bunları sağlamaya çalışıyor.

Bugün "Antonia Lenin Fonseca" hastanesinde vizite yaparken -biz burada üç öğrenci, bir tahlilci, üç anestezist, biri az ötekisi ondan biraz fazla deneyimli üç nöroşirurjiciyiz- hastalarıma nereden geldiklerini soruyorum. Ve onların, sadece insanların karışık bir grup haline geldikleri Managua'dan değil dağlardan indiklerini görüyorum. Son iki yılda hastalarımın sayısı iki katına, ameliyat sayası da üç katına çıktı. Hastalık sayısı ise statik, hiç değişmiyor. Önemli olan hastalığın bizim tarafımızdan teşhis ve tedavisi.

İşimi, geri bıraktırılmış herhangi bir ülke doktorunun işi olarak görüyorum. Bu ülkede inanılmaz ölçüde egemen olan toplumsal adaletsizlikleri önlemek için devrimci hareket katılmış bir doktorun işi olarak kabul ediyorum işimi. Bunun bugünden yarına bitmeyeceğini de biliyorum.

Somoza zamanında geçerli olan tıp, özel insanlar için bir tıptı. Benim şimdi çalıştığım hastanede halkın sigorta payı yüzde 8-9. O zamanlar bir avuç zengin Miami ve Houston'da tedavi oluyor, özel klinik ve hastanelere yüzde 20 sigorta ödüyordu. O zamanlar ücretsiz olan devlet hastanelerindeki sağlık sigortası yüzde 15'ti. Fakat halkın yarıdan çoğu tıbbi bakımdan yoksundu. Pek çok sağlık merkezi uzun yıllar boş durmuş ve yıllar bu sağlık merkezlerindeki görevleri için hem doktorlar hem de personel para almıştı. Fakat kabul saatlerinde hasta beklemek için en küçük bir gayret göstermemişlerdi.

Bir köylü anlatmıştı bana: Oğlunu apandisit ameliyatı için Somoto'ya doktora götürmüş. Doktor ameliyat edilmezse oğlun ölecek demiş. Ameliyatın fiyatı da 4 bin Cordoba. 4 bin Cordoba'dan bir kuruş aşağı inemezmiş. "Benim param yok doktor bey" demiş köylü. "Hiçbir şeyin yok mu senin?" diye sormuş doktor. "İki ineğim var" demiş köylü. "İnekleri bana ver, oğlunu ameliyat edeyim" demiş doktor...

İki ineğin değeri o zamanlar, tahminen 1000 Cordoba. Bu doktorun çiftliğinde 600 ineği varmış. Köylü günlük yaşamının tek geçim kaynağı olan ineğini de kaybetmiş. Böylesi hikayeleri sık sık duydum.

Bunun tersi olaylar da yaşandı. Sağlık Bakanı Amador Kohl, zaferden sonraki ilk aylarda parasız ameliyatlar yaptı. Ameliyat için gerekli malzemeler verdi, bedellerini de başka kaynaklardan karşıladı. Fakat bu çok ayrıcalıklı bir durumdu.

Her ay çocuklar için bir hasta kabul saatim var. Önceki gün 11 yaşında bir çocuğu rehabilitasyon merkezine kabul ettik. Dört hafta önce Kontralar çocuğun anasını babasını öldürmüşler. Sonra çocuğa tüfekle ateş etmişler. Olaydan 12 saat sonra bize getirildiğinde yaşaması bir mucize olarak görülüyordu. Çocuğu ameliyat ettik ve şimdi küçük Ana yaşıyor. Yaşama dönmesi çok zor oldu. Şimdi, daha çokkendisine söyleneni anlıyor, ama konuşamıyor. İşte bu savaşı destekleyen Reagan'ın vahşi gerçeği.

Muhafızların vahşetinin, Honduras'tan ve sınır bölgelerinden sızan adamların yürüttüğü savaşın Avrupada hiç anlaşılmadığını düşünüyorum. Burada kendisine hain denilen Eden Pastora güney cephesinde yürüttüğü terörle Compesino'lara boyun eğdirmeye uğraşıyor. Orada da çocuklar gülmeyecek. 1979 Şubatından Temmuzuna dek güney cehpesinde bulunduğum süre boyunca öldürülmüş Companero görmediğim gibi tek bir yaralı çocuk da yoktu...

Politik gerekçelerin o kadar net olduğunu sanmıyorum. Bir ülkenin on yıllar boyunca süren toplumsal adaletsizliği kırmayı, halkın büyük çoğunluğu için eğitim, sağlık ve toprak reformunu yaşama geçirmeyi denemesi ABD'yi korkutuyor. Çünkü böyle bir şey bulaşıcıdır. Salvador'da, Guatemala'da ve ateş ülkesi Honduras'tan öteki devletlere dek okul olabilir bu. Ve ABD bunu ne pahasına olursa olsun engellemek istiyor. Biz sizden tıbbi yardım istiyoruz. Güncel durum karşısında ülkeye yardımımzı istiyoruz. Şu yağmur döneminde kuraklık yaşanıyor ve sohba-

harda açlık başlayacak...

Sevgili dostum, Nikaragua'yla, Devrimle dayamşmam istiyorum. Nikaragua'nın dayanışmaya ihtiyacı var.

Senin Carlos Vanzetti.

DİETER EİCH
SU TANKINDAN YEL DEĞİRMENİNE DEK... YA DA: NEYE İHTİYACIMIZ VAR, NE YAPMAK İSTİYORUZ

Tamir atölyesinin duvarında, Miami'den ithal edilmiş matbaat harfleriyle yazılmış kısmen paslanmış madeni bir levha asılı: ESTRUCTURAS METALİCAS RAP. Yanında, kaligrafisiz bir elden çıkma bir başka yazı: IMEP. INDUSTRIAS METALURGICAS DEL PUEBLO (Çelik işletmesi halkın mülküdür.) Madeni levhada derin zımbalar açan elektrik kaynağımn göz kamaştırıcı ışığından kıvılcımlar akıyor, korkunç bir gürültü çıkıyor bu sırada. Arkadaki arazide kocaman bir yeldeğirmeni... Altın brozlar içindeki firma amblemlerinde dehşetli bir kibirlilik var sanki. IMEP, 134 çalışanıyla Nikaragua'nın en büyük çelik işletmesinden biri. Nikaragua'daki her işletmede olduğu gibi, burada da işletmeyi işçiler koruyor. Sabotaj eylemleriyle çok kez yakılıp yıkılıyor böyle yerler. Her çalışanın kendi işyerini kendisinin koruması bir gereklilik. İşletmenin bekçi kulübesindeki işçiyle konuşuyoruz:

"Burası önceden Somoza'yla sıkı bir işbirliği içindeki Pravia adında bir adamındı" diyor Josc. Josc'nin asıl işi tornacılık. "Eşek gibi çalışmasaydık nasıl para kazanacaktı. Burada onun 12 sinemaya nasıl sahip olduğunu bilir misin? Banka kuruluşunda borç para verdi. Tüm yapılarda çelik konstrüksüyon vardır. Niçin bu iş için fabrika kurduğu anlaşılıyor. Sinema ipoteği karşılığında para veriyor. Sonra da eline geçiriyordu. Antrepolarıyla havaalanlarına girdi. Aynı üç kağıtlarını orada da yaptı. Parayı Somoza'nm özel bankasından alıyordu, karşılığmı da Dünya Bankasından özel sektör için alınan kredilerle ödüyordu. Muhasebeci Pablo'ya sor, sana onun varını yoğunu anlatsın."

Pablo'nun gösterdiği renkli defter yığını 30 kadardı. «Muhasabeden anlıyorsan, yapılan üçkağıtları görürsün.» 1978-79 yıllarınm bazı yevmiye defterlerinin kapağım kaldırdı. Devrimin zafer günü 19 Temmuz-

dan önceki bir kaç haftanın sayfaları koparılmıştı. Hiç nakiti bulunamamış, kasalar da boşmuş. İşlem sonlarındaki rakamlar kırmızı kalemle yazılmıştı, "vergisi verilecektir" notları vardı. Bu sayfalarda ABD'deki nakitlerinin kayıtları da vardı. İşletmede kendi parasım kullanmamıştı. Burası kredilerle finanse edilmişti.

Pravia'nın, işçilerin kaçmaması için çalıştıkları bölmelere kaynak yaptırdığım anımsıyor kaynakçılardan bazıları. İşten atmak istediği işçileri de, birkaç pılıpırtısıyla fabrikanın avlusuna bıraktığını ya da iri-yarı adamlarına dövdürdüğünü söylüyorlar. Bu anlattılanlar sanki dört yıl önce geçmemiş de, 30'lu yılların Hollywood filmlerinde olmuştu. Yüksek gerilim hattının ortasında bir su tankı kurulmasına montörlerin karşı çıkışlarını anımsıyorlar. Pravia, Somoza'nın polisini arıyarak son günlerde fazla korkulacak bir şey olmadığını söylemiş. "Tank yerleştirilirken bizden biri yanmıştı. Pravia, ölüm ateşinin içine düşen işçinin 4 çocuklu dul karısına 500 Cordoba vermişti. O zamanlar sanıyorum 20 dolar kadar ediyordu."

19 Temmuz 1979'da Pravia, Honduras'a gitmiş. İşçilerin kendisini pataklamalarından korunmak için değil, Sandinistlerin olası bir zaferini sezinleyerek yapmış bunu. Zaferden önceki haftalar tüm üretimi durdurmuş, hemen elden çıkarılabilecek malzemeleri satıp savmış. İşletmede sadece 3 işçi bırakmış. Sandinistler bir şey yapamazsa gelip tekrar işletmenin başına oturmak için.

Devrimden sonraki ilk haftalar bir çok güçlüklerle karşılaşılmış. İşçiler geri dönmüşler fabrikaya ve buranın artık kendilerinin olduğunu anlamışlar. Pravia 1979 Kasımına dek hâlâ ortada görünmeyince fabrika devletin mülkiyetine geçmiş.

IMEP'deki üretimi Sanayi Bakanlığı düzenliyor. Bakanlık buraya yeni bir müdür ve teknik yönetici atamış.

İşletmede örgütlü sendika, büyük bölümü daha yeni olan işçilerin söz ve karar sahibi olması mücadelesi veriyor. İşletmedeki her sendikal eylemle devlet hemen ilgileniyor ve etkili sonuçlar almıyor. Sendika işçilerin politik bilinç düzeyini yükseltiyor. İşçilerin ekonomik taleplerini, ücretlerinin artırılmasını ve benzeri isteklerini böylece elde ediyor. "Çoğumuz devrimi ceplerimize bir şey doldurmak, eşit paşlaşımı hemen şimdi istemek sanıyor. Hemen herkes fabrikanın ya da makinelerin bir parçasının kendisinin olduğunu sanıyor. Bilinçlenme sert bir şü-

reçten geçiyor. Bazıları fabrikayı çok seviyor, fakat üretimindeki görevinin ne olduğunu bilmiyor. Üretimin ne demek olduğunu ilk kez fabrika arazisi üzerinde gözlerimizle görüyoruz. IMEP'in üretimi günlük değil, sinamalar ya da büyük işletmeler için su tankı yapıyor. IMEP pek çok kooperatif için önemli. Yeniden İnşa'nm nasıl yapılacağını ve kararımızın kesinliğini de belirliyor. Binlerce başka şeyin yanında tarım makineleri de yapmak istiyoruz. Bizim için politika şimdi çalışmak. Her yerde konuşulan Yeni Toplumu içi boş sözcüklerle değil, içerikleriyle öğrenmek zorundayız. Biz Nica'lar bir diktatörlüğün şamar oğlanı değiliz artık. Latin Amerika, Üçüncü Dünya bize yeniden umut veriyor.

Doğal olarak, hepimiz hakkımız olan ücretlerin artmasını istiyoruz. Belki bunun için FSLN'ye karşı bazı politik eylemler de yapacağız. En azından işin başındaki devrimin, dağıtmasını istiyoruz. Fakat ücretlerin artmasının; üretimin artırılmasından ve yeni çalışma moralinden geçtiğini de biliyoruz. Dört yıl sonra şimdi, ücretlerin yetersiz olduğunu ve bunun daha uzun süre böyle gitmeyeceğinin farkındayız. En düşük ücret 1200 Cordoba ya da 50 ABD doları. Eğer ailen varsa -ki herkes burada iki, üç, dört ya da daha çok çocukludur- kadınların bir kaç Cordoba'yla bir şey yapamayacağını ayrıca eleştirilecek bir durum olarak görüyoruz. Bu durumda, temel gıda maddelerinin ve devlet hizmetlerinin hakça bölüşümünün nasıl olacağım tespit etmeliyiz. Biz buna toplumsal ücret diyoruz. Gerçi bu elimize geçen ücrette görünmüyor, burada, fabrikada çalışan insanların tümü temel gıda maddelerini, elbise ve yaşam için gerekli tüm öteki şeyleri sabit bir fiyatla alabiliyorlar. Herkesin kredisi var. Fiyatları düşük olan mal arzı henüz çok sınırlı, bu da enflasyonu belli bir sınırda tutuyor. Bu durum aile geçindirmenin de güvencesi oluyor. Eskiden ailelerin ihtiyaçları karşılanmadan, ödemelerin yapıldığı gün içmeye gidilirdi. Ertesi hafta da para suyunu çekmiş olurdu. 1200 Cordoba sadece yardımcı işçiler içindir. Kaynakçı 2800, montör 3500, ustabaşı 4500, işletme mühendisi 6500 ve müdür 10 bin Cordoba alır. Bunların ücretleri çok yüksektir.

Sendika, zaferden sonra genel koşulların iyileştirilmesini öne çıkardı. Bizim için bir kantin kurulması kararı alındı. Kantinden ucuz mal alabilecektik. Kantin, bir küme hindistan cevizi ağacının altında büyük ve aydınlık bir yapı. Yemekler sadece bir kaç Centavos. İşten sonra, kantin aynı zamanda eğitim çalışması yapılan bir yer, tatil akşamlarında ise ilkokul görevi görüyor. Bunun için işletme, işçileri bir saat serbest bıra-

kıyor. Cumartesi ve pazar günleri çalışmak isteyenlere de paraları veriliyor. Fazla çalışma saatlerinin parası bir fonda toplanıyor. Bununla mutfak gereçleri tabak, çatal kaşık bir kantinde bulunabilecek neye ihtiyaç varsa bunların sağlanmasında kullanılıyor. Kendi isteğiyle çalışma çeşitli alanlarda yapılabiliyor. «Ailesi ihtiyaç içindeki arkadaşlar ortak fondan yardım alabiliyorlar. İnanmazsınız ama, son bir yılda bu fon aşağı-yukarı 3000 saat çalışmışız.

Bir diğer yenilik sosyal sigorta. Fabrikalarda çalışan herkes bugün hastalık sigortası yapılmıştır ve ailesi de bundan yararlanır. Ameliyat gerekliyse ve bu bir devlet hastanesinde yapılamıyorsa işletme bunun için devreye girer. Biz yaşam sigortası kurduk, herkes yararlanıyor bundan.» Kantinin yanında büyük bir yüzme havuzu var. Eskiden buradan Pravia ve müdürleri yararlanıyordu. Bugün herkes orada ailesiyle yüzebiliyor. Yüzme havuzu için işletme ayda 15 bin Cordoba harcıyor.

Sözü tekrar ücretlere ve olası zamlara getirdik. Jose, bir örnek verdi: "İşletmenin çalışma kapasitesini genişletmesi, bir makina ya da tank yapımı için gerekli en çok zamana ihtiyaç vardır. Üretim hızlanırsa, üretim için ayırdığın zaman da kısalır. Toplumsal üretim ilişkilerini ahenklendirerek bunu en azından kısaltabiliriz. Fakat daha fazlası mümkün değil ve bunun için o kadar uzun vaktimiz yok. Önceden bu süre o kadar uzunmuş ki, işçilere başka hiçbir zaman bırakmıyormuş. Şimdi bir üründen sorumlu grup, birlikte çalıştıkları işçilerin ihtiyaçlarının ne olup olmadığına dikkat ediyor. Fakat kimin neyi ürettiğinde hakedilen para ve takdir, çalışma moralini olağanüstü iyileştiriyor. Neyin değiştiği son ücret ayarlamaları örneğinde açıkça görünüyor. Sendika, işletmenin ekonomik konumunu müdürlerle birlikte tahlil ediyor. Çalışma Bakanlığının istenen ücreti verip vermeyeceği birlikte kararlaştırılıyor. Bakanlık kararını bir ay sonra veriyor. Bu bazen bizim talep ettiğimizden daha fazla oluyor."

Akşam kursu öğretmeni Carlos geldi. Önceden IMEP'de çalışıyormuş, şimdi öğrenim görüyor. Carlos IMEP'in iki büyük üretim çizgisi olduğunu anlattı. Biri metal ve su tankı yapımı, öteki de tarım sanayii alanı. Tarım sektörünün gerektirdiği malzemeyi karşılayan tüm ülkede 3 fabrika vardı. Beş yıldır Nikaragua'da tarımı güçlendirme planı yapılmamıştı.

Carlos: "Bu yüzden temel gıda maddeleri üretimi için belli alanlar gerekiyor, özellikle. Bunun için gerekli araç-gereç ve makina yapımında

gerekli yerleri kurmanın yollarını arıyoruz." diyor.

IMEP bunun için mısır ekimi ve hasat toplama makinesi, sürekli iş şeritleri ve yeldeğirmenlerini işletecek su pompaları yapıyor. Daha önce Nikaragua'da yılda 200-300 yeldeğirmeni ithal edilirmiş. İşletmenin araç-gereç ve makine yapımı planlama geleneği yokmuş. İş iyice düşünülüp taşınılmıyormuş. Üretimin organizasyonunun olağanüstü zor olduğu açıkça görülüyor. Makinelerin ve araç- gereçlerin üretilebilmesi için yurt dışından prototipinin satınalınmak zorunda olunduğunu anlatıyor. O zaman da 60 yıllık Japon modeli kopye ediliyormuş. Bir kaç hafta sonra; açtıkları dişlilerin o dişli olmadığı tersine o kadar basit değil, teknik özellikleri olan dişli olduğu, belli bir çelikten yapılma, hareket milleri olduğu anlaşılıyormuş. Köşedeki bir vantilatörün arkasında bir hurda demir yığını gerekli deneyimin yapılması için sökülmüş ve parçalanmış duruyordu.

«Burada daha önceleri hiç kimse, teknik problemler üzerinde büyük fikirler üretemiyordu. Mühendisler neyin nasıl yapılacağı konusunda deneyimli değildi. Gelişimimizdeki ilk hareketi biz başlattık. Küçük ithalat firmalarından yüzlercesi, önceleri yedek parça ithalatı için toplanmıştı. Bozulan her şey Miami'de yapılmak zorundaydı ve oraya uçuruluyordu. Biz burada sadece Amerikalıların midelerini dolduracak şeyler ya da onların jean'leri için hammadde üretiyorduk. Endüstriyel bir sanayi anarşisi devralmıştık. Sanayi Bakanlığı, gerçi Tarım Bakanlığı gibi planlar uyguluyordu, fakat bunlardan hiçbiri şey istemiyorduk. Bürokratik aygıt gittikçe devleşmiş, hantallık ve teknik tutuculuk olağanüstüleşmişti. Tarım Bakanlığının bize ne üretmek istediğimizi sorması akla yatkındı. Fakat onlar tersini yapıyordu. Sorumlular yurtdışmdan en pahalı dövizlerle, en modern ürünler satın alıyordu. Onlardan biri bize geliyor, bu ürünlerden alıp almayacağımızı soruyorlardı.

İhtiyaç duyduğumuz işgücünün, iki ya da üç yılda gerek duyulan araç gereçlerin ve yatırımların sayılarının ne olduğu, üretimin ucuzlatılmasının organize edilmesi de gerekiyordu. En azından kendi sorumluluk ve inisiyatifinin ne olduğunu bilmek için şuraya buraya koşuşturuluyor. Nelerin aksadığını evraklarda bulabilirsin. Devrim için mücadele eden Nica'lar bu çarpıklıkları düzeltebilmek için haftalar boyunca uğraşmak zorunda kaldılar. Oportünistler hep durmadan kendi alanlarını genişletmeye uğraşıyorlardı, çünkü en azından bilinçli uzmanlık güçleri yoktu. Fakat bunlar uzun sürede değişir. Bir kaç hafta önce Maden Ba-

kanlığına gitmiştik. Örneğin rastgele ABD'den fiyatı 6000 dolar olan bir maden arabası alınmıştı. Böylesi durumlarda kurnaz tüccarlar altının kokusunun nereden geldiğini anlıyorlardı. Aynı araba Brezilya'dan 1000 dolara alınabilirdi. Ve biz, ilk karışıklıklardan sonra maden arabasının daha ucuza yapımını sağladık. Gece-gündüz devrim için çalışırsan, böylesi sorumsuzluğu iş edinmişler için çılgın birisindir."

ABD'den satın alınan büyük vantilatörler konusuna geliyoruz. Bunda bir problem olmadığını söylüyorlar. "Sadece biri bize getirmek zorundaydı ve onlara ihtiyacımız vardı. Bu özel ürünlerin fiyatı bu yüzden çok yüksek, ama eğer geliştirilmiş seri üretim kuralı konabilirse, tersi olabilir. Onlar bize taleplerini sıralıyorlardı ve yüksek fiyat ödemeye hazırdık da. Hiç dövizimiz yoktu ve bu sektörün makinelere ihtiyacı vardı, bize geliyor ve olanaklara bakıyorlardı. Kahve üretiminde kullanılan yeni bir ocak istiyorlardı. 4 yıl güneyde kahvelere bulaşan kötü bir hastalık yüzünden hiç üretim yapamadık. Şimdi tekrar yükselttik ve bugün yeni teknikler kullanabiliyoruz."

Özel sektörle ilişkilerinin genelinde nasıl olduğu sorusuna Carlos - akşam kursunun başlamasını bekliyordu- Nikaragua burjuvazisinin "sorumlu ve sorumsuz" olarak ikiye ayrıldığını anlattı." «Tüm üçkağıtçılıkları deneyerek çabuk para kazanmak isteyenler uzun boylu bir şey yapamıyorlardı. Bunlar Miami ya da Kosta Rika'da yeniden geri dönebilecekleri şansı yakalamaya çalışıyorlardı. Fakat az bir bölümü açık koşullar altında iş yapma şansının olmadığını görüyor. Çok küçük işletmeler geçen yıl kökten kaldırıldı. Metal sektörünün yüzde 20si özel. Onların ana malzemesini kullanıyoruz. Ve bizim en büyük problemimiz de burada. Metal işleme tümüyle ithalata bağımlı. Her küçük vida, her küçük parça, ithal edilmek zorunda. Tüm endüstri sektörü, bu yüzden hızlı basamaklarla göre düzenlenmeli. IMEP, ilk kategoride, ya da başka şekilde söylersek, üretimimizin temel ve hammadesini devlet güvencesi altına almak zorunda. Küçük özel işletmeler bunun için zorda. Sonuç bu küçük işletmelerin devamlı bir saldırganlık içinde olması -bu gerçi devlete karşı değil- bazı bürokratlara karşı. Özel bölümlerin hatası hemen genelleştiriliyor, sürecin olağanüstülüğünün göstergesi bu. Çok anlamsız eylemler bu yüzden çalışma yaşamını felç ediyor.

İlk kategori işletmeler de, tüm üretimin çok önemli unsurları. Çünkü onlar öteki işletmelerin ihtiyacını olan örneğe göre biçimleniyor. Burada bazı sabotajlardan da söz etmeliyiz. Makinelere yatırımların rantabl

oluşuna bakılmıyor yeni konumları tespit edilmiyor. Sadece bazı özel üretimler sorumluluk gösteriyor. Büyük bölümü, özel sektörün bu dönemdeki özgürlüklerinden yararlanmayı iyi beceriyor.

Bu yüzden bugünkü üretimin devrim öncesi rakamlarıyla karşılaştırılması yanlış sonuç veriyor. Önceden herkesin satabileceği ve kâr edebileceği her şey üretiliyordu. Belirli üretim alanlarında tekelleşme doğal olarak tüm üretimi değiştiriyordu. IMEP, şu sıra iki vardiya çalışmak zorunda. Çünkü bizim geleneksel üretimimize göre talep çok büyük. Bu talepte tüm gelişimi de görüyorsunuz. Yüzlerce köylü içme suyu probleminin çözümünü istiyor. IMEP bunun için su tankları yapıyor. Kooperatifler tohum ekme ya da mısır kurutma makinesi istiyor.

Tüm bu gayretler, tüm bu umutlar dışından tehdit ediliyor. Ekonomik olarak her taraftan bize avuç açanlara, karşı devrim silahla yardım etmek istiyor. ABD haydut çetelerini demokratik alternatif olarak sunuyor. Milis başlıklarının fabrikanın duvarında asılı olduğunu görüyorsun. 30 arkadaşımız, şu anda Honduras sınırında. Kontralarla savaşmak için, gönüllü gittiler. Pek çok arkadaşımız ve dostumuz bizim için çok değerli olan salt insanlık onurlarını değil, devrimi savunurken öldüler. El bombası ve mermi satın almak için de döviz gerekli. Reformlar en temel sorunumuz. Zorluklar açıkça ve her yerde büyüyor. Fakat ne durumda olduğumuzu düşünürsek, her şeyde ne kadar canlı olursak, bunlarla savaşıp ayakta kalacağımızı görebiliyorum."

PETER SCHWİEBERT
PAMUKPATLAMASIVEDOĞURDUĞUSONUÇ...

Ellili yıllarında başında Kore savaşı sürerken; pamuk fiyatları dünya pazarında en yüksek noktasına çıktı. Nikaragua da bu büyük alışverişten payına düşeni aldı. Ülkede ve kırsal bölge halkının yaşamında değişiklikler oldu. Verimli Pasifik vadilerinin volkanik küllerle kaplı toprakları Nikaragua'nın mısır ekicilerinin fonksiyonunu bile değiştirdi. Kaplamacılıkta kullanılanlara satmak için ormanların hepsi kesildi. Buralarda açılan topraklara döviz getiren, pamuk ekilmeye başlandı. O zamanlar iyi bir ihracat kârı getiren Pasifik vadilerinin kuzeyindeki geniş narenciye plantasyonları da aynı hırsa kurban gitti. Büyük toprak

mülkleri genişliyordu. ABD firmaları ormanları kesip kendi ülkelerine satıyordu. Mısır, fasulye, pirinç, Yuca (soğan) platanos (pişirilen muz) gibi benzeri temel gıda maddelerinin üretimiyle geçinen köylülere bölgenin yolları kapatıldı. Köylüler yıllar boyunca atölye ve endüstri işletmelerine tıkıldı. Tarım kültürü de yurtdışı pazarlarının pamuk rekabetine uyabilecek şekle sokuldu. Her yıl zararlılarla mücadele için yapılan masraflar artırılıyordu.

En azından haftada bir kez tek motorlu bir filo sökün ediyor; ama sadece pamuk yapraklarına değmeyen, çeşitli zehirlerini bulutlar halinde bırakıyorlardı yere. İlaçlama süreci önce 25 püskürtme olarak hesaplandı.

İlaçlamada hep DDT tercih ediliyordu, çünkü en ucuz ve zararlılar için en etkileyici idi. Ayrıca hidrokarbonlar da (İnsanlar üzerinde uzun zaman kullanılmaması gereken) kullanılıyordu, çünkü etkisi ağırdı ve sonucu hayatiydi. Hasattan önce yaprakları, gemiye yüklenmeden önce pamuk balyaları bir kez daha temizlenmesi için kimyasal işlemden geçiriliyordu.

İnsanlarda olduğu gibi, doğa potansiyelinin dikkatsizce kullanımının zararları bugün de görülüyor ve kısmen de olsa geri dönülemiyor artık. İklim değişiyor, hava kuruyor, sıcaklık artıyor. Yıllık potansiyel buharlaşma yağışları azaltıyor, çayırlar durmadan büyüyor. Her zaman büyük bir düzenlilik içinde Mayısta başlayıp Ekim ayına dek süren yağmur mevsimi, bugün kararsızlaştı. Yağmur başlama mevsimi değişiyor, toprak ve tarım büyük kayıplara uğruyor. Topraklar on yıllar boyunca süregelen tek üründen yoruluyor. Yağmur mevsimi başında, özellikle güçlü tropik yağmurların yıkadığı korunaksızlık içinde kalıyor. Kurak mevsimlerde her çeşit rüzgar toprağı taşıyıp gidiyor.

Devrimden bu yana haşeratla mücadele yöntemi değiştirildi: İşlenebilir toprakların yüzde 60'ı tamamlayıcı bitkileri koruma denemesiyle kontrol altına almıyor. Biyolojik yöntemler, kimyasal kombinasyonlarla önem kazanıyor. Artık mahsul kaldırıldıktan sonra boş fundalıklar orakla biçilirse ve toprak yeniden işlenirse bitki şeritlerinin geniş boşluklar bıraktığı görülüyor. Uygulanan yeni tohumlarla kayıplarda artıyor bu arada. Hedefe ulaşılamıyor. Ekilen bitki sayısı en çok her 15 bitkide azaltılıyor. Ekonomik nedenlerden de bu indirimler yapılmak zorunda. Çünkü etkili maddelerin büyük bölümü ithal edilmek zorunda ve ithal serbestisi o kadar da rahat değil.

Pamuk patlamasıyla pek çok insan yerinden yurdundan ve toprağından oldu; Managua dolup taştı. Tüm problemleriyle kentin nüfusu 100 binden 500 bine çıktı.

Managua'nın giriş kapısının önündeki göl Xolotan, bugün pis kokular saçıyor. Kentin 650 bin nüfusunun lağımına, çevre köylerinki ve şehre akanlarınki daha da çoğaltıyor. Bulaşıcı hastalıkları da birlikte taşıyor. Evlerin lağımları büyük oranda organik maddeye karışıyor. Böylece hergün yaşanan şeyin farkına varılmıyor, lağımlar özellikle kimyasal endüstri tarafından daha da tehlikeli boyutlara vardırılıyor.

Şimdiye dek sadece tek-tük su örnekleri tahlil edildi, gölün en ıssız yerindeki saf suyun içinde Alman sınır değerinden on kat daha fazla olan, cıva ya da klorlanmış hidro karbon içeriğine rastlandı. Göldeki balıklarda ve kıyılardan beslenen ineklerin sütlerinde tespit edilen zehirli maddelerle, Leon bölgesinde yaşayanların ana sütünde dünyanın en yüksek oranındaki DDT aynı oranda bulunuyordu.

Durumdaki az biraz iyileşme gelecek vadediyor. Altı ay önce Nikaragua Doğayı ve Çevreyi Koruma Enstitüsü'nın yönetiminde Nikaragua gölünün kurtarılması projesine başlandı. O zamandan beri üst düzeyde araştırmalar sürüyor. Stratejiler geliştiriliyor. Lağımların göle akmasını önlemek için kent sınırında bir çevre kanalı yapımı ve aym lağım sularıyla tarla sulaması ve öteki ihtiyaçlarda kullanımı önleme tedbirleri alındı. Yeniden Programlama özellikle endüstri yüklemlerinin azaltılmasıyla ilişkili olarak ileri bir aşamadır.

Yirmibeş yılın üzerinde süresi olan bir program gözönüne alındı. Bununla kıyı kahvelerinde bakımlı ağaçların gölgesinde oturulabilinir ve motorlu botlarla gezilebilir hale gelecek göl. Cocibolca'mn (Nikaragua gölleri) taşkınlarından gelen sular kuzey bölgesinde bahçeleri ve tarlaları suluyor.

Gıda maddeleri üretimi, pamuk patlaması yüzünden ister istemez dağlık bölgelerde pamukla yer değiştirdi. Sadece küçük köylü ve kiracı olanlar Compesinolar oralardan atıldılar. Oralarda akarsuyu ve elektriği olmayan kulübelerde yaşıyorlardı. Bugün derin kuyulardan kovayla su çekmek ya da öküzlerine yükledikleri fıçılarla saatler boyunca çevreyi dolaşmak zorundalar. Toprak sarp ve verimsiz.

Kayıplar bu kadar da değil, çünkü topraklar burada daha çok etkileniyor ve daha çok aşınıyor. Çünkü akıcı eğimlerinin önüne geçilemiyor.

Bizim Almanya'da tesadüfen yaşadığımız buradaki güçlü fırtına sağanakları bunu daha da çabuklaştırıyor. Bütün suyu hemen ememeyen toprak, tepelerden akıp gidiyor. Böylece vadilerin uzunluğuna ve eğimine göre toprak özellikleri ve bitki örtüsü çok çabuk değişiyor. Tepelerden dökülen tüm sular orman ve araziyi daha da kaybettiriyor, insanların kullanımı için sadece ellerindeki olan bölüm kalıyor.

Burada; bitki örtüsünün, özellikle tropik ormanların, toprak aşınmasını engelleyen güç olduğu biliniyor. Toprağı örten yapraklar suyun akışını engelliyor. O zaman, toprağa nüfus ediyor yeraltı suyu olarak, kuraklık zamanlarında insanların ihtiyacını karşılıyor.

Nikaragua'da "doğaya dönme" durumundan şimdilik söz edilemez. Çünkü ekonomik yapı ötesi sınırlarda duruyor daha. Ağaçlandırma programı toprağın en güçlü biçimde aşındığı yer neresiyse orada gündeme getiriliyor, şimdilik. Şu sıra yararlı yetiştirme, tarım ve hayvancılık alanında yapılabilecek şeyler araştırılıyor.

Doğayı ve çevreyi koruma Somoza diktatörlüğü sırasında, insanların kurtuluşu gibi halkın devrime bağlanışı gibi anlaşılmamıştı. 1979 Ağustosunda Ulusal Çevre Koruma Enstitüsü (IPENA) kuruldu, doğal olarak anlaşılabileceği gibi, bağımsız bir kasası var. Özel yardımlar da burada toplanıyor. Almanların yönetiminde, çeşitli Avrupa örgütleri, bu zengin doğa potansiyelinden rasyonel yararlanma planı için, Cocibolca'nın sınır bölgelerinin araştırılmasında Nikaragua'yla birlikte hazırlanıyor.

Dağlarda, yüzlerce yıldan beri kahve ekiliyordu. 100, 200 ve hatta daha çok hektar plantasyonlarda işçiler daha çok sığırların ağıllara sokulduğu gibi, anlatılamayacak yoksulluk koşulları altında yaşıyordu.

Salvador'dan ve Honduras'tan; ürün kaldırma dönemlerinde gelen mevsimlik işçiler, işlerine Kasım ortalarında başlıyor, Şubat ortalarında bitiriyorlar ve daha çok pamuk toplamak için Pasifik ovalarına gidiyorlardı. Devrimden sonra bu yardım kaynakları azaldı, çünkü Salvador yönetimi zorluklar için her yolu deniyor ve Honduras, Nikaragua'ya karşı ABD adına bir cephe açtı. Fakat Nikaragua devrimi kitleleri harekete geçirdi. Üniversite ve öteki okulların öğrencileri, gençlik örgütleri ve kadınlar, mahalleler, resmi işletme ve idareler, Batı Avrupa Dayanışma Komitesi de yardımlarını yapıyorlar. Bunlar en son fasulye ekim kampanyası açtılar ve rekor derecede bir ürün topladılar. Her ne kadar

pek çok şehirli bunların arasına katıldıysada hiçbir zaman fundalıklardaki kahvelere bakamadılar, niteliğini de farkedemediler, sadece kırmızı kahve kirazı topladılar.

Kahve bulunan dağlardaki yaşam zordur. Çalışanlar paslı çıtaların üzerinde koyun koyuna uyurlar, nefesleri birbirine geçer, çünkü gece -20 dereceye yaklaşan sıcaklığa rağmen- çok soğuk olur. Şafakta, bir gün önce yağan yağmurdan elbiseler nemlidir.

Buralar sarptır, çoğu kez yüzde 70, yüzde 100'ün üzerinde meyiller vardır. Geleneksel bitkilerde dağın ağaç zenginliğinin de özel sahipleri vardır. Eğer bir vadide uzanıyorsa, işçiler kolayca kontrol edilebilir. Böylece erozyana, aynı şekilde yardımcı olunur.

Şüphesiz, bu temkinli ekonomik yapıyla kontrola alınabilir. Çünkü, koruma altındaki geleneksel kahve doğal değeri olan bitki olarak kabul edilebilir. Ormanın derinliklerinde 200 yıl, 300 yıllık taç yapraklılarla birlikte kahve bitkileri üretim güçlerini 30 yıl koruyabiliryorlar. Toprakların akışı, 20-30 metre yükseklikten akan yağmur sularıyla başlar. Erozyonu sınırlamayı önüne geçmeyi kültürler başarabilir.

Son on yılda Rollo denilen mantar hastalığı, yaprakları önce kahverengileştiriyor ve dökülmesine neden oluyor. Bunun açıklaması şöyleydi: Havadaki nem oranınm yüksekliği ve sarp ormanlık bölgelerindeki hava sirkülasyonu. Bu yüzden emektar ağaçlar baltayla kesildi ve "kahveler güneşe" dikildi. Böylesi koşullar altında yetiştirilen yeni bir ırk, yavaş seyreden mantara karşı direnecekti. Islah çalışmaları sık bitkiler doğurabilecek ve böylece yüksek randıman elde edilecekti.

Dağlık bölgelerde başarı kısmi oldu, ya da her zaman başarılı sonuçlar alınamadı. Hemen uçurumlar haline gelebilen oyuklar oluşmuş ve tüm bayırlar kaymaya başlamıştı. Çünkü toprak dalbudak salmış köklerle sağlamlaştırılmıyordu. Kuraklık dönemlerinde toprak öncekinden daha kuvvetle kuruyor, Çünkü gölge ve hava akımları olmuyor. Kahve bölgelerinde de mantara karşı bir şey yapılamasıyla daha da artıyordu bu durum.

Doğa potansiyeli üzerinde bir denetleme kurulu olarak IRENA gücünü şuradan alıyor: Hükümetin yasa gücündeki kararnameleri ve emirlerinden... Buna rağmen, bizim Federal Almanya'dakinden daha hızlı yapılamıyor. Çünkü burada da, ayrı demokratik koşullar var. Kayıpların önlendiği kadar, uzun süreli ıslah ve araştırmalar da yapılabiliyor. Biz

Batı Avrupalıların kendiliğimizden yaptığını, burada yapabilmek için, hemen ve uzun süreli işler için doğa bütçesine düzenli para gerekiyor.

Eski kayıpların yeniden kazanmak ve yenilerine engel olmak çok büyük uğraş gerektiriyor. Hem de insanların da aynı tehdit altında bulundukları bir zamanda...

Nikaragua tüm düşünülüp taşımlmış zorluklara rağmen bütün gücüyle bu uğraşı veriyor. Ayrıca bizim dayanışmamıza ihtiyacı var...

THOMAS NACHTİGAL
LA PRENSA
MUHALEFET Mİ, KARŞI DEVRİM Mİ?

Nikaragua, 1983 Paskalya yortusu. Kontraların ülkeye yaptıkları iki büyük saldırı dalgası. Tüm kuzey sınırları boyunca saldırıya geçtiler. Öldürülen sivillerin arasında ilk kez bir Avrupalı "Internacionalista" Fransız lepra doktoru Pierre Grosjean. O sırada Amerikan magazin dergisi "Time"; Reagan'ın, eski Ulusal Muhafızlara sadece 20 milyon dolarla değil, ayrıca danışman subaylarıyla da yardımcı olduğunu açıkladı. Hükümet, tüm kitle iletişim araçlarıyla halkı seferber etti ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne çağrıda bulundu. Kontralar, paskalya yortusundan önceki yas haftası olan "Semana Santa" kutlamalarında hiçbir şans beklemiyorlardı.

Sadece, 54 binlik trajıyla Nikaragua'nın en büyük gazetelerinden biri olan "Prensa" okuyucuları birazcık dikkatliydiler. Başka bir ülkede yaşadıkları sanısına kapılmışlardı: Günlerdir gazetelerinin ilk sayfasını banyo eğlencesi yapan genç kızların dizi dizi fotoğrafları süslüyordu. Ayrıca gitar konserleri, Amerikalıların Sovyetler Birliğininn silahsızlanma görüşmelerini reddettikleri, Malvin adaları önlerindeki Amerikan gemilerinin tesadüften başka bir nedenle orada bulunmadıkları üzerinde haberler vardı. Ülkeye karşı yapılan saldırılar hakkında, Prensa okuyucuları "Gizli serfis şefi Cerna'nın gazetecilerin önünde yaptığı açıklama" başlığı altında, önemsizmiş gibi gösterilen kısacık bir yazısıyla haberdar oldu. Bu arada "Prensa"da eğlendirici bir manşet vardı: "Binlerce Nica yaz tatilinde: Bekledikleri kumlara kavuştular..."

"Aferin PrenCIA!". Bu Sandinistlerin gazetesi "Barricada"nm ertesi

günkü manşetiydi.

Madrid, Aralık 1982. Kendi gazetesi "Prensa"nm şefi ve Genel Yayın Yönetmeni Pedro Joaquin Chamorro Jr., İspanyol basınında övülüyordu. "Özgürce fikir belirtmenin üç kat kahramanlığım" diye yazıyordu Madrid'deki "Cambio 16": "Biricik bağımsız yayın organı yapıyor. Somoza zamanındaki gibi, her gün sansür edilen, ayaktakımı tarafından tehdit edilen, Nikaragua'nın özgürlüğünün son kartı "Prensa" gazetesidir bu.» Altında da Chamorro'yla yapılmış bir söyleşi: "Ülkemdeki özgürlük gitikçe kötü bir hal alıyor. Sansür Somoza diktatörlüğü altındakinden daha kötü. Sandinistler bizimle ilişkilerini kötüleştireceklerse, bu çok basit bir şeydir. Onlar Nikaragua'daki ayinlerin nasıl yapılacağını, bunun ölçüsünün ne olacağını kendileri kararlaştıracaksa çok kolaydır bu. Onlar için iyi ya da kötü olan herşey, biz Nikaragua'lılar için de iyi ya da kötüdür." Böylesi sözler, sadece İspanyada yayınlanan gazetelerde değil, dedikodu ateşini körükleyen yabancı gazetecilerin bulunduğu Managua'daki Intercontinental otelinde de sarfediliyordu. Sandinistlerin, devrimin "başarısını" yüksek göstermek için çoğulculuğun egemen olmasını isteyen "Prensa"ya şans tammadıkları şeklindeki haberler, Batı Avrupa ve ABD'ye buradan yayılıyordu.

"Prensa"nın bir tarihi var. 1926 yılında kurulan "Prensa" 45 yıllık Somoza diktatörlüğü boyunca Muhafazakar Parti'nin sözcülüğünü yapıyor. Ülkenin Somoza'dan sonraki en zengin ailelerinden biri olan Chamorro; klanının özel mülkleri, pamuk ve bankacılık alanındaki kazandıkları parayla büyümüş. Bu iki branşta, doymak bilmez diktatör ailesiyle birbirleriyle rekabet halindeler. Sonraları 70'li yılların başında tüm kârlı iş alanlarında tekel olmayı hedeflemeye başlıyorlar. "Prensa", sadece ahlaki nedenlerden değil, hatırı sayılır bir muhalefet gazetesi haline getiriliyor. Bu yüzden de Somoza yönetimi altındaki bağımlılık ve sömürü sisteminin esaslı bir eleştirisini yapamıyor, kurtuluş cehpesi FSLN'nin safında da yer almıyor. Fakat FSLN'nin askeri eylemlerini yayınlıyor, tutuklama ve işkenceler hakkında haberler yazıyor, diktatörlüğe açıkca saldırıyor. "Prensa"mn kurulduğu yıllardaki yayıncısı ve şefi Pendo Joaquin Chamorro basiretli bir adam ve kurtuluş cehpesi güçleriyle geniş bir ittifakı amaçlayan sol-burjuva koalisyonu UDEL'in kuruluşunda ağırlığı olan bir kişi.

Chomorro, 22 Ocak 1978'de, bürosuna giderken yolda Somoza'nın ajanları tarafından öldürülünce, işadamlarmın desteği altında tüm ül-

kede grev başlıyor. Chamorro'nun trajik ölümü, onu devrimin bir şehidi ve kahramanı konumuna sokuyor.

19 Temmuz 1979'dan önceki bir kaç gün gazeteciler, Somoza'nın gazetesinin basıldığı basımevlerine saldırıyorlar ve Cephe'nin resmi organı "Barricada"yı çıkarmaya başlıyorlar. O günlerde gazetenin binasını ateşe vermeye kalkışan Troçkist milislerin zor önüne geçilebiliyor. "Prensa"da bir kaç hafta sonra yeniden yayınına başlayabiliyor. Somoza'nın kaçışından kısa süre önce Ulusal Muhafızların bombalı saldırısıyla basımevi yanıp kül oluyor. Basımevinin yeniden kurulmasında Bonn'daki Friedrich-Naumann Vakfı kredi veriyor.

Bu sırada gazetenin başına geçen Pedro Joaquin'in dul karısı Violeta Chamorro, İşverenler Birliği Başkanı Robelo'yla birlikte ilk Hükümet Cuntası'na da girer. Gazetenin yönetimini öldürülen Chamorro'nun erkek kardeşlerinden biri olan Xavier Chamorro üstlenir. Daha çok redaktörlük yapan Xavier, Sandinistlerin karşısında eleştirel bir dayanışma göstermektedir. Daha çok "Prensa" özel mülkünün başka planları vardır. Şimdi de ilk planda bir sermaye fraksiyonunun temsilcisi olarak bilinmektedir Xavier... Cephe, hemen o sırada; toplumsal yapının değiştirilmesi, toprak dağıtımı, okuma-yazma kapmanyasmı resmen başlatır. Politikasını Compesino'ların temel gereksinimlerine ve halkın ezici çoğunluğuna göre düzenleyen Cephe, Bayan Chamorro ve Robelo'yu Cunta'dan atar. "Prensa", artık Cephe ile arasına mesafe kopmaya başlamıştır. 1980 yılı başında, gazete Managua'daki ABD Büyükelçisinin yorumlarını ve görüşlerini hiç kontrolsuz yayınlamakta sakınca görmemeye başlamıştır. Tutuklu Muhafızların mahkum edilmesi hakkındaki haberlerde de yeni bir ton farkı belirtmiştir. Tutuklular ve aileler hakkındaki haberler sistemli olarak eski katil ve işkencecileri savunma yazıları haline gelmektedir. Böylesi haberlerin hedefi bellidir: Sandinistler keyfi bir egemenlik kurdular: Yayıncvinde ve redaksiyondaki çelişkiler büyümektedir. Müdür Xavier Chamorro yeni çizgiye katılmak istemez. 19 Mayıs 1980'de de 163 "Prensa" çalışanıyla birlikte ortaklaşa günlük "El Nuevo Diario" gazetesini kurar.

"Prensa", personelinin yüzde 80'ini bir anda kaybetmiştir. Özel mülk, "La Prensa A.Ş." adıyla bir anonim şirkete dönüştürülmüş ve yeni şefliğe de Xavier Chamorro'nun yeğenlerinden biri getirilmiştir. Bu kişi, gerçi önceki yayın şefi kadar nitelikli bir gazeteci değildi, öldürülen yayıncının oğluydu ve babasının aynı ünlü adını taşıyordu: Pedro

Jaoquin Chamorro Jr.

"Prensa A.Ş.'nin emsalleriyle kağıt ve mürekkep rengi ve ismi dışında hiçbir ortak yanı yoktur" şeklinde formüle ediyordu durumu "Nuevo Diario"dan Xavier Chamorro da, Prensa'nın kendi halefi olduğunu anlatmak için. Eleştirel dayanışmayla, devrim sürecine paralel davranmadaki haklılığını savunana "Nuevo Diario", bugüne dek Cephe çizgisini karşı hiç de bir sansasyon gazetesi olmamış, çoğu kez kendi fikirlerini, Parti gazetesi "Barriccada"mn kötü bir kopyası gibi, yarım buçuk savunmuştur.

Tekrar "Prensa"ya dönersek: Muhalefetin yolunu kesmedeki bazı örneklerini yorumlamalıyım. 1980 sonuna dek, Nikaragua'da serbest ekonominin geçerli olması talebi, Kübalı tıp adamlarının ve öğretmenlerini sorun haline getirmesi, anti-komünist öğütler vermesi, devlet işletmelerinde yapılan vahşi grevlere yardım etmesiyle kendini sınırladı.

1981 yılı boyunca Prensa beş kez basın yasasını ihlal etti. Bu yasa; spikülasyonlar, sermaye kaçırılması ve özellikle sabotaj eylemleriyle ilgili asılsız haber yaymayı yasaklıyordu. ülkenin ekonomik istikrarı ya da savunulmasına yönelik cezalara giren kamtlanamamış iddialardı. Prensa ile ilgili olanlar. İçişleri Bakanlığın her keresinde "Prensa"ya bir ile üç gün arasında kapama cezası verdi. Bir keresinde de "devrimin babası"m gülünç hale getirme saldırganlığı nedeniyle uğradı bu cezaya. "Prensa"da Prens Charles ve Leydi Di'ye Nikaragua'nın bir düğün hediyesi vermesi üzerine düşünceler yer almış ve şöyle bir notla bitmişti yazı: "FSLN'nin kurucusu Carlos Fonseca'nın tüm eseri yeni evlileri mutlu edebilir."

Öteki olaylar çok daha ciddiydi. Haziran başında "Prensa"; Sandinistlerin, katoliklerin radyosunu engellemek istediğini ileri sürdü. Bu "görülmemiş vandallık" üzerine düzenli olarak kilise çevreleri de demoralize edilmişti. İddialar fotomontajlarla kamtlanmaya çalışıyordu. "Prensa"da Ağustos ortalarında Dışişleri Bakanı Pater Miguel D'Ecoto'nun, Managua Başpiskoposu Obando y Bravo'yu "karşı devrimin lideri" olarak tanımlaması üzerine altı maddelik iddia, derin inançlı Nikaragualılarda büyük bir güvensizlik doğurmuştu. Haberin içeriği gerçekte doğruydu, bir bakan böyle bir suçlamayla, 1981'de bir pedere dil uzatıyordu.

"Prensa" başka yayınlardan iktibasla kamtlarını sunuyordu. D'Esco-

to altı ay önce Yeni Delhi'de kendisiyle konuşan bir Meksika dergisinde ileri sürmüştü bunu.

Eylül 1981 sonunda "Prensa"; "bavulunu toplayan başarılı bir işadamıyla konuşma" yayınlamıştı. Soru yöneltilen laboratuvar şefi tenor sesiyle şöyle diyordu: "Sandinistlerde 'el koyma' humması var!" Katil Kontralara karşı gençliğin kuzeyde savunmaya geçtiği Mart 1981'de "toplumumuzdaki çocuklar" üzerine bir haber yayınladı. Yazının yanında da bir milis makineli tüfeğiyle bir delikanlının fotoğrafı yer alıyordu. Resimaltı da şöyleydi: "Sevgi yerine kine yöneltiyorlar."

Kasım 1981'de "Prensa", "Dinsel İnclemeler Merkezi"ni konu eden "ilk fikir anketi"nin verilerini yayınlıyordu. Sözü edilen veriler gerçekte alay ediyordu: Halkın yüzde 20'si hükümete sempati duyuyordu, yüzde 70'i parlemento seçimlerinin yapılmasını istiyordu, ülkenin en popüler kişisi olan Başpiskopostan yüzde 71 düzeyinde muazzam bir kitle sözediyordu, "marksistlere" duyulan sempatini oranı ise yüzde 8 idi.

Yalan ve yanlış haberlerle krize davetiye çıkarılıyordu. 1981 başında hükümet, şeker paylaşımı hareketini örgütleme kararı aldı. Şeker devrime dek, ülkenin büyük çoğunluğu olan fakir halk için yokluğu nedir bilinmeyen bir şeydi. Şimdi üretilenden daha çok tüketilen bir nesneydi. Tüm yurttaşların şekeri tek bir fiyattan satın almasını güvence altına almak için, aynı zamanda da daha çok ihracat yapabilmek için, Ekonomi Bakanlığı şekeri kişi başına ve ayda dört kilo olarak belirledi. Bu tedbirden önce "Prensa"da hemen şeker sıkıntısı çekileceği söylentisi yer almıştı. İstifçiler ve karaborsacılar ortaya atıldılar bunun üzerine, ve gerçekten bir şeker sıkıntısı yarattılar. O zaman Sandinistler sadece şeker için karne usülü getirdiler. Sonunda, yabancı bir doktorun dediği gibi açıkça bir anlamsızlık kanıtlanarak, ağırbaşlılıkla açıklanmak zorunda kalındı ki, bir insan haftada "sadece" bir kilo şekerle yaşayamaz.

"Prensa"nın çıkmazı nerede? Enformasyonsuzluğun yarattığı haberlerle sadece düz bir propagandayla halk yönlendirilebilir mi? Amerikalı psikolog Fred Landis, CIA'nın Nikaragua'ya karşı yürüttüğü psikolojik savaşın çekirdek unsurunun "Prensa" olduğunu geniş biçimde ele aldı. Landis, Şili'nin istikrarsızlaştırılmasındaki CIA yöntemlerini tahlil etti. Allende'ye karşı "El Mercurio" gazetesinin, Manley'e karşı sağcı Jamayka gazetesinin "Daily Gleaner"in ve "Prensa"nın yaptığı kampanyaların paralelliklerini ortaya çıkardı. Bu paralel eylemler örgütlü bir biçimde başlatılıyordu. Bu üç gazetenin yayıncısı da, Sociedad Interame-

ricana de Prensa (SIP)'nın Yönetim Kurulu üyeleri olarak "uygulanacak aşamayı" birlikte kararlaştırıyorlardı. Bu kurum CIA'dan para aldığı ispatlanabilir ABD egemenliğindeki bir yayıncılar birliğiydi. Başkalarına "basın özgürlüğü kahramanlığı" gibi ödüller dağıtıyordu. İkinci aşamada tüm bu üç organ kurumdan solcu olarak bilinen redaktörleri temizliyor. "Prensa" olayında "Nuevo Diario"nun kuruluşuyla daha geniş olarak ele alınıyordu adam temizlenmesi.

Bir korku ve tehdit atmosferi yaratmak için, sayfalardaki başlıkların benzer şekilde kışkırtıcı olmasına özen gösteriliyordu. Resim ve metinlerin üçte biri, Landis'in "Prensa" örneğinde gösterdiği gibi, "tehditkâr bir dünyayı" yansıtıyor. Açıklanmayan şanssızlıklar biçiminde, yıkıntılar ve çöküntüler ansızın sökün ediyor. Diğer üçte birinde "Hükümetin olumsuz imajı"; basın özgürlüğüne, dine, gençliğe saldırıların keyfi bir durum aldığının vurgulanmasına dikkat ediliyor. Son üçte birde "tüm dünyada zor kullanılan muhalefet olumlu imajı, Küba'nın olumsuz imajıyla birleştiriliyordu.

Landis'in tahliline göre; CIA yöntemleri, İkinci Dünya Savaşında ABD ordusunda denenen propaganda bildirileri gibi, etkili biçimde kullanılıyor. Birbirlerinden tümüyle bağımsız olarak görülen fotoğraflar, semboller ve metinler arasında bilinçsiz bir ilişkiler zincirinin varlığı temelinde hareket ediliyor. Gerçekten 1981'de "Prensa" haç sembollü montajlar ya da daha çok motive edilemeyen fotoğraflar yayınlamıştı. Bunun yanında, makaleler "ülkeden giden haç (Cruz) gibi başlıklarla yer alıyordu. Bununla, o zamanlar Birleşmiş Milletlerdeki Nikaragua Büyük elçisi Dr. Arturo Cruz'dan sözediliyordu. "Prensa"mn her başlığı ve girişimi (tesadüf mü?) gözden kaçırılmayacak denli hesaplıydı...

Landis "El Mercurio" ile bir diğer paralelliği şurada bulmuştu: Hükümet üyelerinin fotoğraflarının seçimi ve yayımı Şili sağının savaş ilan etmiş olan gazeteleri Allende'nin resimlerini her zaman dişlerini gösteren köpeklerin, ölü ineklerin ya da kesici aletlerle parçalanmış cesetlerin yanında basarlardı. Daha sonra açıklandığı gibi, buradaki amaç, "okuyucunun bilinçaltında, farkına varamadığı kaos ve ölüm getiren düşman" özdeşleştirmesi yapmakta. Landis'e göre, "Prensa"daki pek çok benzer resim hileleri hiç de rastlantı değildi.

1982 başında Nikaragua'da durum keskinleşmişti. "Prensa" tüm muhalefet gruplarını bir araya getirdiği bir "demokratlar yürüyüşü" sefer-

ber etti. Yürüyüş sırasında, polisin daha çok muhalefet taraftarlarını korumak zorunda kaldığı karşıt göstericilerle çatışmalar çıktı. İki gün sonra bir komplo ortaya çıkarıldı. Muhalefet Partisi UND'nin pek çok aktif üyesi tutuklandı. Üzerlerinde patlayıcı maddeler bulundu. Nikaragua'nın tek rafinerisini havadan pombalayacaklardı. Soruşturma genişletildiğinde "Prensa"nm kadın redaktörlerinden birinin de bunlarla ilişkili olduğu anlaşıldı.

Bu olaylar "Prensa"nın sayfalarında saptırıldı. Bu haberler yerine gazete "Sandinist kitlenin taş atan ayaktakımına karşı" şiddetli saldırıları ele alıyordu. 13 Ocakta aralarında Sandinist Taban Grupları (CDS) mensuplarımında bulunduğu binin üzerinde gösterici, manipülasyonun protesto etmek için gazete binasının önünde toplanmıştı. Gazetenin özel korumalarından biri kalabalığa ateş etti. İki kişi ağır yaralandı.

Sandinistler eğer "Prensa"ya saldırmak isteselerdi, böyle bir nedene gerek duymazlardı. Gazete üç gün sonra tekrar engelsizce yayınlanıyordu. 15 Mart 1982'de Hükümet Cuntasına karşı tutumunu olgunlaştırdı. Kuzeydeki saldırılar yayılmaya başlamıştı. Böylece yurttaşlık haklarından bir kısmı sınırlandı ve tüm basın için önsansür getirildi.

Sansür, saldırıların şiddetlendirildiği zamandan bu yana sürüyor. Ekonomik istikrarı ve iç güvenliği tehdit eden tüm yazılar kontroldan geçiyor. Her yöne çekilebilecek kavramlar kullandırılmıyor ve benzeri fırsatlar verilmiyor. "Bazı zamanlar Atlantik Kıyıları hakkında hiçbir şey yazılamıyor, bazen Polonya konusu tabu oluyor. O zaman çatışmalar üzerine bilgilenmek için, günler boyu resmi açıklamaları bekliyoruz. İdeolojik meselelerin yazımı da engellendi, çünkü iç politikayı kışkırtan konular haline dönüşebiliyormuş" Bu cümleleri "Prensa"nın şefi Chamorro yazmıyor, aksine "Nuevo Diario"dan yönetici redaktörü ve Sandinistlere yakın Gazeteciler Sendikası (UPN)'nm üyesi Ignacio Briones yazıyor. Briones sansürün "bir devrime yakışmadığını" söylüyor. Kendi sendikasında ise yasayla sınır getirmenin gerekliliğine inanan üye sayısı çoğunlukta.

Sansür hiç olmazsa bir sonuç verdi: "Prensa"nın kampanyalarının bir sonu geldi. Gazete, ülkedeki politikanın nasıl olması gerektiği konusunun dışında bir şey yazmıyordu. Okuyucusu, Birleşik Devletlere ya da Avrapaya bakıyordu. Tüm konularının üçte birinden daha çoğu oralardandı. Yılın başında gazete tek bir ulusal haber ajansına bile abone değildi. Kontralar ve halkın direnişi, bunlar bile ilgisini çekmiyordu.

"Associated Press"in Honduras'tan bir haberini alıyordu, o da eski Muhafızları "Nikaragua'nın Demokratik Güçleri" olarak tanıtıyordu. Böyle bir makalenin sansürden geçemeyeceği biliniyordu. O zaman bunun yerine sansürü suçlamak için sayfalarda beyaz benekler bırakılıyordu.

O zaman ortaya şu soru çıkıyor: Peki o zaman o kadar Nikaragua'lı böyle bir gazeteyi niçin alıyor? Şüphesiz; her gün yaşanan katı gerçeklerden, dış dünyayı yansıtan renkli çok şaşırtıcı resimlerin yumuşatıcı etkileriyle kanıtım ileri sürmemiz inandırıcı olabilir. Fakat o zaman okuyucu da, ötekilerdeki ajitasyon gazeteciliğini de istemiyor, "Prensa"-da bir parçacık haber arıyor demektir. Sonuç olarak hiçbir gazete okuyucu grubunu kaybetmek istemez, Somoza döneminin daha iyi olduğunu gerçeğini dile getirme özelliklerini de kaybetmiştir. Onun için Pedro Joaquin Chamorro Jr. sağdaki adamdır.

Chamorro güya dolaylı şekilde sansüre çatmak istiyordu: "Kısacası, size tenis hakkında önemli bir yazı disizi sunuyoruz. Sporun böylece doğru oynanabileceğine inanıyoruz. Pek çok okuyucumuz tenis oynamayı sever. Pahalı bir spor olduğu açıktır, fakat bizde bugün ne pahalı değil ki? Daha ne öğrenmek istiyorsunuz? Bu konuda beni bağışlayın! Anlıyor musunuz ne demek istediğimi?"

PHİLİP AGEE
CIA, NİKARAGUA'YA KARŞI
I.CIA'nın Nikaragua Planları (1979)

Somoza'nın Ulusal Muhafızlarına karşı Sandinistlerin son büyük saldırısının başarıya doğru gittiği iyice belirince; Nikaragua'daki bundan sonraki gelişmeleri gözlemlemek ve değerlendirmek için Ulusal Güvenlik Konseyi içinde özel bir çalışma birimi oluşturuldu. Dışişleri ve Savunma Bakanlıkları memurları, CIA ve NSA (National Security Agency - Asıl görevi yabancı devletlerin gizli haberlerini deşifre etmek olan Amerikan gizli servis örgütlerinin en büyüğü) çalışma grupları kurdu. CIA'nın operasyon bölümünün içinde bir ek grup da devreye sokuldu. Bunlar, hem Sandinistlerin zaferinin politik konumunu ve olası askeri gelişmeleri inceleyerek, hem de ABD'nin diplomatik ve askeri inisiyati-

finin başarı düzeyini tespit edecekti.

Bu Nikaragua'yı gözleme işi, Sandinistlerin Temmuz 1979 zaferinden bu yana, doğal olarak sürüyor ve önemi artıyor. Şu görevi de öne çıkarıyordu: Nikaragua'daki devrim sürecini kesintiye uğratabilmek için gizli bir müdahale...

Amerikan "politika yapıcıları" Nikaragua'da ne yapmak istiyor? Neyi engellemek istiyor? Hangi enformasyonlardan yararlanıyor ve bunları nerede kullanıyor? Nikaragua'daki gelişimi nasıl durduracak? Gizli operasyonlar için hangi olanakları var? Ve bunları nasıl kullanacak?

ABD politikasının hedefi; Nikaragua'da sosyalist kurumların yerleşmesine engel olmak. Devrimin radikalleşmesine ya da ABD'ye yönelen bir politika güdülmesine ve El Salvador, Honduras, Guatemala'daki devrimci hareketlere yardım etmesine de engel olmak, aynı zamanda. ABD'nin bu politikasının anahtar sözcükleri -1975'de Portekiz'de olduğu gibi- "ılımlılık" ve "çoğulculuk"tur. Bu "ılımlı" politika Nikaragua'nın bir Küba haline gelmesine ve öteki radikal hareketlerine engel olmak; ülkedeki sendikalar, kitle iletişimi, kültür ve ekonomi alanlarında ABD'nin etkisinde kurumların yerleştirilmesi demektir.

CIA ve benzeri Amerikan kurumlarının Nikaragua'daki olaylar üzerine gizli bilgilenmeye dayalı politikasının ve Nikaragua'ya olası bir müdahalelerinin başarısı buna bağlı. Resmi kaynaklardan ve diplomatik ilişkilerden enformasyon elde edebilmek için, ajanlar yerleştirmek ve gizli kanallar bulmak zorundalar.

Enformasyon yaratma

CIA; Sandinist Kurtuluş Cephesi'nin çeşitli gruplarından ve tekil grupların içinden, Ulusal Yeniden İnşa Hükümeti, Askeri ve Güvenlik Servisleri, Devrimi Savunma Komiteleri, işçi, köylü, kadın, gençlik ve üniversite gençliği gibi kitle örgütleri ve iktidar yapısı hakkında enformasyonlar alabiliyor. CIA ve öteki benzeri kurumlar, iktidar yapısı içinde potansiyel dost ve düşmanlar edinmek zorunda. Kim gerçek, kim potansiyel "ılımlı"dır? Kim sosyalist, komünist, marksist, radikal ve Küba yanlısıdır? Radikal politika yürütülmesi için hangi kitlesel araçlara ve düşüncelere başvurulmaktadır? Nikaragua'da hangi değişik politik muhalifler var ve ayrılık noktaları neler? Muhalefete tolerans, politik örgütler üzerine basındaki eleştiriler ve gelecekteki seçimlerle ilgili her tartışma özellikle önemlidir.

Hükümetin ve politik önderliğin; örneğin açlık ve hastalığın önüne geçilmeli, ekonomik iyileştirme programı gibi ilk başta öne çıkardığı eylemlerdeki zayıf noktalar nelerdir? ABD hedefine ulaşmak için, bu noktalardan nasıl yararlanacaktır?

Askeri ve güvenlik hizmetlerinin yeni politik realizasyonunda, özellikle Küba'nın rolü nedir?

Somoza'ya karşı savaşta; Kosta Rika, Panama, Venezuela gibi ülkelerin politik hareketleri ve hükümetleriyle ilişkileri nasıldı? Bu ilişkilerde hangi problemler vardı?

Nikaragua'daki (Sandinist politik örgütü olarak cisimleşen) hükümetle, örneğin Sosyalist Enternasyonal ya da Hristiyan Demokrat gibi örgütler arasında nasıl bağlar var?

Öteki devletlerin hangi liderleri Nikaragua'daki program karşısında muhalefet etmek için gizli işler çeviriyor?

Böylesi ayrıntılı bir enformasyon olmadan, CIA'nın gizli eylemler yapabilmesi çok zordur. CIA, doğal olarak Sandinistlerin zaferinden önce de, gizli enformasyon yapabilmek için bir program oluşturmuştu.

Managua'daki ABD Büyükelçiliğinde CIA görevlilerinin yanında; San Jose, Panama-City, New-York, Washington, Miami gibi başka merkezlerdeki memurlar da Nikaragua hakkında gizli materyaller ve duyumlar topluyorlar. Devrim hareketindeki ve hükümetteki ispiyonlardan bilgi toplanması şeklinde bir program da yürürlüktedir. Daha Somoza'nın son günlerinde Managua'nın en önemli yerlerindeki dinleme noktalarında CIA tarafından cihazlar yerleştirilmişti. Aynı işlem, Nikaragua'nın öteki önemli ülkelerdeki Büyükelçiliklerine de uygulanmıştı... CIA'nın Somoza hükümetiyle olan sıkı ilişkisi sırasında hiçbir problem yoktu (1966'da Montevideo'da CIA ajanı olarak görevliyken, Managuadaki başkanlık koruma subaylarından birinden uzun yıllar istihbarat aldım).

Nikaragua'dan gelen şifreli diplomatik haberlerin deşifre edilmesi ve okunması yeni bir sistem kurulana dek beklетildi. Başka ülkelerin diplomatları Nikaragua'daki ve başka yerlerdeki ajanlarıyla işbirliği yapıyorlar, Nikaragua'nın yeni diplomatik servislerine girebiliyorlar. Bunlar, tüm dünyada görevlerini Büyükelçiliklerde ve Dışişleri bakanlıklarında memur olarak yürütürler, masraflarını da CIA karşılar. Resmi telsiz telgraf bağlantıları, Managua'daki ABD konsolosluğunda ve

ABD'deki istasyonlar ve uydularla dinlenir.

Nikaragua hakkındaki enformasyonları, aynı şekilde uluslararası politik hareketlerden, ulusal partilerden, örneğin Sosyal Demokrat ve Hristiyan Demokrat partilerin yanında Komünist Partilerden de elde edebilir. Çünkü bu örgütlere yıllardan beri CIA ajanları sızmış durumdadır. Sendikaların ve öteki örgütlerin Nikaragua'daki temsilcilerini CIA, ajanlarıyla yakın takibe alır. CIA, ya ajanlarını bu örgütlerin Nikaragua'ya giden delegasyonu arasına sokar, ya da bu tür ziyaretçileri geri döndüklerinden sonra değerlendirir.

CIA'nın ilişkide olduğu gizli servislerle birlikte operasyon yapması gerekiyorsa, CIA buradaki ajanlarına gayri resmi şekilde yardımda bulunur.

Uygulanabilir İstikrarsızlaştırma Denemeleri

Geçen aylarda CIA, Ulusal Güvenlik Konseyinde, gizli bir müdahalede dikkat edilecek noktalar konusunda planlar yaptı. Nikaragua'daki devrimci önderlik, ABD'nin çıkarlarıyla bağdaşmayan radikal bir program uygulamaya kalkarsa, 70'li yıllarda Şili, Angola, Portekiz ve Jamayka'da denenen bir istikrarsızlaştırma programı uygulamaya sokabilir.

İlk politik hedef; uluslararası kamuoyunu etkileyebilecek; Sandinist önderlik içinde bir bölünme yaratılması, radikal önderlerin Küba ve Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını savunan ve Batmm geleneksel liberal değerlerine sırt çeviren kimseler oldukları imajmm yaratılmasıdır.

Ulusal ve uluslararası propaganda, tahrif edilmiş belgeler ve başka provokasyonlar; örneğin Sandinist harekette tarihsel köklü nedenlere dayanan farklı akımlardan yararlanma politik önderliğin bölünmesinde etkili olabilir. Geçmişte olduğu gibi, ülkede bir bölünmeye dek varabilecek çelişkilerin öne çıkarılması devrimi zayıflatabilir.

Bir yanda radikallerle komünistler arasında çizilecek keskin bir ayrılık çizgisi, öte yandan "ılımlıları" uluslararası hareketler ve devletlerle ilişkilerinde bir ya da daha fazla gruba bölebilmek de yapılması gereken şeylerdir.

CIA'dan yardım gören önemli sendikalardaki grevlerle de Yeniden İnşa zor duruma düşürülebilir. Sandinist Hükümetle, devrimi destekleyen Somoza karşıtları arasında yaratılacak çelişkiler ve ayrılıklar da yardımcı olur buna. Politik propagandayla devrimin ayağı yere basmayan bir hayalcilik olduğu ve devrimci önderliğin radikal politikasının

ortalığı karıştırdığı konuları halka anlatabilir. En önemli kaldıraçlardan biri, Yeniden İnşa ile dayanışmanın ve yardımın önüne geçilmesidir. Devrimin güçsüzleştirilmesinde bir diğer ağırlık noktası "serbest seçim" adına uluslararası kamuoyunun ayağa kaldırılması ve politik bir muhalefetin örgütlenmesidir. Aynı zamanda "kışlalara dönüş", "devrimin hainleri" ve "bir diktatörlükten diğerine geçtik" gibi sloganlarm yaygınlaştırılmasından da yarar görülebilir. Bölgesel Savunma Komitelerinin politika yapan organlar olduğu iddia edilebilir. Seçim kampanyalarında CIA "kendi" parti ve adayları için yaptıracağı mitinglerden yararlanabilir.

Ekonomik koşulların kötülüğü, korkunun ve güvensizliğin sermayenin kaçışına neden olduğu, nitelikli elemanların ve korku içindeki orta tabakanın dramı, hoşnutsuzluk atmosferini daha da büyütebilir. Hedellenen hareketlerden biri de, hainler ve kaçanlar yaratılarak bunların "kaderleri" üzerine uluslararası kitle iletişim araçlarında yayın kampanyaları açmaktır. Bombalı saldırılar ve hainee katliamlar gibi şiddet eylemleri psikolojik atmosferi arzulanan noktaya doğru götürür. Belki de, El Salvador, Honduras ve Guatemala silahlı kuvvetleri -bölgede CIA ile çok sıkı bağları vardır- sınır olayları yaratıp, olası büyük çatışmaların provalarına kalkışırlar.

Sonuç olarak - bu senaryoyu uygulayabilmesi için -CIA, politik ve askeri önderlik içindeki "ılımlıları", "radikalleri" iktidardan uzaklaştırma konusunda etkileyebilir. Bütün bunları gerçekleştiremeyebilir ya da başarısız olabilir, ama ABD diplomasisi durmadan saldıracak, Sandinistlerin Temmuz zaferinden önce dolaylı şekilde OAS tarafından yapıldığı gibi, uluslararası barış yanlılarını yeni bir saldırıya geçirtmeyi deneyecektir.

Başka Örgütlerle İşbirliği

CIA Nikaragua'ya bir müdahaleyi yapabilecek tek ABD örgütü değildir, buna öteki özel örgütlerin de katılı gerekir. ABD'nin yönetimindeki uluslararası para kurumları, ithalat ve ihracat bankaları kredi isteklerini karşılama kurumlarıdır. ABD diplomatları ve subayları, CIA'nın bu uğraşlarına başka ülkelerin liderlerini de katmayı denerler. ABD'li işadamları Nikaragua'yla ilişkilerini dondururlar. Amerikan kitle iletişim araçları Nikaragua'ya karşı yürütülen propaganda eylemlerinin en önemli bölümünü yerine getirir.

CIA'nın, Amerikan çıkarlarına hizmet edecek bir "ılımlılar" muhalefeti yaratıp yaratmayacağı henüz daha erken görünüyor. Eski rejim yanlılarının yanında, CIA'nın politik hedefini başarması için pek çok potansiyel bağlantıları vardır. CIA karşı devrimci eylemler için, geleneksel çıkarları devrimci programla uyuşmayan Somoza karşıtlarının arasında da verimli bir toprak bulabilir. CIA'nın istikrarsızlaştırma denemesini hayata geçirmesini önlemek için; bu eylemlere karşı planlar yapılmalı Sandinist Güvenlik Servisi CIA ajanlarını ve özel olarak Nikaragua'yla ilgilenen görevlileri ortaya çıkarmada yoğunlaşmalıdır. Devrim uygulanabilir tedbirlerle engeller oluşturmalı, böylesi görevlileri değerlendirip izlemeli. Devrimci önderliğin bölünmesine ve önderliğe duyulan güvenin sarsılmasına yardım edecek olası provokasyonları özel bir dikkat gösterilmeli. İstikrarsızlaştırma denemesinin başarısız olabilmesi için, devrimci politik örgütler güçlendirilerek, tehlikeye karşı uyanık tutulmalı.

II. Boşa Çıkan Sızma Çalışmaları (1983)

Sandinistlerin başarısı ABD için, Latin Amerika'daki çıkarlarına karşı bir tehdit anlamına geliyor: Okuma-yazma kampanyası, Somoza'nın mülklerinin devletleştirilmesi, toprak reformu, devrimin savunulmasında, geliştirilmesinde halkın seferber edilmesi...

Sandinist dış politikada bağlantısızlar hareketiyle birliktelik hakim. Washington'un devrimin kendisini tehdit ettiği iddiası, Nikaragua'da ve Karayiplerde askeri müdahaleyi öne çıkardı önce. Sandinist hükümete başlangıçta yardım etti. Küba'dan Nikaragua'ya binlerce doktor, öğretmen, asker ve güvenlik uzmanı ve tekniker geldi, ayrıca...

Nikaragua'nın tehdit unsuru olmasının nedeni sadece askeri değildir. Sandinistler, ABD tarafından kollanan ve yıllarca yardım edilen bir diktatörlüğe karşı, en misillemeci diktatörlüğe karşı, silahlı gerilla mücadelesinde başarılarını kanıtladılar.

El Salvador'da ve Guatemala'daki silahlı kurtuluş savaşçıları Nikaragua'nın başarısından cesaretlendiler ve ülkelerinin askeri rejimlerine karşı saldırılarını artırdılar.

Sandinist zaferinden sonraki üçüncü ayda; Ekim 1979 ortasında, El Salvador'da "reformcu" subaylar askeri diktatörlüğe karşı bir devlet darbesi yaptılar. Sivil ve askerlerden oluşan bir cunta iktidara geldi. Li-

beralleşmekten, ekonomik ve sosyal reformların yapılması gerektiğinden söz ettiler. Fakat uygulamaya kalkıştıkları reformlar, sağcıların yönlendirdiği silahlı güçlerin direnişiyle karşılaşarak boşa çıktı, hükümet birlikleri ve para-militer çeteler tarafından on binlerce kişi öldürüldü. Devrimci hareket 1980'de güç kazandı.

Şimdi FMNL örgütünde birleşmiş olan Salvador devrimcileri, Ocak 1981'de başarısız "son saldırı"larını başlattılar. Başkan Carter yeni Başkan Ronald Reagan'a görevi devretmezden bir kaç gün önce Salvador hükümetine askeri yardımı yeniledi ve El Salvador'a 15 askeri danışman gönderdi.

Başkanlık görevini devraldıktan sonraki bir ay içinde Reagen askeri yardımı 1981 yılı için 10 milyon'dan 45 milyon dolara, askeri danışman sayısını da 54'e çıkardı. Ayrıca, gelecek iki yıl için, 131 milyon dolarlık bir ekonomik yardımdan söz etti.

Reagan, Carter'in ve onun Dışişleri Bakanı Alexander Haig'in tersine bizzat ülkedeki baskı, yoksulluk ve adaletsizlikten değil de, Küba'nın Nikaragua'nın ve doğu bloku ülkelerinin müdahalesinden El Salvador'da iç savaş çıktığını öne sürdü. Reagan'ın bu değerlendirmesini ABD'de ve ülke dışındaki bir kaç politikacı paylaştı.

1981 yılı sonunda, ilk kez bir aylığına Nikaragua'ya geldim. Benim daha iki yıl önce neler söyleyip, neler yaptığımı pek çok Nikaragualının bilmemesi için sürpriz değildi. CIA'nın çevrede hangi faaliyetleri gösterdiği kendiliğinden anlaşılamaz, fakat el yazıları da tanınmaz değildir. Propaganda cephesinde, Sandinistlere karşı muhalefeti yürüten, yayıncısının şehit ilan edildiği Managua'nın en önemli günlük gazetelerinden biri olan La Prensa'nın yeni sahibi, Joaquin Chamorro'nun dul karısıydı. Gazete devrimin uzlaşmaz bir düşmanıydı. Propaganda tekniği; Allende hükümeti döneminin Şilisinde CIA'dan yardım gören Ol Mercurio, Michael Manley'in iktidarda bulunduğu sırada Jamayka'da yayınlanan Daily Claner gazetelerinin tekniklerinin aynısıdır.

Pek çok özel işletmeci, hükümetin karşısında COSEP gibi altında bir örgütte toplanmıştı. Bu adamaların işletmelerinde de, CIA'nın sendikalara ve işçi birliklerine uzanan kollarından biri olan "American Institute for Free Devolepment" (AIFLD)'e bağlı örgütsel olarak güçsüz iki küçük muhalif sendika yetkiliydi. AIFLD'nin Somozanın eski Ulusal Muhafızlarının başından beri hiçbir zorlukla karşılaşmadıkları ülkenin

kuzeyindeki tarım işçilerinin arasındaki çalışması başarılıydı.

Katolik kilisesinin Managua başpiskopusunun önderliği altındaki kilise önderliğiyle; devrime katılan, yardım eden taban cemaatı arasında derin bir ayrılık vardı. Kilise önderliğinin taktiği, bu cemeatin içindeki en nitelikli papazları, doğal politik etkinlik gösterebilecekleri yerlerden uzağa atamaktı.

Devrim için bir diğer tehlike de, Kuzey Amerikalı hristiyan tarikatların, kutsal görev için kırsal bölgelere ve küçük kentlere yoğun şekilde akın etmeleri. Bu tarikatlar doğrudan karşı-devrime katılmıyorlar, ama halkın dikkatini politik olmayan eylemlere yöneltiyorlardı.

Honduras ve Kosta Rika tarafından beslenen karşı-devrimci radyo istasyonları Sandinistlerin ateistler ve marksistler olduğunu ve dini ortadan kaldırmak istediklerini yayıyorlar durmadan...

Karşı-devrimcilerin radyo yayınlarının en başarılı olanı Atlantik Kıyılarındaki Miskito Kızılderililerine yönelik. Radyolar, Sandinistlerin devrim süreci içinde Miskitoları eriteceğini, bunun için 10 bin Miskito'nun Coco ırmağını aşarak kaçıp gitmesi kışkırtmasını yapıyor. Honduras ve Kosta Rika'ya geçen Miskitoların bazıları ise, oralarda toplama kamplarına benzeyen kamplara yerleştiriliyor ve askeri eğitime tabi tutuluyorlarmış.

Somoza'nm hükümet sarayının zaptındaki efsane adam Eden Pastora ise, kendisine verilen Savunma Bakanlığı Yardımcılığı ve Milis Komutanlığı makamlarından hoşnut kalmamıştı. Nikaragua'ya yaptığım geziden önceki bir kaç ay içinde geri plana düştü. Guatemala devrimci hareketine katılma yollarını aramak için Panama'ya gitmişti o sıralar. Son zamanlarda Guatemala'ya gitmekten vazgeçti -Pastora, Guatemala devrimine katılacağı fikrini uluslararası bir reklam için ortaya atmıştı- planı tersine çevirdi. 1981 sonunda Pastora, bir Kosta Rikalıyla -şüphesiz CIA'mn da katıldığı- State Departman'da bir görüşme yaptı. Sandinistlerin karşı-devrimi yok etmesinden korkuyorlardı.

1981 sonunda başka tehditler ortaya çıktı: Honduras'taki kamplarından harekete geçen "Kontralar" sabotajlara ve terörist eylemlere başlamışlardı. Ben Nikaragua'dayken, okuma kampanyasında gönüllü olarak çalışan Kübalı bir öğretmen, bir köy kulübesinde uyurken Kontralar tarafından katledilmişti.

Nikaragua gizli servisi, ABD ve Honduras'taki bu para-militer silahlı

grupların gördükleri eğitimi ve aldıkları desteği; Kontraların Honduras'ta üslendiğini biliyor. Hiçkimse, CIA'nın para-militer operasyonları örgütlediğinden ve Kontraların büyük bölümünün Somoza'nın eski Ulusal Muhafızlarından oluştuğundan şüphe edemez. İçişleri ve Savunma Bakanlıkları, terörist saldırıların arttığının da farkında.

Sandinistler, ABD Büyükelçiliğinin çatısı altında 15 kişilik bir CIA biriminin varlığım, elçilik personelinin dörtte birinin CIA mensubu olduğunu da biliyor. CIA ile Katolik Kilisesi arasındaki bağlar açıkça görülüyor. Managua başpiskoposu özel bir törenle CIA bölge şefinin oğlunu vaftiz ediyordu. Bir kaç ay sonra elçilikte bulunan CIA ajanlarının adları, yerel bir gazetede yayınlandı. Bu durum büyük bir diplomatik protestoya neden oldu. Elçilikteki çok sayıda belgenin yakılması kuşkuları daha da artırdı. Büyük elçiliğinin yakmmda yapılan bir protesto gösterisinden sonra belgelerin yakılması da tehlikenin büyüklüğünün kanıtıydı.

Nikaragua'nın ekonomik gelişimine darbe vurmak için Reagan, buğday alımı karşılığı vadedilen krediyi durdurdu. Uluslararası para kurumları da aynı örneği izlediler: Nikaragua hükümetine ayrılan kredileri vermeyi reddettiler.

Bu ekonomik savaşın uzun vadeli amacı, halkı usandırarak Sandinistlere ve devrime karşı bir tutum takınmaya sürüklemekti.

Başkanlığının birinci yılı sonunda Reagan yönetiminin Sandinistler karşısındaki saldırı politikasının sonuçlarmm memnunluk verici olmadığı anlaşıldı.

Kontraların eliyle yapılan her katliamı Yankee-Emperyalizminin binlerce kişi tarafından lanetlenmesi izledi. ABD'nin Honduras'taki her manevrası, Managua'da onbinlerce kişinin seferber edilmesine neden oldu. Böylesi durumlarda Sandinist Savunma Komiteleri, düzenli ordu ve milislerin öncülüğünde halk ayağa kalkıyordu. Bu durumda, devrim zayıflaması bir yana, halk Sandinist önderliği altında saldırı eylemlerine karşı daha da kenetleniyordu.

Yeni hükümetin eğitim, sağlık hizmetleri ve tarımda uyguladığı önemli gelişme programı daha da güçleniyordu böylesi zamanlarda.

Halkın ve Sandinistlerin birbirinden koparılması için ABD'nin gösterdiği gayretler böylece boşa çıkıyordu. Sandinistler karşı-devrimi kontrol altına almakta 60'lı yılların başlarındaki Kübalılardan daha iyi

konumdaydılar. Benim o zamanlar Küba'ya karşı yapılan operasyonlarda etkim olmuştu, bilgi ve deneyim açısından geri olan Küba gizli servisinin zayıflıklarını ve hatalarını görebiliyordum. Buna karşılık Sandinistler ABD'nin finanse ettiği yıkım denemesini doğru biçimde önceden görüyor, karşı darbeyi vurabilecek bir ordu ve iyi çalışan bir gizli servise sahipler. 1982 yılı Sandinistler için zordu, fakat devrim için ciddi bir tehlike yoktu.

Reagan yönetimi de bu sonucun açıkça farkındaydı. Şubat 1982'de Washington Post, Reagan'ın Aralık 1981'de Nikaragua'daki CIA operasyonları için 20 milyon dolarlık bir proje yaptığını açıkladı. Bu operasyonlardan El Salvador'daki kurtuluş hareketinin zayıflatılmasında da yararlanılacaktı. Çünkü Reagan hükümeti Sandinistlerin Salvador devrimcilerine propaganda, lojistik, komuta-kontrol konularında yardım ettiği iddiasındaydı.

CIA planı, para-militer Kontra silahlı birliklerinin eğitimi ve hızlı hareketini sağlamaya dayanıyordu. Kontralar, Nikaragua ekonomisini baltalamak için, enerji dağıtıcıları, köprüler gibi önemli hedeflere karşı sabotaj eylemleri yürütecekti. Saldırılar özellikle Nikaragua'da çalışan Kübalılara yönelikti.

1982 Temmuzunda tekrar Managua'ya gittim. Hükümetin Kontraların yoğunlaşan ülkeye sızma gayretlerini önlemeye çahştıkları bir dönemdi. Honduras sınırıyla, Karayiplerdeki Puerto Kabazes limanı arasındaki kamplarda 1000'den fazla insan toplanmıştı. Kontralar, Sandinistleri zayıflatamadılar. 1983'te de Kontralar bir çok kez, Nikaragua'nın bir bölümünde kendilerine ABD'nin, Honduras'ın ve uluslararası kamuoyunun yardım edeceği "kurtarılmış bir bölge" oluşturmak için didindiler, ama başarı sağlayamadılar.

Önemli merkezlere karşı öteki sabotaj eylemleri, Sandinist önderliğin üyelerine karşı katliam planları da aynı şekilde boşa çıktı. Kontraların başarı grafiğindeki düşüklük, CIA'nın anti-Nikaragua Birimi'nin ödentisini 1983 yılı için 30 milyon dolara çıkarmasını gerektirdi. Kongre'den CIA eylemlerinin yaygınlaştırılabilmesi için 1984 yılında 50 milyon dolar ayırması istendi.

Kosta Rika'daki silahlı birlikleriyle bizzat kendisi operasyonlar yapan Eden Pastora da halktan destek göremiyordu. Ulusal Muhafızlardan farklılığının altını çizme çabalarına rağmen, onlarla aym kulvarda koşan

biri olduğu imajını silemedi. Kontraların saflarındaki iç anlaşmazlıklar da askeri eylemlerindeki güçsüzlüğün nedeniydi. Uluslararası dayanışmayı Reagan sadece Orta Amerikanın sağcı hükümetlerinden istiyordu; İsrail FKÖ'den ganimet olarak ele geçirdiği silahları Kontralara gönderiyor ve Arjantin de, İngiltereyle yaptığı Falkland savaşı sırasındaki yardımına karşılık Reagan'a yardım ediyordu.

Reagan'm saldırgan Orta Amerika politikası bunlar dışında bir destek bulamıyordu.

Orta Amerikada, ABD ve Sovyetler Birliğinin karşı karşıya gelmesiyle Orta Amerika'daki çatışmanm genişlemesi tehlikesi 1983 yılı sonunda ve 1984 yılı başında her zamankinden daha da kuvvetli.

MARİE LUİSE KALTENEGGER YANLIŞ KART EDEN PASTORA'YLA SÖYLEŞİ...

"Sandino'nun Sesi" radyosu her gün saat 17.00'da yayınına başlıyor. Bu gizli radyo istasyonu, bir saat boyunca Rio San Juan cephesinden haberler verdikten sonra Nikaragua halkına şöyle çağrıda bulunuyor: "Biz bugün komünizmin kötülüğüne karşı savaşıyoruz. Sevgi ve özgürlük içinde devrimi savunan gerçek Sandinistler biziz. Nikaragua dağlarında kurtuluş savaşı veren, Nikaragua halkma onur kazandırmak isteyen biziz. Patria libre o morir! (Ya özgür vatan, ya ölüm!) Radyodan bu sözleri söyleyen çoğu kez eski Comandante Cero... Yani 1 Mayıs 1983 günü eski mücadele arkadaşlarına savaş ilan eden Komutan Sıfır-Eden Pastora Gomez'in kendisi...

Maria Luise Kaltenegger, Konkret dergisi adına, 46 yaşındaki Comandante'yle şu konuşmayı yaptı:

KONKRET: Somoza diktatörlüğüne karşı mücadeleye 1959 yılında katıldmız. 23 yıl boyunca bir devrimciydiniz. Bu gün bir karşı devrimcisiniz. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

PASTORA: Devrim/karşı devrim, kahramanlık/ihanet gibi kavramlar anlamsaldır. Biz kendimizin karşı-devrimci, hain kişi olduğumuzu söylemedik. Aksine, FSLN'nin önderleri devrime ihanet etti. Onlar ülkemizin insanlarını aldatarak, vatanımıza Kübalılara ve Rusları doldurdu.

Biz, Nikaragua bir Rus kolonisi olsun diye, savaşta hayatımızı ortaya koymadık. Nikaragua'nın arzusu demokrasidir. Marksist-Leninist bir diktatörlük değil.

K.- FSLN'yi Marksist-Leninist olarak mı tanımlıyorsunuz?

P.- Tomas Borge böyle olmadığı konusunda bir şey söylemedi, ama...

K.- Hayır böyle bir şey söylemedi.

P.- Peki öyleyse. Ben onlara, bir ördeğin yüzmesi, bir ördeğin tüylü olması, bir ördeğin vakvaklamasının onun ördek olduğunun kanıtı olduğunu söyleyebilirim sadece...

K.- Sizin FSLN saflarını terketmezinde sadece ideolojik değil kişisel nedenler de var sanıyorum.

P.- Evet, bunun hiç de gizli bir yanı yok. Dokuz Comandante beni hayal kırıklığına uğrattı. Devrimin onuru sözkonusuydu. Dokuzlar, olgun kişiler değillerdi. Onlar hayatlarını yeraltında geçirdiler. Hiçbiri de savaşı kavramamıştı, hiçbiri de politik değildi. Üç yıl boyunca ben hep; artık dağlarda olmadığımızı, şimdi devlet işlerini yürütmek zorunda olduğumuzu söyledim durdum. Politik davranmayı öğrenmek zorundayız, kendimizi soyutlamamalıyız, ABD'nin ürkütme politikasına kapılmamalıyız dedim. Ama onların ne yaptıklarını görüyorsunuz. Dokuzların beceriksizliği yüzünden bugün Nikaragua hemen hemen tek başına kalmıştır. Ekonomisi bozuktur. Bugün Nikaragua'da sadece tek başına askeri aygıt egemendir. Oldukça tipik bir durum bu.

K.- Eleştirinizde bazı şeyleri unutmuyor musunuz? Nikaragua ekonomik bir abluka altında, kesilen kredilerle ve sınırlarındaki bir karşı-devrimle boğuşuyor.

P.- Bunların sorumlusu sadece Dokuzlardır. Kosta Rika da 30 yıl önce bir devrim yaptı ve bugün gelişmiş bir ülke durumunda.

K.- Kosta Rika'da olan bir burjuva devrimiydi. Ayrıca o zamanlar, dünya ekonomisi oldukça yüksek bir konjontür aşamasını yaşıyordu. Kosta Rika yetiştirdiği ürünlere iyi, yüksek bir fiyat isteyebiliyordu. Bugünkü alt-üstlükler ise başka bir şey.

P.- Öyleyse siz, bir devrimin yüksek konjontür dönemlerinde başarılı olacağını mı söylemek istiyorsunuz?

K.- Evet.

P.- İlginç bir düşünce.

K.- Ben zorlukların can sıkıcı olduğunu anlatmak istiyorum. Siz de

uzun zaman dağlardaydınız. Devrimin günübirlik olmadığını bilirsiniz...

P.- Yetişmiş bir adam olduğumu kanıtlayabilirim. Onlar benim kahramanlık imajımla oynadılar. Ve bu imajdan çarçabuk kurtulmak istediler. Ben de sadece pirinç ve fasülye yiyen biriyim. Ve sadece bu yüzden mücadelesini sürdüren biriyim. Bir yıl boyunca FSLN'yi bugünkü politik yolundan döndürmeye uğraştık. Totaliter tedbirlerden vazgeçilmesini, sansürün kaldırılmasını, Stalinist ekonomi -politikanm düzeltilmesini istedik. Hiçbiri yapılmadı bunların. O zaman tek bir yol kaldı: Silahlı mücadele. Biz savaş istemiyoruz. Ama bize, yıllar önce Somoza'nın savaşmak dışında hiçbir yol bırakmadığı gibi, FSLN de başka seçecek bir yol bırakmadı. Bu savaşın sorumluluğunu sadece Managua'daki yönetim taşıyacaktır.

K.- Onlar Nikaragua devrimini sürdüremezlerse, siz mi devreye gireceksiniz?

P.- Öyle bir durumda ben pansuman doktorluğu mu yapacağım? Hayır Nikaragua'nın 50 bin şehidi ve Sandino'nun anısına borcu vardır. Ne istemişti Sandino: Özgür bir vatan. Eğer bunun için ölmek gerekiyorsa, ölürüm. Eğer bunun için öldürmek gerekiyorsa, öldürürüm.

K.- Onlarla mücadelede hedefiniz ne? FSLN'yi devirmek mi?

P.- Şüphesiz değil. FSLN'yi müzakereye zorlamak istiyoruz. Ama bunun olacağından şüpheliyim. Dokuzlar'ı villalarından zorla sürüp çıkaracağız.

K.- 2 bin 200 kişiyle bunu yapabilecek misiniz?

P.- Problemin çözümü, politikadan çok askeri alanda yatıyor. FSLN'nin militarizmine ağır bir darbe indirmek gerekli. Onların silah altında, aşağı-yukarı 250 bin kişisi var. Biz kendimizi Nikaragua halkına politik bir alternatif olarak sunuyoruz ve halkın bizim safımızda olduğuna inanıyoruz.

K.- Bu inancınız neye dayanıyor?

P.- İntihar etmiyorum. Ne yaptığımı biliyorum. Bir kaç ay önce 400 kişiyle başladık. Bugün 2 bin 200 kişiyiz. Yeterli silah olsaydı, 20 bin kişiyi silahlandırabilirdik. Malzeme azlığından güçlenemiyor ve çoğalamıyoruz.

K.- Birliğinizin adamlarına belli bir para veriyorsunuz. Bir kurtuluş savaşı idealiyle nasıl bağdaşır bu? FSLN silah altındaki adamlara bir cent bile vermiyor.

P.- Benim savaşımı nasıl yürüttüğüme bakın siz.

K.- Savaşınızm koşulları nasıl?

P.- Politik varsayımları boşverin siz. Bataklıklardan geçiyoruz, uygun olmayan bir arazide çarpışıyoruz. Yağmurdan, böceklerden rahatsız oluyoruz. Dizlerimize dek çamura gömülüyoruz. İkmal oldukça zor. Güney Nikaragua küçük bir cehennemdir. Ama buna rağmen biz, sadece bir hafta içinde Nikaragua'ya derinlemesine girebildik. Bir çok cephede savaşıyoruz.

K.- Niçin uygun olmayan bir bölgeyi seçtiniz?

P.- Gerilla cephesini Honduras'ta açmak istiyorduk. Ama reaksiyoner güçler buna engel oldu.

K.- Hangi reaksiyon güçler?

P.- Örneğin CIA'nın efendileri. Amerikalılar bizden FDN (*) ile işbirliğine girmemizi istediler. Bunu yapsaydık, bizim herşeyimiz olabilirdi. silah, para ve üs olarak Honduras...

K.- Ee?

P.- Şehitlerimize, Tanrıya ve namusum üzerine yemin ederim ki, hiçbir zaman FDN ile işbirliğine girmeyeceğiz. FDN'nin kurmayının yüzde 100'ü Somoza'nın askerlerinden meydana gelmiştir. FDN, geçmişi diriltmek istiyor. 45 yıl boyunca Ulusal Muhafızlar öldürdü, işkence etti, yağmaladı. Onların kanının bulaşmadığı hiçbir aile yoktur bugün Nikaragua'da. FDN'yi Amerikalılar sahneye sürdü. Ama FSLN'ye karşı duyulan büyük hoşnutsuzluğu örgütleyemez. Ulusal Muhafızlar FSLN'ye şiddetli bir darbe vurursa, Nikaragua halkı FSLN'yi kanının son damlasına dek savunur.

K.- Bu durumda siz üçüncü bir güçsünüz.

P.- Ben sabırsız değilim. Ben devrimciyim ve Sandinistim. Nikaragua devriminden totaliter yaldızı kazımayı görevim olarak kabul ediyorum. FDN Ulusal Muhafızlardan derleşik bir birliktir. Demokrasi sözcüğünü ağzına almaya hakkı yoktur. FND'nin savaşı kine ve misillemeye dayanıyor. Tek bir tutsak bile almıyorlar. Bizse tutsaklarımızı Kızıl Haç'a teslim ediyoruz.

K.- Niçin FDN'ye karşı savaşmıyor musunuz?

P.- Efendim?

K.- Niçin FDN'ye karşı savaşmıyor musunuz dedim.

(*) FDN: Fuerzas Democraticas Nicaraguenses - Nikaragua Demokratik Güçleri.

P.- Bu henüz mümkün değil. Önce yolumuzun üzerinde FSLN var.

K.- Bir milyoner olan Alfonso Robelo ile işbirliği yapıyorsunuz. Burjuva sektöre sempatiniz nasıl doğdu aniden?

P.- Robelo, anti - Somozist ve demokrattır. Milyonlarını zeytinyağı ve pamuktan kazanmış olması pek de önemli değil benim için. Karma ekonomik sistem, özgür seçimler, çoğulculuk ve sosyal adalet benim için neyse, onun için de odur.

K.- Savaşınızın finans kaynağı nereden geliyor? Ayda 300 bin dolara gereksinimizin olduğu biliniyor.

P.- Tüm dünyadaki demokratlar yardım ediyor. Dün bize yardım eden insanlar, bugün de yardım ediyor. Meksika'da Isidro Ursua'ya gidiyorum ve diyorum ki: Birader benim paraya ihtiyacım var. Rolando Gonzales'e gidiyorum ve diyorum ki...

K.- Ve Robelo Washington'a gidiyor, diyor ki...

P.- Bu bir varsayım.

K.- Peki o zaman Robelo ne yapıyor Washington'da?

P.- ABD'den politik destek arıyoruz. Ama onlar farkında değiller, yanlış karta, FDN'ye oynuyorlar. ABD'nin tutumu şaşırtmıyor sadece bizi. Sosyalist Enternasyonel'in de uzun vadede FSLN ile arasını açacağını anlamamak mümkün değil bizim için. Sosyalist Enternasyonal üçüncü yol demektir. Ve biz üçüncü yoldayız: Ne Washington ne Moskova. Sosyalist Enternasyonal'in Nikaragua'ya uzun süre sempatik bakacağını sanmıyorum. Şimdilik Reagan'ın politikasıyla aynı paralelde davranıyormuş izlenimi vermemek için böyle yapıyor.

K.- Savaşı kazanma şansımızı nasıl görüyorsunuz?

P.- İyi. Eğer FSLN, şimdiye değin olduğu gibi devam ederse... Ben Marksist- Leninistlerin neden hep köylüleri ezmek zorunda olduklarını bilmiyorum. Stalin 20 milyonu katletti. Nikaragua köylüleri de bize koşuyorlar bugün. Bunun birinci nedeni onlar komünizmi istemiyorlar. İkinci nedeni ne açlık ekonomisine karınları tok.

K.- Bir halk ayaklanması mı bekliyorsunuz?

P.- Bunu şartlar gösterir.

K.- Ama Nikaragua'da kimse böyle bir şeyden söz etmiyor.

P.- Kalbinden ne geçtiği kimsenin alnında yazmaz.

K.- Kosta Rika'nın eski devrimci önderleri Jose Figueras, Don Pepe sizi oğulları gibi sevdiklerini, ama ağır bir hata yaptığımızı söylüyorlar.

P.- Ben de Don Pepe'yi bir baba gibi sevirim. Ama şu anda bulunduğum yerden bir adım gerilemem. Ben nasılsam öyleyim. Yapmam gerekeni yapıyorum.

K.- Bu yakınlarda ne yapmayı düşünüyorsunuz?

P.- Nikaragua'nın her yerinde cephe açacağım. Ya ulusal bir savaş yürütecceğim, ya da hiçbir şey. Savaş futbol maçı gibidir. Sadece iki takım vardır. Burada da iki takım var: Homberto Ortaga'nınki ve benimki.

K.- Ya FDN?

P.- Onu takımdan saymıyorum. FDN bağırsak gazıdır. Benim silah altında 50 bin adamım olsa hiçbir şey yapamam, çünkü onların politikacılarıyla başa çıkılmaz.

K.- ABD doğrudan askeri bir işgale kalkışsa, siz nerede olursunuz o zaman?

P.- Amerikalıların böyle bir şeye kalkışabileceklerine inanmıyorum ben. Ama yaparlarsa, o zaman ne ABD'ye karşı savaşacağım. Nikaragua sadece Nikaragualılarmdır.

K.- Sizin Nikaragua başkanı olmak istediğinizi duyduk.

P.- Öyle mi? İnsanlar her şeyi söylerler. Buna halk karar verir.

Bir kaç gün sonra, 23 Haziran 1983'te Eden Pastora'nın kronik parasızlık nedeniyle savaşı geçici olarak durdurduğu haberi geldi.

Dostu Robelo yeniden Washington'a uçtu. 3 Temmuz 1983'te Comandante Eden Pastora, sapa bir yerdeki San Juan del Norte kasabasına saldırdı. 30 Nikaragualı milis öldürüldü, 57'si yaralandı. Pastora'mn birliklerinden kayıpları konusunda hiçbir haber yoktu.

1983 Eylül başında Pastora'nm 20 Kübalı tutsağı katlettiği haberi geldi.

DOROTHEE SÖLLE
FAKİRLERİN BİR KİLİSESİ

Nikaragua'da dinin rolü nedir; devrimle, karşı-devrim arasındaki bu mücadelede kilise hangi tutumu takınmaktadır? Çatışmada dinin önemi pek gözönünc alınmıyor. Mücadele sadece mülkiyetin ekonomik

paylaşımı değil, koyu dindar halkın ruhlarındaki bir mücadeledir de. Caddede; sararıp-solmuş, papanın gelişinden önce asılmış bir duvar ilanında şunlar okunuyor: "Tanrı adına ülkemize geleni, Tanrı adına selamla. Nikaragua seni sevinçle bekliyor."

Sandinistler, dine karşı çıkan komünist Allahsızlar mı? Bunun tek bir belirtisine rastlayamadım. Peki öyleyse Sandinistler, ailelerin dinsel inançlarını sarsmayı mı hedefliyorlar? Nikaragua Kadınlar Birliğini ziyaretimde; kadın işçi ve askerlerin yanında kucağında çocuğuyla görünen evin tüm duvarına çizilmiş "yeni kadın"ı canlandıran bir tablo gördüm. Sandinistler, materyalist-Allahsız bir gençlik mi istiyor? Yönetim katından görüştüğüm hiç kimsenin ağzından, çoğu Batılı politikacılarının esas özelliği olan müsriflik, ahlaksızlık ve sinizmle ilgili hiçbir söz duymadım. Kontraların anti-komünist propagandası geleneksel "aile" ve "din" değerlerinen yararlanıyordu. Buna, bir üçüncü ve merkezi unsur olan sağ muhafazakar-katolik kesime seslenirken kullandığı "özel mülkiyet"i ekliyordu. Kontralar berelerinin üzerinde, Papanın resmi başlığı ve iki büyük anahtarla temsil edilen Papalık sembolünü taşıyorlardı. Vatikan'ın şimdiye dek de, buna karşı hiçbir protestosu olmamıştı.

Kontra bildirilerinden birinde; Papa'nm elinde İsa'nın çarmıha gerilişini gösteren heykel olduğu halde bir resimi basılmıştı. Bildiri metninde şunlar yazıyordu: "Papa bizimledir! Nikaragua'ya son ziyareti sırasında; materyalizme, halkın kilisesine, gençliğimizin eğitimindeki Marksist doktrinciliğe, Miskito Kızılderililerinin tehcirine, Nikaragualıların nefret ettiği devlete... kısacası Papa'nm karşı olduğunu belirttiği her şeye karşı savaşmak bizim hedefimizdir. Bu ideale tümüyle ulaşmamızda kutsal peder bizimle birliktedir." Ve Papa'nm resminin altında da şu cümle yer alıyordu: "Tanrıyla ve yurtseverlikle birlikte komünizmden kurtulacağız!"

Bu bildiri Nikaragua insanlarının çevresindeki dinsel mücadelenin bir bölümünü yansıtıyordu. CIA'nm istikrarsızlaştırma programına bağlı olarak, ağlayan bir Meryemana görünümlü bir hileydi. Kiliseye gelen Meryemana'nın ağladığı bilindiğine göre, Sandino'nun ülkesine geldiğinde de ağlamalıydı...

Kiliseyle devrimin çelişkisini pazar günü gittiğimiz iki kitle toplantısında yaşadık: Biri Comandante Dora Maria'yla birlikte gittiğimiz CDS yandaşı örgütlerininki, öteki de Paşpiskopos Obando y Bravo'nun 25.

yıl jübilesini kutlama töreniydi. Bravo'nun jübilesi ülkenin her yerinde gürültülü-patırtılı kutlanmıştı. Esirgeyen ve bağışlayan havalarıyla açıkça kendilerinden geçmiş papazlar, toplantıda dağıtılan broşürlere bakılırsa, bekledikleri binleri aşkın kalabalık yerine, 5-6 bin kadar insanı toplayabilmişlerdi. Bu politik bir gösteri midir, diye sorduk yüksekçe koltuğunun üzerine taht kurmuş Başpiskoposa. "Bir parti politikası anlamında değil, ama belli bir politik görüş anlamında politik toplantı sayılabilir" oldu cevabı...

Bizim bu dinsel töreni ziyaret eden yabancılar olduğumuzu anlayan biri bağırdı: "Açıkça görülmüyor mu? Her şey muhafazakarlara!" Gösterilerden ikincisinde sınıfsal bir farklılık vardı: Dinsel toplantıda orta sınıf, CDS'nin mitinginde fakirler. Fakirler ölülerini düşünüyorlardı, diğerleri ise liderlerinin inancını kutluyordu. Fakirler tümüyle hareketli ve doğaldılar, mitingin sonunda dans etmeye başladılar. Ötekiler ise kilise cemaati karşısında heyecansız ve itaatliydiler... Hristiyan olmayan yol arkadaşlarımdan, bir hristiyan olarak utandım.

Obando y Bravo'nun olayı, karşı-devrimci hareketlerin bir anahtar figürüydü. Miguel d'Escoto bir arkadaşımıza şöyle demiş: "Başpiskopos Obando'nun Kontraların başı olduğunu, bizim en büyük problemimizin katolik kilisesi olduğunu her yerde anlatın." Hükümet Cuntasının sözcüsü Manuel Espinoza, Obando'nun politika hikayesinin arkasında neyin yattığını anlattı. Bu, bugün Ronald Reagan'ın politikasını desteklemesinin üstü kapalı bir ifadesiydi. 1977'de Solentiname'de mücadelenin başladığı ve Masaya'daki halk ayaklanmasının yapıldığı günden bu yana; piskopos büyük ulusal diyaloğa girilmesi girişimlerini sürdürüp duruyordu. Kurtuluş Cephesi'nin varlığından habersizmiş gibi davranıyordu. Devrimin zaferinden önceki son haftalarda ve günlerde; Cunta üyelerinin sayısının artırılmasına ve böylece katil ve işkenceci Ulusal Muhafızları da içine almasına çalışıyordu. Bugün, Managua'da Obando'ya görev ziyareti yapmayan hiçbir ABD'li politikacı kalmadı. Monsenyörün muhalefet gazetesi La Prensa ve Radio Catolico üzerindeki etkisi büyüktü. Tekrar sorularımıza dönüyoruz. Nikaragua'da Kontralara kim yardım ediyor, devrim burjuvazinin kararsız ve sallantılı unsurlarını, tüccarları ve küçük iş sahiplerini safına çekmekte niçin başarısız? Doğal olarak başrolü ekonomi oynuyor. Devrimin anlamı zenginliklerin en fakirlere dağıtılması demeye geliyor. Temel gıda maddeleri sübvanse ediliyor. Nikaragua'da hiç kimse aç değil. Gıda maddeleri satılan dük-

kanların önünde kuyruk görmedim. Fakat ortadan kayboluveren mallar, istifçilik ve spekülosyan hep yeniden hortluyor. Böylesi durumda, örneğin şeker karneye bağlanıyor. Honduras'taki yeraltı radyosu da Küba'ya satıldığı için karneye bağlanma yolunun seçildiğini iddia ediyor!

Gerçekte yokluğun en önemli nedeni, çok açık bir toplumsal durumda yatıyor: Kitlelerin ihtiyaçları büyüyor. 1979'dan önce örneğin piliç hiçbir zaman yok olmazdı. O zamandan beri piliç üretimi ikiye katlanmasına rağmen niye sıkıntı çekiliyor? İşin gerçeği, sadece büyük kentlerde değil ülkenin tümünde de pek çok insanın piliç yemeye başlaması. Nesnel olarak söyleyebiliriz ki; Nikaragua'da geçim meselesi kötü durumdadır. Nikaragua'da Sandinistlere karşı muhalefet de güçlenmiştir. Alman doktor Carlos Vanzetti, ülkedeki halkın yüzde 80'inin Cephe'nin arkasında olduğu tespitine rağmen...

Kırsal bölgelerde dinsel hareket de fakir halkın (İglesia Popular) kilisesi yönünde güçleniyor. Kırsal bölgelerin tüm papazları pratikte, Estile'deki bir hükümet sözcüsünün bize söylediği gibi, devrime karşı olumlu bir tutum takınıyorlar. Jalapa'da Papaz Ramon Gonzales dedi ki: "Tanrının zenginliğini artıran olanaklara inanıyoruz. Bu zenginliğin tohumlarının nerede olduğu haber verilecek. Pazar sabahı, fakirlerin bir kilisesinde bir şeyler görebilmek için ayine gittim. Kilise yaşlı insanların hepsinin orada bulunduğu iyi bir ziyaret yeriydi. Beni en çok etkileyen cemaatin ilgisiydi. Tüm dualar ruhbandan olmayan kimselerce okunuyordu, bu yeni ve alışılmamış bir şeydi benim için. Vaaz yerine, insanların çalışma alanlarında ve günlük yaşamlarındaki deneyimlerinden sözedilen vaaz benzeri konuşmalar yapılıyordu. "Şimdiki kilise daha çok orta tabakanın sosyal yapısına bağlıdır ve İncil'e bağlı değildir. Toplumsal güçlerin mücadelesinde, Hristiyanların nerede yer aldıklarını açıklamak önemlidir İki yıl önce ilahicilerin bir toplantısındaydık. Piskopos bize, kitle örgütleriyle ilişki kurmamızı yasaklamıştı. Fakat biz bu örgütlerin içinde kaldık, ama Hristiyanlığımızdan hiçbir şey yitirmedik. Yeni yapılarla birlikte yaşamak için, bir Hristiyanın kiliseyi terkettiği acınası bir çağda yaşıyoruz."

Benim Hristiyan fakirlerimin kilisesinde olup da, devrimle birlikte Hristiyanlığını da yaşatan pek çok basit "delegados de la palabra" ilahicilerinin temsilcileriyle konuşuyoruz, bunları... Kulübesinin çamurlu zemininde yalınayak bir kadın, ateşte kahve çekirdeği kavuruyor. "İncil'in buyruklarına inanır mısın?" diye sorduk. Neşeli bir kahkahayla: "Peki,

sen bana inanır mısın?" karşı sorusunu yöneltti. "İncili anlatıyoruz ve iyi haberler de veriyoruz. İsa'nın fakirleri kurtarmaya geleceğini biliyoruz. Önceki gün burada, genç bir kadın çocuğuyla birlikte Kontralar tarafından kaçırıldı. Biz devrimden yanayız."

Böylesi kutsal sözlerin bir başkasını bu kez bir sanayi kenti Esteli'de duyuyoruz: "Halka bilinç götürüyoruz. Tanrının sözleriyle belki, insanların birbirine değer vermesini ve dayanışmasını sağlayabiliriz. Biz İncil okuyoruz. Okuduklarımız üzürinde konuşuyoruz. Bilincimiz keskinleşiyor. Dün örgütlenme sorunu hakkında konuşmak için toplandık. Sadece bilinçli insanlarla gerçeğe ulaşılabilir, biz kardeşlerimizi sevmeyi öğrenebiliyoruz. Bir yandan da gece nöbeti tutuyoruz. Birimiz uyuyor, birimiz nöbet tutuyor. Peki ibadet mi? Tanrı ibadet sırasında bize birbirimize kan vermeye hazır olmamızı öğütlemeli."

Böylesi konuşmalar "inanma"nın ne demek olduğunu anlatması bakımından bir ölçüdür. Tüm Latin Amerika'da, politik bilincin ve biçimlenmenin, ruhsallığın ve devrimin arasında kurulu yeni bir bağ var. Bu yeni reformasyon; belki de, 20. yüzyılın üçüncü çeyreğindeki Hristiyanlığın tarihinde önemli bir olaydır. Manifestosu da iki gerçek: Taban cemaati ve şehitlik.

Esteli'de taban cemaatinin temsilcileriyle konuştuk. 1968'deki Medillin Piskoposlar Konferansından bu yana -konferansın önemi iki Vatikan konsülünün eşit hale gelmesindedir- burada kiliseyle birlikte, daha çok gençlik örgütleri içinde Sandinistlerle birlikte çalışıyorlardı. Bu çalışma sırasında Leon'daki kilise hiyerarşisini ürkütmemeye çalışıyorlardı. "İncil sadece okumak için değildir. Biz İncil'den bir ayna gibi yararlanırız. Bir cam gibi değil de, kendi tarihimizi aydınlatan bir ayna gibi. Bunun için biz teolog değiliz. Fakat buradaki her şeyi açıklamak için bizimle birlikte çalışmaya hükümlü olan kimse, bizi yok etmekle tehdit eden politik, ekonomik ve askeri gücün bir hedefi haline gelir. Çoğu öldürüldü, altısı mahkemeye çıkarıldı. Kilise kurtuluşunun tek yolu olduğunu biliyor, bunun için bize Gençlik Birlikleri, Üniversite Öğrenci Örgütleri içinde silaha sarılmamız gerektiği inancım verdi. İlk ortak biçimsel örgütlenme bir taban cemaati komitesi içinde 1977'de oldu. Cephe, buradaki Hristiyanları Cephe'ye sokmaya özen gösterdi. Biz onlarla çalıştık. Kilise halkın, ev ev, blok blok örgütleneceğe bir ortamdır."

Bir papaz şunları anlattı: "Ben Meksika'daki Puebla'da geleneksel

bir papaz seminerinde eğitim gördüm. Arkadaşlarım ve tanıdıklarım daha da radikalleştiler. Eski eğitimden öğrendiğim şeyleri hiçbir şekilde pratiğe dökme olanağı bulamadım. Metin olarak kurtuluşun teolojisini okuyunca halkımızın rolünü daha iyi kavradım."

"Senin gelişmende Karl Marks'ın rolü ne oldu?"

"Öteki tüm çözümlemeler açık değildi. Kendi kendime sordum: Benim inancım modası geçmiş Marks'ın çözümlemelerinden bu kadar zayıf mı? Ve bu açıdan anladım ki, Hristiyanlar Hristiyanlığa inanmadıklarından bilimsel bir çözümlemeden korkuyorlar."

Bir Gençlik Sekreteri de şunu dedi: "Nikaragua'daki Tanrı'nm halkı, Sandinist bir halktır. Biz o tanrıdan barış içinde yaşama hakkımıza tüm dünyanın önünde tanıklık etmesini diliyoruz. İnanç ve Devrim niçin birlikte çalışmasın? Pueblo'daki kilise fakirlerin hakkını kullanmasını savunurdu bazen. Şimdi fakirler ve gençler devrimi yapınca kilisenin bir bölümü niye aniden korkmaya başladı? Bizim için kelam açıktır. Biz, görüp duyduğumuz neyse ondan söz ediyoruz. Her Hristiyanın görevi duyduğu ve gördüğü neyse onun hakkında konuşmaktır."

Nikaragua'daki benim en güçlü izlenimim fakirlerle, halkın kilisesiyle kelamın sözcüleriyle yaptığım bu konuşmalardır. Son üç yılda bunlardan 25'i Kontralar tarafından katledildi. Onlar açıkça, anlamlı bir Hristiyanlığı yaşıyorlardı. Ayrıca fakirlerin mistikliğinden de söz edebiliriz. Bir papazın bize söylediği gibi: "Kilise mayalı hamurdur. Köylüler ve işçiler günün birinde teolojik soruları, çok değişik tutumlardaki papazlardan daha iyi cevaplandıracaklar. Birliğin ve gücün anlamı onlarca çok büyüktür. Onlar konuşmadığı zaman susmayı öğreneceğiz. Onların değişmesi mümkündür, bizim ise daha az mümkündür..."

Sandino, Kuzey Amerika süper gücünün pençesinden kurtulabilecek mi? Buna büyük bir umutla inanıyorum. Benim için devrimde fakirler, Hristiyan ve Hristiyan olmayanlar vardır. Onlar hayatlarını adalet ve barış için verirler. Tarihin tekerleğini bir kan banyosu geri dönüremez. Ve biz burada ne mi yapıyoruz? Biz küçücük bir halkın kendi kaderini tayin hakkını kullanmada müttefikimiz olduğunu, sessiz adımlarla belirtiğini görmeli değil miyiz? (Bana buradaki durum 1968 Prag İlkbaharı gibi geliyor. Bir süper güç, demokrasiyi ve sosyalizmi birlikte yürütme umudunu parçaladı. Beyaz Saray'ın en son belirttiği gibi Sandinizmi "Marksist-Leninist" olarak tanımlayamayız. Onlar karma bir ekonomi,

ideolojik çoğulculuk ve temkinli bir tüketim sistemi uyguluyorlar. Onları, Stalinizimle beyni yıkanmış bir komünizmle özdeşleştirmek, yalan söylemekle aynı şey. 1945'de Yalfa'da dünya sonsuza dek bölündü de geriye ya Moskova ya Washington alternatifini mi bıraktı? Batı Avrupa ulusları, bir halkın kendi kaderini kendi tayin etme hakkına vurulan derbeye ses çıkaramıyorlar). Amerikalı genç bir grup Jalapa sınırına gelecek şu sıralar. Bir süre oraya yerleşip fakirlerle birlikte yaşayacaklar. Saldırı sona erene dek, iki hafta orada bekleyecekler. Eğer bizim hükümetimiz askeri bir lideri harekata kalkışırsa diyorlar, ilkin bizi ezmek zorunda kalacak. Bu tutum, savaşa karşı zor kullanmayan bir tugayın mücadele tarzıdır. Bu tutumla, evrenin en fakirlerine karşı Atlantiğin öte yakasında yürütülen hazırlıklara bir cevap veriliyor...

GABRİEL GARCİA MARQUEZ
22 AĞUSTOS 1978'DE MANAGUA'DAKİ ULUSAL SARAYIN ZAPTI...

Neredeyse bir çılgınlık halindeki plan, olağanüstü basitliğiyle gerçekleşti: Managua'daki Ulusal Saray güpegündüz ve 25 kişiyle zaptedildi. Parlementonun milletvekilleri rehin alındı, karşılığında tüm politik tutukluların serbest bırakılması istendi.

Ulusal Saray cumhuriyet alanında, iki katlı bir yapıdır. Ön cephesindeki girişi süsleyen sütunlarıyla bir Muz Cumhuriyetinde yapılmış Pantheon'un muhteşem yapmacıklığı içindedir. Birinci katta Senato, ikincisinde Milletvekillerinin odaları vardır. İkinci katta ayrıca Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Vergi Dairesi yerleştirilmiştir. Managua'daki tüm resmi binaların içinde en çok ziyaret edilenidir. Bu yüzden de her giriş kapısının önünde ağır silahlı bir polis nöbet tutar. İkinci kata çıkan merdivenlerde de iki polis bekler. Gizli polisler ise her yanı görürler. Binanın resmen açık olduğu günlerde, içinde üç bin kişi bulunur. Bürokrasinin bu arıkovanı gibi çarşısının zaptının çılgınlık olduğuna, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN)'nin inanmayışına kimseler engel olamadı. Aksine buranın zaptı, FSLN için bir ustalığın hünerini gösterme anlamına gelecekti.

Plan 1970 yılından beri, uzun yılların FSLN savaşçısı olan Eden Pas-

tora tarafından hazırlanıyordu. Planın gerçekleştirilebilmesi için o kadar uzun süre beklemek istemiyorlardı artık. ABD'nin Somoza'yı destekleme planı gibi, 1981'de kanlı tahtıyla yokolana dek sürsün istemediler.

Somoza'nın son ziyaretinden az sonra ABD Nikaragua'ya üç yeni borç verdi: Biri 40 milyon, ötekisi 60 milyon dolarlık kredi. Üçüncüsü de, ağzına kadar dolan testiyi biraz boşaltmak için, Başkan Carter'in Somoza'ya yolladığı şahsi mektuptu. Carter mektubunda, Nikaragua'daki insan haklarının hissedilebilir bir biçimde azıcık iyileştirilmesini görmeyi arzuladığını yazmıştı. Bu olaylar ve halk hareketinin fırtınalı büyümesi karşısında, FSLN Başkomutanlığı kesin darbeyi vurma zamanının geldiğine karar verdi. Yıllardır bekleyen planı hayata geçirmek için en son hazırlıklarını yapmaya başladılar. Kod adı "Domuz Ahırı Operasyonu" olan Somoza Hükümeti milletvekillerinin tutsak alınması eylemine hazırlandılar.

Operasyonun yönetimini, uzun zamandır provasını yapan üç savaşçı üstlendi. İlk konumda planın fikir babası, adı Ruben Dario'nun yurdundan bir şairin takma adını anıştıran Eden Pastora vardı. 42 yaşındaydı. 20 yıldır aktif silahlı mücadelenin içindeydi. Komandoluktaki olağanüstü yeteneğini pek çok olayda kanıtlamıştı. Muhafazakar bir aileden geliyordu. Cizvitler okulunda okumuş, üç yıl Meksikadaki Guadalajara Üniversitesinde tıp okumuştu. Beş yıl olan öğrenimi üçüncü yılında bırakmıştı. Çünkü ülkesindeki gerilla Savaşına katılma gereğini duymuştu. İlk anısı, Anastasio Somoza Garcia'nın Ulusal Muhafızları tarafından katledilen babasının ölümüne dek iniyordu. O zaman henüz yedi yaşındaydı. Operasyonun komutanı olarak FSLN'nin tespit ettiği kod numarası olan "Sıfır"ı taşıyacaktı.

Operasyonu yönetecek ikinci kişi, otuz yıl hapse hükümlü gerilla tilkisi, askeri eğitimi kadar ideolojiek yapısı da esaslı olan Hugo Torres Jimenez'di. Somoza Klanının mensuplarından birinin şerefine verilen akşam yemeğindeki konukların tutsak alındığı 1974'teki operasyona da katılmıştı. Otuz yıllık hapis mahkumiyeti işte bu eylem yüzündendi, o zamandan beri de Managua'da yeraltında yaşıyordu. Bu operasyonda kod numarası "Bir" olacaktı.

"İki" kod numarasını taşıyan tek kadın komando Dora Maria Tellez 22 yaşında tatlı bir genç kızdı. Akıllılığı ve güvenilirliğiyle kariyer yapan mahcup ve ağırbaşlıydı. O da "Sıfır" gibi üç yıl tıp okumuştu. "Tıp oku-

mama giden bu üç yıla yazıklanıyorum" diyordu, "Harcadığın bütün zahmetler, en yakınındaki bir çocuğun sağlığını kazanmasına bile değmiyordu, üç ay sonra daha da kötü bir duruma düşüyordu." Dora Maria Kuzey Cephesi gerillalarının içinden, "Carlos Fonceoa Amador" Cephesinden geliyordu. Ocak 1976'den beri de yeraltındaydı.

Öteki 22 gerilla savaşçısıyla komando birliği tamamlamyordu. FSLN yönetimi onları, ülkenin tüm bölge komitelerindeki en cesur ve en eğitimli savaşçıları arasından seçmişti. Çoğu, baskının nasıl olacağını bilmiyordu. Üçü daha 18 yaşında olan gençlerdi. Eden Pastora yirmi yıllık savaşçılığıyla komandoların en yaşlısıydı.

25 komando ilk kez Managua'daki bir örgüt evinde biraraya geldiler. Operasyon tarihinden henüz üç gün önceydi. İlk üçün kod numaraları ötekilere söylenmedi ve gizlilik gereği, en küçük bir bilgi bile verilmedi. Onlara sadece, hayatlarını ortaya koyacakları çok önemli bir işe girişececkleri söylendi. Hiçbiri de bir şey sormadı bundan sonra.

Sadece Komutan "Sıfır" bir kaç kez Ulusal Saray'a gelmişti. O zamanlar da henüz küçük bir çocuktu ve anasıyla birlikte vergi yatırmak için gitmişlerdi. "İki" kod numaralı Dora Maria, milletvekillerinin toplantı yaptıkları mavi salonu iyi bildiğinden emindi. Oraya bir kez televizyonda görmüştü. Geri kalanlar, hayatlarında Managua'ya hiç adım atmadıkları için Ulusal Saray üzerine hiçbir şey bilmiyordu. Ulusal Saray'ın zaptı planı üzerinde çahşan üç komando şefmi tepeden tırnağa FSLN'nin doktoru çok bilimsel bir titizlikle muayeneden geçirdi. Üçü, üç hafta boyunca Ulusal Saray'ın tüm köşe bucağını korkunç bir merakla öğrenmeye çalışıyorlardı, sanki hayatlarımn yarısını orada geçireceklerdi...

Eylem 22 Ağustos salı günü başlayacaktı. Çünkü o gün bütçe müzakeresi vardı, müzakerede hazır olan milletvekillerinin sayısı oldukça fazla olacaktı. Yıllardır aym düzen, saat tam 9.30'da nöbetçi değişimi olurdu. 22 gerillaya planın tüm ayrıntılarım açıkladılar, herkese tek tek görevinin ne olduğunu anlattılar. Dörder kişilik altı gruba ayrıldılar. Her grubun numarası vardı. Kimin hangi gruba bağlı olduğu ve grubundaki görevinin ne olduğu izah edildi.

Eylemin şaşırtmacası, komandoların kendilerine Ulusal Muhafızların piyade sımfından derleşik bir devriye süsü vermesinde yatıyordu. Zeytin yeşili üniformalarımn içinde -direniş hareketinin terzilerince bi-

çilip dikilmiş- asker çizmeleriyle, cumartesi gününden önce çeşitli şeyler satın almak için usulca dolaşmışlardı. Aldıkları küçük torbalara; FSLN'nin kırmızı-siyah renkli fularlarını, sargı malzemelerini, gaz maskelerini, su içmek için plastik külahları gözyaşartıcı bombadan korumaya gereken biokarbonatları doldurdular. Genel teçhizatlarına ayrıca; tutsakları bağlamak için, bir buçuk metre uzunluğunda, on kangal naylon ip, Ulusal Saray'ın kapılarını içerden kapatmak için asma kiliterle zincirleri de eklediler. İlk yardım çantası almadılar, çünkü mavi salonda buldukları kimseyi tedaviyle uğraşmayacaklardı. Son olarak, tıpkısına Ulusal Muhafızlarınkinin aynısı olan silahları paylaştılar. Bunların hepsi, çatışmalarda ele geçirilmiş, ağır olmayan pratik silahlardı: 2 adet ağır makinalı 421, bir G-3, bir M-3, bir M-2, 2A garand-tüfek, bir Browning, elli elbombası...

Dağlarda hiç özen göstermedikleri sakallarını ve saçlarını Ulusal Muhafızlarmki gibi kestirme konusunda, sadece komandolardan biri zor ikna oldu. Hiçbir Ulusal Muhafız uzun saçlı ve sakallı değildi. Sadece subaylarının bıyık bırakmaya hakları vardı. Bu yüzden, çaresizliğe boyun eğmek ve tereddütsüz gerekeni yapmak dışında komandoların yapacağı birşey kalmamıştı. FSLN, komandoların sakal tıraşlarını ve saç kesimlerini bir berber titizliğiyle en son gözden geçirdi. Dora Maria da uzun lüleli saçlarını kestirdi, çünkü onun saçlarının da bir genç kızın kepi altından sarkmayacak denli kısa olması gerekiyordu.

O sabah milletvekillerinin mavi salondaki oturumu hiçbir gecikme olmadan saat tam 11.50'de başladı. Nikaragua parlementosunda sadece iki parti vardır. Muhafazakârların partisi, liberallerin partisi. Muhafazakâr parti görünürde muhalefet rolü oynarken liberal parti de Somoza'nın resmi partisidir. Giriş kapısından görülebilen liberal parti milletvekillerinin oturdukları sıralar sağda, muhafazakârlarınki de soldadır. Hemen önlerindeki uzun başkanlık masasımn üstünde, biraz yüksekçe kürsü durur. Partilerin bulunduğu sıraların arkasında, dinleyiciler için balkon ve basın için bir tribün bulunur. Muhafazakâr partinin dinleyicilerinin taşkınlıklarına engel olmak için balkon epey zamandır kapalıdır. Liberal dinleyicilerin balkonlarında ise sayıyla dinleyici alınır. O gün, yani bütçe müzakerelerinin yapıldığı oturuma, 20 gazeteci katılmıştır. Hemen hemen tüm milletvekilleri müzakerede hazırdır. İkisi FSLN için altın değerindedir: Biri Somoza'nm yeğeni Luis Pallais Debayle, ötekisi diktatörün yeğenlerinden biri olan General Jose Somoza'mn oğlu Jose

Somoza Abrego'dur.

Devlet bütçesi üzerine müzakerinin açıldığı saat 12.30'da; Ulusal Saray'ın her iki tarafındaki giriş kapılarının önünde asker yeşili renkli iki jeep durdu. Daha önce de söylediğim gibi, her kapının önünde ateşe hazır tüfeğiyle bir polis duruyordu. Her zamanki alışkanlıkları içinde bulunan her iki taraftaki polisler alışılmışın dışında parıldayan iki jeep'in yeşiline bile dikkat etmediler. Verilen askeri komut üzerine, üç grup asker jeeplerden şimşek hızıyla aşağıya atladılar.

Doğu kapısının önündeki jeepten aşağıya ilk atlayan Komutan "Sıfır"di. Üç grup onu, son grup da "İki" numara Dora Maria'yı izledi. "Sıfır" yere sıçrayınca kapıya dönerek, kendinden emin tok bir sesle haykırdı: "Dikkat! Komutan geliyor!"

Polis hemen kapıdan çekildi; "Sıfır" nöbet değiştirme devriyesi olan adamlarıyla içeri girdi. Peşinden komandolarıyla ikincikatın merdivenlerini çıkmaya başladı. Somoza geleceği zaman Ulusal Muhafızların yaptığı gibi sık sık komutu tekrarlıyordu. Tabanca ve el bombalarıyla donanmış öteki iki kapının polisleriyle nöbet değişene dek sürdü bu. "Sıfır" karşısına çıkan nöbetçi Ulusal Muhafızları silahsızlandırdı, "İki" de aksatmadan aym komutu tekrarlayarak ilerliyordu: "Komutan geliyor!". Silahsızlandırılan Ulusal Muhafızlar iki gerilla tarafından bir yere toplanmaya başladı. Girişlerdeki kalabalık da aynı komutla uyarıldı. İlk bakışta göze çarpan silahlı adamlar da enterne edildi. Managua'da neredeyse kolektif bir refleks vardır: Somoza geliyorsa, bunu duyan herkes olabildiğince çabuk toz olur.

"Sıfır"m görevleri içinde; mavi salona girmek, milletvekillerini kontrol altına almak, liberalleri ve daha çok da muhafazakârları silahsızlandırmak vardır. "İki"nin görevleri arasında, "Sıfır"ın arkasında siper olmak, büyük cam kapının ardını tutarak ana girişi gözetim altına almak vardır. Cam kapının her iki yanında da tabancalı nöbetçilerin bulunduğu söymeye gerek yok. Ana girişte -dövme demirden yapılmış devasa kapı- altında makineli tabanca ve tüfekle donanmış öteki iki polis nöbet tutmaktadır. İki nöbetçiden biri Ulusal Muhafız yüzbaşısıdır.

"Sıfır" ve "İki", mavi salonun kapısına dek, korkup ürken kalabalığın arasında yol açarak adamlarıyla ilerlemektedir; ateşe hazır silahlarını polislere doğrultarak... "Komutan geliyor!" diye haykırmaktadır "Sıfır" polislerin tüfek ve tabancalarını toplarken... Polislerden ikisi hiç ses çı-

karmadan, merdivenlerden aşağı süzülürler... O anda giriş kapısındaki iki nöbetçi "İki"nin adamlarma ateş açarlar. Bunun cevabı bir yaylım ateşi olur. Ulusal Muhafız yüzbaşısı ölü olarak yerde, nöbetçiler de yaralı.... Ana giriş bir an için gözetimsiz kalır, "İki" adamlarmı hemen oraya nöbete diker.

İlk ateş sesiyle Sandinistler, her iki kapıda nöbet tutan polisleri hemen silahsızlandırarak panik halindeki hepsini vururlar. Zincirler ve asma kilitlerle kapıları içerden kapatırlar, panik halinde sağa-sola kaçışan kalabalıkta yolunu bulmakta güçlük çeken yoldaşlarına yardıma koşarlar...

"İki" milletvekillerinin barının bulunduğu koridorun sonundaki mavi salona ulaşmıştır bu arada. Karabinasının dipçiğiyle kapıyı sonuna dek açınca, kendilerini mavi halıların üzerine atmış yerde yatan adamları görür. Bunlar ilk yaylım ateşinden sonra kendilerini yere atmış olan milletvekilleridir.

"Sıfır" G-3'ünün dipçiğini mavi salonun kendi tarafındaki geniş kapısına indirince, önce oturdukları salonun sıralarında taş kesilmiş milletvekillerini görür: 49 adam yüzlerinde tanımlanamaz bir dehşetin ifadesiyle kapıya dikmişlerdi gözlerini... "Sıfır", daha da korkutmak için - milletvekillerinin bazıları Cizvit okulunda okurkenki sınıf arkadaşlarıdır- salonun köşelerine yaylım adeşi açar ve bağırır "Ulusal Muhafızlar! Herkes yere yatsın!"

Milletvekilleri yere atarlar kendilerini. Başkanlık kürsüsündeki telefona sarılan Pallais Debayle, hatlar kesildiğinden hiçbir şey yapamaz. Milletvekilleri düştükleri dehşetin nedenini sonradan şöyle açıklayacaklardır: Ulusal Muhafızların Somoza'ya karşı bir devlet darbesi yaptıklarını ve kendilerini kurşuna dizeceklerini sanmışlardır.

Binanın doğu kanadındaki "Bir" ilk yaylım ateşini duyduğunda, grubuyla birlikte ikinci katın polisleriyle çatışmaya girmiştir. Sonra İçişleri Bakanlığının bulunduğu girişin sonuna dek ilerler. "Sıfır"ın ve "Bir"in grupları arasındaki fark sıkı bir askeri düzenden ileri gelmektedir ve öngörülen yerlere hızla mevzilenirler. "Sıfır"ın yaylım ateşi tüm binada yankılanınca, üçüncü grup İçişleri Bakanlığının kapısına ateş etmeye başlar.

Ateşin sesine kapıya çıkmak isteyen bakanlığın bekleme odasındaki bir teğmen ve bir Ulusal Muhafız yüzbaşısı vurulur. Üçüncü grup,

karşısına çıkan Ulusal Muhafıza ateş etmekle hiç zaman yitirmemektedir. Arka kapıdan geçerek, zevkle döşenmiş, klimalı bir büroya girer üçüncü grup. Masanın arkasında 50 yaşlarında görünen, kimseye emir yağdıramadan, ellerini havaya kaldırmış bir adam ayakta ölü gibi durmaktadır. Bu adam İçişleri Bakanı ve Kongrenin kararlarında Somozanın temsilcisi olan Agronom Jose Antonio Mora'dır. Belinde kurşun dolu dört fişeklik ve bir Browning taşıyan Bakan kime ne yapıldığını bilmeden teslim olmuştur.

"Bir" kendilerini yere atmış erkek ve kadınların arasından mavi salona açılan arka kapıya dek yol açarak ilerler. Kapıyı açar. "Sıfır"ın tehdit ve küfürle başkanlık kürsüsüne ilerlerken başına gelen gibi, hiç kimsenin olmadığını büyük bir hayretle farkeder. Aniden eylemin akamete uğradığını düşüncesine kapılır. "İki"nin bardaki milletvekillerini cam kapıdan kaçırdığım zanneder. Birkaç dakika sonra "Bir" ve "İki" milletvekilleri, sıralarım arkasında yere yattıklarından, salonun boş gibi göründüğünü farkederler. O sırada dışarıdan bir seri atış gelir. Girişten geçen "Sıfır" bir yüzbaşının komutasındaki Ulusal Muhafız devriyesinin ana kapıdan mavi salonun önünü tutan Sandinistlere ateş ettiğini görür. "Sıfır" Ulusal Muhafız devriyesinin üzerine bir el bombası fırlatarak, saldırılarına son verir onların. Bu andan artık tüm binada derin bir sessizlik egemendir. Ağır demir zincirlerle kapıları kapatırlar. İçeride kalan 2000'den fazla personelden kimse kendi kaderlerinin ne olacağı konusunda en küçük bir endişeye kapılmamıştır. Planlandığı gibi, tüm eylem sadece üç dakika sürmüştür.

Kırk yıldan daha fazla bir süredir Nikaragua'yı çiğneyen hükümdarlık ailesinin dördüncüsü olan Anastasia Somoza Debeyle haberi aldığında, özel müstahkem mevkisinin serin bodrum katmda masaya oturmak üzeredir. İlk tepkisi hemen emirler yağdırmak olur. Hiç ikaz etmeden Ulusal Saray'a ateş açılmalıdır.

Askeri devriyelere emirler iletilir, ama Ulusal Saray'a yaklaşamazlar. Çünkü Sandinistler binanın pencerelerinden yaylım ateşiyle onları yerlerine mıhlamıştır. Onbeş dakika boyunca bir helikopter, Saray'ın üzerinde daireler çizer, makineli tüfeğiyle pencerelere yaptığı yaylım ateşinden gerillaların biri bacağmdan yaralanır.

Somoza ateş emrini verdikten 20 dakika sonra Saray'daki direkt telefonlardan biriyle aranır. Bu, FSLN adına arabuluculuk yapan yeğeni Pallais Debayle'dir. Ya [illegible]ek ya da Sandinistler tutsak aldıkları

milletvekillerinden, her iki saatte birini vurmaya başlayarak Somoza kararını verene dek devam edeceklerdir buna. Az sonra Somoza'yla bir telefon görüşmesi daha yapılır. FSLN üç Nikaragua piskoposunu müzakereci olarak teklif etmektedir: 1974'te Somoza'nın aile davetine yapılan baskında da müzakereci olan Managua başpiskopousu monsenyör Miguel Obando y Bravo; Leon piskoposu monsenyör Manuel Salazar y Espinosa; Granada piskoposu monsenyör Leovigildo Lopez Fitoria. Somoza teklifi kabul ettiğini açıklar.

Sonra piskoposlar Sandinistlerin isteğini Panama ve Kosta Rika büyükelçiliklerine ilettiler. Sandinistler kendi müzakerecilerini açıkladılar. Bu, inatçılığı ve kararlılığıyla bilinen "İki" numara, yani Dora Maria idi. Dora Maria ilk görevine saat 14.45'te başladı. Müzakere edilecek taleplerin listesini piskoposlara verdi. Taleplerin en başında tüm politik tutukluların derhal serbest bırakılması geliyordu. Ötekiler ise şunlardı: Savaş halinin kaldırıldığının resmen ilan edilmesi, hazırladıkları bildirinin tüm kitle iletişim araçlarıyla yayınlanması, askerlerin Ulusal Saray'ın çevresinden 300 metre geriye çekilmesi, grevdeki hastane çalışanlarının tüm taleplerinin derhal kabul edilmesi, kendilerine 10 milyon dolar verilmesi, komandoların hiç engellenmeden ülke dışına çıkışının garanti edilmesi ve serbest bırakılacak politik tutukluların Panama'ya gönderilmesi...

Müzakereler salı günü başladı. Bütün gece devam etti, çarşamba günü saat 16.00'ya doğru sona erdi. Müzakereciler Ulusal Saray'a beş kez gelip gittiler. İlki çarşamba günü sabah saat 3'teydi. İlk 24 saatte hiçbir anlaşmaya varılamadı. FSLN'nin uzun bildirisinin tüm radyolardan okunması ve savaş halinin kaldırılması taleplerini Somoza reddediyordu. Ayrıca bir listesi verilen tüm politik tutukluların serbest bırakılmasını da kabul edilemez buluyordu.

Somoza Ulusal Saray'a üç yazılı not gönderdi. Biri, elektrikli daktiloyla yazılmış, imzasız ve Cizvitçe değişik anlamlara çekilebilecek üslüptaydı. Somoza Sandinistlerin talepleri karşısında oyalama taktiği güderek, asla yapamayacağı bir karşı darbe vurmanın yollarını arıyordu. İlk yazılı notu zaman kazanmak istediğini açıkça gösterdi. 25 gerillanın korku, açlık ve uykusuzluk çekerek 2000 kişiyle uzun süre başa çıkamayacaklarının hesabını yapmıştı. Bu yüzden de ilk cevabım saat 21.00'e dek uzattı.

Çarşamba sabahı saat 8.30'da gönderdiği ikinci yazılı notunda tehdit-

kâr, azametli bir ton vardı, fakat bazı koşullara da pek hayır demiyordu. Bu yazılı notunun cevabını aldıktan sonra, müzakereciler devreye girerek saat gecenin 3'ünde hemen Ulusal Saray'a koştular. Somoza'nın ne yapacağını bilemeyen bir şaşkınlık içine düştüğü anlışılmıştı artık. Sandinistler kendi inisiyatifleriyle hamile kadınları ve çocukları serbest bırakmışlar, ölü ve yaralı askerleri Kızıl Haç'a teslim etmişlerdi. Saray'da şimdi daha sessiz-sakin bir hava hakim olmuştu. Müstahdemler birinci katın bürolarına toplandılar, bazıları vakit geçirmek için kendilerine meşguliyet bulurken, çoğu da koltukların ya da masaların üzerinde uyuyorlardı. Ulusal Muhafız üniformalı genç Sandinistlere karşı en küçük bir düşmanlık yoktu. Halk binanın çevresinten dört saat ayrılmamıştı. Bazı büroların müstahdemleri Sandinistlere kahve yapıp ikram etti. Çoğu sempati ve dayamşmalarını açıkça ifade eterken, bazıları da yüzlerine karşı, çekinmeden bazı eleştiriler yaptılar.

"Altınla tartılamayacak değerde" tutsaklakın bulunduğu mavi salon müzakerenin en ağır kozuydu. Birinci kattakiyle kıyaslandığında, hiç ses çıkmıyordu burada. Milletvekilleri hiçbir direniş göstermeden sessizce silahlarını teslim etmişlerdi. Saatler ilerledikçe Somoza'ya va oyalayıcı hilekar taktiklerine kin duymaya başlamışlardı. Sandinistler onlara sürekli haklılıklarım anlattılar, ama onlar böyle şeylere bir midye gibi kapalıydı. Somoza'nm ikinci tereddütlü yazılı notunun cevabı çok çabuk verildi: Dört saat içinde koşulları kabul ettiği cevabını vermezse, tutsak milletvekillerinin vurulmasına başlanacaktı.

Somoza, ne kadar zor bir durumda olduğunu kavramıştı. Önüne geçemeyeceği bir halk ayaklanmasıyla karşı karşıya kalma korkusuna kapıldı. Ülkenin çeşitli bölgelerinde bunun belirtileri görülüyordu. Çarşamba günü saat 13.00'deki üçüncü yazılı notunda taleplerden en zor olanını, FSLN'nin siyasi bilidirisinin tüm radyo istasyonlarından okunması talebini kabul ettiğini bildirdi. Saat 18.30'da okunması bir saat süren bildiri tüm ülkede dinlenmeye başladı...

Çarşamba gününün öğlesinde, Somoza'nm artık her şeyi kabul ettiği anlaşılmıştı. Managua'dan hapishanelere, adları verilen politik tutukluların eşyalarını toplamaları ve çıkmaya hazır olmaları emri verildi. Pek çoğu zaten gardiyanlar tarafından eylemden haberdar edilmişlerdi. Gardiyanların çoğunun Sandinistlere gizli bir sempatisi vardı. Başka şehir hapishanelerindeki tutukluların hepsi Managua'da toplandı, artık ülke dışına gönderilmek için hazırdılar.

Aynı sıralarda Panama'nın Gizli Servis şefi General Torrijos, Nikaraguali bir devlet görevlisi tarafından aranarak, Sandinistler ve politik tutuklar için bir uçak gönderip gönderemeyeceği soruldu. General Torrijos kabul ettiğini söyledi. Az sonra Venezuela Devlet Başkanı Carlos Andres Perez'le bir telefon konuşması yapıldı. Eylemin ayrıntısı hakkında bilgi verilerek Sandinistlerin kaderi konusunda endişelenmemesi, ulaşım sorununun Panama devlet yöneticileriyle koordineli olarak yapılabileceği söylendi.

Öğleden sonra Venezuela dev bir "Herculcs"i hazırlarken, Panama hükümeti sivil havayolu firması COPA'nın "Elektra" uçağını ayırdı bu iş için. İki uçak da Panama havaalamnm pistinden aynı anda havalandılar. Artık müzakerelerin meyvesi toplanacaktı...

Sandinistlerin en son talepleri olan; Managua caddelerinde bütün trafiğin durdurulması ve havaalamna giden yolda tek bir askerin bile bulundurulmamasına pek riayet edilmedi. Ama ne öteki taleplerin kabul edilmesi ne de Ulusal Muhafız askeri devriyelerinin her yerde kontralarını sıklaştırmaları, halkın derin ve coşkun sempatisinin önüne geçemedi. Otobüsün içinden yükselen, hiç kesilmeyen haykırışlarla, zaferi kutlamak için yollara dökülen halk, otobüsün içinde gittikçe yücelen onurlu başarıya havaalamna dek uğurlayarak izledi...

Millitvekili Eduardo Chamorro'nun halkın bu coşku dolu sempatisinin kendisi için sürpriz olduğunu söylemesine karşılık yanında oturan Komutan "Bir" onu dönerek, verilen savaşın anlamını en iyi anlatan şu sözü söyledi: "Evet, bu sempati parayla satın alınamayan tek değerdir..."

Kaynak: Los Sandinistas. Documentos. Gabriel Garcia Marquezle röportajlar. 1980

NİKARAGUA'NIN DÜNÜ

"Beyler, Nikaragua'da, Kedi, fareden korkar"
Sandino Gerillalarının Türküsünden...

Nikaragua'nın ilk yerlileri Miskitos kızılderilileridir. 1502'de başlayan İspanyol sömürgeciliği, 16. yüzyılın sonuna gelindiğinde 500 İspanyol ve 150.000 Kızılderili nüfusa sahiptir. 1600'dan itibaren İngilizler, Fransızlar ve Felemenkler de Nikaragua topraklarına girerler. 17.yüzyılın ortalarında Nikaragua ve Honduras'ın Mosquito kıyıları manda olarak İngiliz denetimine girer. 1786'da İngilizlerin haklarını devretmesiyle yine tümüyle İspanyol sömürgesi olan Nikaragua 1821'de bağımsızlığına kavuşur.

Nikaragua'nın bundan sonraki kronolojik tarihi şöyle:

1855 Ülkedeki egemen aileler arasında süregelen savaşlar sırasında, liberaller tutuculara karşı, "Amerikan Ölümsüzler Tugayı" adı altında topladığı çetesinin başında korsanlık yapan William Walker'ı kendilerine yardıma çağırırlar. Walker, Nikaragua'ya girerek, kendini başkan ilan eder. Yaptığı işlerden ilki ülkedeki köleliğin egemen olduğunu yeniden ilan etmektir. İki yıl sonra Orta Amerika Devletlerinden derlenen askeri birliklerle çarpışan Walker, yenilir, kaçar ve eski Granada kentinde yok edilir.

1882 ABD firmaları Miskito Kızılderililerinin yerleşik olduğu kıyılarda muz plantasyonları kurar. Yüzyılın dönemecine dek ABD firmaları buralardaki ekonomik kontrollarını sürdürürler.

1893 General José Santos Zelaya'nın rejimiyle birlikte, "liberal" kahve plantasyonu sahipleri iktidarda ekonomik bir güç oluştururlar. Zelaya Katolik Kilisesinin etkisini kaldırarak, ülkenin merkezileşmesini sağlar.

1909 ABD, Atlantik Kıyılarına askeri çıkarma yapar. ABD Başkanı Traft, general Zelaya'ya bir mektup yazarak iktidardan çekilmesini ister. Zelaya, ABD'yi düşman bir ülke ilan ederek; İngiltere, Almanya ve Japonya'yla ekonomik ilişkiler içine girdikten sonra, saldırı üzerine ülkeden kaçar.

1910 Muhafazakâr oligarşinin yeniden iktidara gelmesiyle birlikte ABD Nikaragua'yla yaptığı "Dawson Antlaşması"yla ülkenin kendisini ekonomik ve siyasi bağımlılığını güvence altına alır.

1911 Muhafazakârların yeni başkanı, Nikaragua'daki Kuzey Amerikanın bir maden şirketinin muhasebecisi olan Adolfo Diaz, ABD bankalarından milyonlarca dolarlık kredi alır ve karşılığında ülkenin gümrük gelirleri üzerinde ABD'ye kontrol yetkisi verir.

1912 ABD bahriyelileri Nikaragua'ya çıkarma yapar. Diaz hükümetini, o zamana dek hükümetin savaş bakanı olan Mena'ya bağlı askeri birliklerin isyanından korur. Managua, Granada ve Leon'u işgal ederler. 1925 yılına kadar ülkede kalan ABD bahriyelileri hükümeti devirmeye yönelik ona yakın kalkışmanın önüne geçer.

1914 Diaz hükümeti, "Chamorro-Bryan Antlaşması"yla üç milyon dolar karşılığında, ABD'ye Atlantikle Pasifik arasındaki bir kanal yapımı hakkını "Sonsuza" dek verir. Bu antlaşma ayrıca, tarımsal alanlarda, altın ve gümüş madenlerinde Amerikan çıkarlarım güvence altına alır.

1927 Muhafazakârların hükümetiyle liberaller arasında yeniden alevlenen içsavaşı ABD, Tipitapa Antlaşmasına dayanarak durdurmaya kalkışır ve tarafları mütarekeye zorlar. Mütarakeye sadece general Augusto Cèsar Sandino uymayarak, 30 askeriyle dağa çekilir. Antlaşma hükümlerine rağmen askeri birliklerini Nikaragua'dan çıkarmaya yanaşmayan ABD askerlerine karşı gerilla savaşı sürdüren Sandino, yedi yıl boyunca ABD askerlerine etkili darbeler indirir.

Burada Sandino'nun mücadelesini biraz açalım:

"Augusto Cèsar Sandino'nun savaşı dünyayı coşturdu. Nikaragualı gerilla liderinin uzun savaşımı toprak hakları davasına dönüşerek köylülerin öfkesini kamçıladı. Olanaksızlıklar içindeki küçük ordusu, yedi yıl boyunca hem oniki bin Kuzey Amerikalı işgalciye, hem de ulusal güvenlik güçlerine karşı savaştı. Çakıl taşı doldurulmuş boş konserve kutularmdan el bombaları yapıyorlar, düşmandan söküp aldıkları Springfield tüfekleriyle çarpışıyorlardı. Bir kütük, bayrak direği yerine geçiyor, köylüler, dağlarda bir yerden bir yere gidebilmek için ayakkabı niyetine huareche adı verilen deriden bir tabanlık bağlıyorlardı ayaklarına. Ne deniz piyadelerinin kurşunları, ne de uçaklardan yağan bombalar Las Segovias isyanlarım bastırmaya yetmedi. " (Latin Amerikanın Kesik Damarları - Eduardo Galeano)

1933 ABD işgal birliklerini Nikaragua'dan geri çeker, ama bunun ardından komutanlığını Anastasio Somoza Garcia'nın yapacağı "Ulusal Muhafız" örgütünün kuruluş ve eğitimini üstlenir.

1934 Başkan Sacasa, gerilla lideri Sandino'yu Managua'da bir toplantıya davet eder. Yolda, Sandino pusuya düşürülerek, Anastasio Somoza'nın "Ulusal Muhafız"larınca öldürülür. Somoza, öldürme emrini Birleşik Devletler elçisi Arthur Bliss Lane'den aldığını söyler. Kısa süre sonra Başkan Sacasa'yı askeri bir darbe ile düşürüp, Anayası yürürlükten kaldırır, iki yıl sonra da kendisi başkan olur. 1979 yılına kadar da Ulusal Muhafızların komutanlığını sırasıyla oğulları yaparlar. Latin Amerikanın en büyük zenginliği terör, yağma ve çapullar artmaya başlar. Baba Somoza'nın 46 kahve işletmesi, hayvan yetiştirilen 51 haciendası vardır daha işin başında.

1943 Somoza, Alman ve İtalyan faşizmlerine duyduğu büyük sempatiye rağmen, Dünya Savaşında ABD'nin safında yer alır. Bir yandan da Almanların Nikaragua'da mülk edinebilmeleri ve kahve plantasyonu gaspetmeleri için yardımcı olur.

1956 Baba Somoza, genç şair Rigoberto Lopez Pérez tarafından öldürülür. Oğulları Luis ve Anastasio Debayle kanlı misillemelerle cevap verirler. Luis Başkan olur.

1961 Carlos Fonséca Amador ve Tomas Borge'nin önderliğinde Frente Sandinista de Liberacion Nacional - Sandinista Ulusal Kurtuluş Cehpesi (FSLN) kurulur.

1967 21 yıldan beri Ulusal Muhafızların komutanlığını yapan Anastasio Somoza Debayle hileli bir seçimle başkanlığı ele geçirir.

1972 Managua korkunç bir depremle yerle bir olur. 10.000'e yakın kişi ölür. Uluslararası yardım paralarının büyük bir kısmını Somoza ailesi kendi cebine indirir. Nikaraguali işverenler, şimdi de inşaat ve bankacılık alanlarında girişime kalkışan Somoza'ya karşı ilk direnişi başlatırlar.

1974 Muhalefet gazetesi "La Prensa"nın yayımcısı Pedro Joaquin Chamorro muhalif burjuva gruplarının bir bloku olan "Demokratische Union der Befreiung" (Demokratik Kurtuluş Birliği) (UDEL)'i kurar. 27 Aralıkta FSLN, ABD elçisi onuruna verilen bir ziyafete saldırarak 14 politik tutuklunun serbest bırakılmasını sağlar. Somoza bu eyleme savaş hükümleri uygulamasıyla ve sert misillemelerle yanıt verir.

1977 Papazlar, aydınlar ve işadamları ülkenin geleceğinde FSLN'nin de katılımını kabul eden "Grup 12"yi kurarlar. Ernesto Cardenal sürgüne gider ve FSLN üyesi olduğunu açıklar.

1978 10 Ocak Yayımcı Pedro Juaguin Chamorro öldürülür. Huzursuzluklar artar ve ocak sonunda burjuva demokratik güçler Somoza'ya çekilmeye zorlamak için genel grev ilan ederler.

19 Şubat Masaya kentinin mahallelerinden Monimbo'da bir halk ayaklanması başlar. Ulusal Muhafızlar 30 çocuğun ellerini ibret için keserler.

5 Temmuz Sürgündeki "Grup 12"ciler halkın çoşkun sevgi gösterileri arasında Managua'ya döner.

22 Ağustos "Rigoberto Lopez Peréz" komandoları ulusal saraya saldırırlar ve politik tutukluların serbest bırakılmasını, bir milyon dolar para verilmesini, tüm radyo istasyonlarından "Somozacılığa ölüm!" bildirisinin yayınlanmasını sağlarlar.

9 Eylül FSLN'nin önderliğindeki Masaya, Chinandega, Matagalpa, Esteli, Leon, Carazo ve Mangua kentlerinde silahlı ayaklanma başlar.

27 Eylül BM'de, Meksika ve Panama Somoza'yı suçlar.

17 Ekim Amerikan Devletleri Örgütü (OAS) Somoza rejimini oybirliği ile mahkum eder.

26 Ekim Somoza'nın yıkılışını bir halk oylamasıyla saptama girişimine ABD'nin karşı çıkışım protesto olarak "Grup 12" Managua-'daki Meksika elçiliğine yerleşir.

17 Kasım Bir OAS delegasyonu Nikaragua'daki halk katliamını kanıtlar.

22 Kasım OAS'ın Arabuluculuk Komisyonu Somoza'nm ülkede kalmasının ya da gitmesinin saptanması için halk oylamasına başvurulmasını öne sürer.

25 Kasım Somoza, OAS planım reddeder. Kendisi bir "halk oylaması"na başvurur.

13 Aralık "Grup 12" Meksika elçiliğinden ayrılır, Managua'da mücadeleye katılır.

1979 1 Şubat Tüm muhalefet partilerinin bir birliği olan "ulusal Yurtsever Cephe" kurulur, demokratik ve anti-emperyalist bir program yapar.

7 Mart FSLN, diktatörlüğün yokedilmesi ve ulusal direnişin inşaası

programını ileri sürer. Böylelikle, zafere giden doğru mücadele yolunun saptanmasında 1976'da üzerinde tam bir mutabakat sağlanan politik çizgi tamamlanmış olur.

8 Nisan Ayaklanma ve Esteli kentinin ele geçişi. Artık kuzeydeki bir çok kent FSLN'nin elindedir.

20 Mayıs Meksika Somoza'yla ilişkisini keser, tüm Latin Amerika ülkeleri de bu örneği izler.

4 Haziran FSLN'nin çağrısıyla genel grev başlar.

9 Haziran Managua'ya saldırı başlar, kentin doğu kesimi ele geçirilir.

22 Haziran OAS; ABD'nin Nikaragua'da askeri müdahale planını mahkum eder.

7'den 9 Temmuza dek Masaya, Matagalpa ve Leon kentleri kurtarılır.

17 Temmuz Somoza Miami'ye kaçar. Sadece silah bırakışması kararını imzalayan, yeni devlet başkanı Urcuyo; FSLN'nin silahı bırakışmasına uyacağını ve kendisinin 1982'ye dek başkanlığı sürdürmesi çağrısına uyarak iktidarı "Ulusal Yeniden İnşa Hükümeti Cuntası"na devreder.

19 Temmuz Urcuyo, Ulusal Muhafızların komutanlarıyla birlikte ülkeyi terkeder. Managau'da Sandinist savaşçıların zafer günü başlar.

Günter Wallraff'ın, Dorothee Sölle, Marie Luise Kaltenegger, Philip Agee, Gabriel Garcia Marquez, Carlos Vanzetti ve Dieter Eich'-in katkılarıyla, Warner Hcine'nin redaksiyonundan geçen orijinal adı NİCARAGUA VON İNNEN olan kitabından Türkçeleştirilmiştir. İlk baskısı: Konkret Literatur Verlag- 1983.

Nikaraguanın İçinden

Kuzeydeki Jalapa kenti... Bu yıl içinde dört kez Kontraların işgaline karşı direndi. çatışmada şehit düşen 19 yaşındaki bir gencin cenaze töreni... (Altta) Kendi elleriyle yazdıkları pankartlarda çocuklar.

Dağın yamacında, üzerine sabah güneşinin vurduğu devasa harflerle yazılı FSLN parıldıyor.

Kamyonun kapısında bir yazı: "Halkın mülküdür". Devrimden sonra Somoza'nın bankaları, ticaret şirketleri, büyük toprakları devleştirildi.

Üretimde fabrikadaki işçiler karar sahibi.

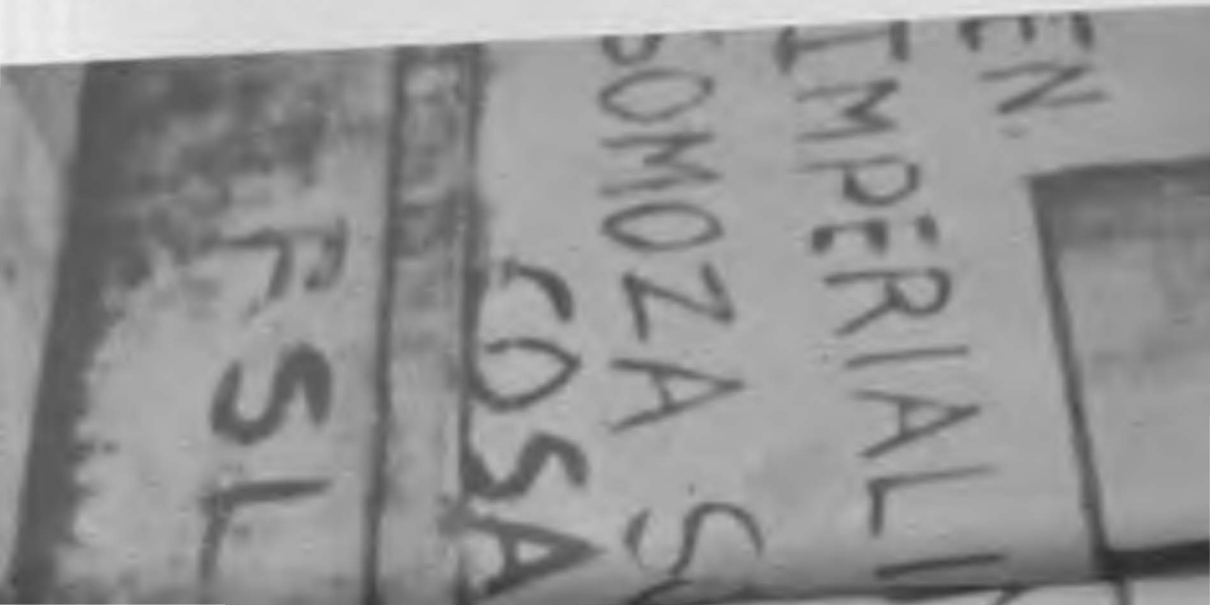

58 yaşındaki Tomas Borge, uzun mücadele yıllarının ve hapisliğinin ardından, FSLN'nin hayatta kalan tek kurucusu. Devrimin zaferinden sonra İçişleri Bakanı oldu. (Ustte) 41 yaşındaki Sergio Ramirez, surgunde kurulan "Grup 12"nin mensuplarından biri. Bugün üç kişilik devlet yonetiminin üyesi. (altta).

Mülteci kampındaki insanlar, bir kooperatifte yer bulunana dek çadırlarda yaşamak zorunda. Kontralar geceleyin geliyor. O zaman çocuklar, çadırların zeminine kazılmış çukurlarda saklanıyor.

San Carlos sokaklarında: Emperyalizme, Somoza'ya, hain Eden Pastora'ya karşı sloganlar.

MO Y
LA

Yaşlı kadın, ABD-bahriyclilerine karşı özgürlük savaşçısı Sandino'yu iyi tanıyor. Komşusuymuş o yıllarda. (Üstte) Sandinistler 1979 devrimiyle kişi kültünü ortadan kaldırmışlar. Sandino'dan başka önder yok... Her yerde onun resimleri...

Rio San Juan ırmağı deltasındaki San Carlos kenti. Kosta Rika sınırından kaçıp gelen köylüler için kurulan mülteci kampları burada. Bir milis, ABD'nin çomak sokuşunun kanıtı olan silahı gosteriyor.

Nehirde çamaşır yıkayan Miskito kadınları.

Solentiname-Archipel Adalarından papaz ve şair Ernesto Cardenal, Somoza Diktatörlüğüne karşı entelektüel direnişin sembolü. Devrimin zaferinden beri Nikaragua Kültür Bakanı...

İçişleri Bakanlığının bekleme odasındaki bir anı fotoğrafı Tomas Borge, dostu Fidel Castro'yla birlikte...

Nikaragua'nın kuzeydoğusunda 1500 Miskito'nun yaşadığı yeni kurulan köy Sumubila. Hükümet sınır nehri Rio Coco'daki savaş bölgesinden göç ettirdiği miskitoları buraya yerleştirmiş.

Sumubila'da dua ve ders. Miskito çocukları devrimden bu yana okulda Miskito dilini ve İspanyolcayı öğreniyorlar.

Sandino'nun resmi, devrimin sembolü. Otuzlu yılların ABD-emperyalizmine karşı özgürlük savaşçısı Sandino'nun resmi Managua depreminde ayakta kalan binalardan biri olan katedralin ön cephesine asılı.

Kurtuluş Cephesi FSLN'nin bir mitinginde iki kadın, Comandante. Leticia Herreira başından beri mücadelenin içinde. Dora Maria Tellez (sağda). Ulusal Saray'ın zaptında bir komando grubuna önderlik etmiş.

Managua'da pazar günü. Başpiskopos Obando'nun jübile töreninde hükümete muhalif yurttaşlar ellerinde Papa'nın resimleriyle gösteri yapıyorlar (Üstte) Sandinistler "Devrimi Savunma Komiteleri"nin birinin kuruluşunu kutluyorlar.

Diktatöre karşı çocuklar da savaştı. Şimdi onları ülkelerini Kontralara karşı savunuyor. Rio Wawa ırmağı üzerinde gidip-gelen feribotlardan bu çocuk 13 yaşında.

Günter Wallraff 1942'de Köln yakınlarında doğdu. Liseden sonra kitapçılık eğitimi gördü. 1963-1965 yılları arasında çeşitli sanayi işletmelerinde çalıştı. Ardından **"Pardon"** dergisinde redaktörlük yaptı. 1966'da çıkan **"Sanayi Röportajları"** kitabından sonra, 1969'da ikinci kitabı **"İstenilmeyen 13 röportaj"** yayınlandı. Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin sorunlarını en geniş kesimlere duyurmak amacıyla yaşamının iki yılını kaçak olarak çalışan Türk işçileriyle geçirdi ve izlenimlerini **"En Alttakiler"** adı altında yayınladı.